

Arkæologiske udgravninger i Danmark

Katalog 1993

Elektronisk udgave
Kulturarvsstyrelsen 2006

Amt

511. Voerså

	Vrag
Diverse	Nyere tid
<p>Vrag ved Læsø Rende fundet ved flyrekognoscering og senere besigtigelse af sportsdykkere. Vraget er ca. 11 m langt bygget helt af fyrretræ med træagler og må formodes at være norsk. Ankerspillets udformning og skibets øvrige konstruktion viste, at vraget er mere end hundrede år gammelt, men tilstedeværelsen af en egentlig ankerkæde, at det ikke kan være ældre end 1850.</p>	
NSL 428	Morten Gøthche
<i>Vrag - Nyere tid</i>	

512. Øresund

	Bopladser
Andet anlægsarbejde	Mesolitikum
<p>I forbindelse med etableringen af den faste forbindelse over Øresund fortsattes rekognosceringerne efter submarine stenalderbopladser i 3 anlægsområder: halvøen ved Kastrup, den kunstige ø ved Saltholm og halvøen ved Lernacken (Sverige). Ud for Kastrup blev der på kote (2 til (4 fundet flint, der synes daterbart til Kongemosekultur. Flintens karakter samt fundforholdene viser, at der ikke er tale om intakte bopladsområder, men at fundene er udvaskede. Flere steder forekom der tynde, lodretstående rødder i undergrunden. Rod optaget fra blåler 2,9 m under havoverfladen C14 dateredes til 6110-6050 f.Kr. Kal. (K-6094). Syd for Saltholm påbegyndtes undersøgelser i et mindre område. Også her synes de sparsomme flintforekomster at være udvaskede. En lodretstående rod optaget fra undergrunden 4,4 m under havoverfladen C14-dateredes til 7000-6790 f.Kr. Kal. (K-6095). Undersøgelsen fortsættes i 1994. Ved Lernacken (Limhamn, Sverige) forekom der flint i hele det undersøgte område (ca. kote (1 til (4 m), omend i sparsomme mængder. Der blev ikke konstateret intakte kulturlag og fundene synes at være udvaskede. Dateringen peger på Kongemosekultur, muligvis med et ældre islæt. Enkelte steder forekom der tynde, lodretstående rødder i undergrunden.</p>	
NSL 8.21-12	Jørgen Dencker
<i>Bebyggelse - Ældre stenalder</i>	

Frederiksborg Amt

1. Sibberup i Gribskov

01.01.03 Esbønderup	Landsby/gård
Selvvalgt forskning	Midd./nyere tid
<p>Landsbyområdet blev karteret med boreprøver for at lokalisere gårdtomterne og her specielt de tidligmiddelalderlige gårde. Fund af Østersøskår viser, at der har været aktivitet på stedet i tidlig middelalder (Sibberup omtales første gang i 1211), men ingen af de fire lokaliserede gårdtomter kan med sikkerhed knyttes til denne tidlige periode. En 4,5 m bred tomt fra 16-1700årene blev prøveundersøgt. Udgravningens hovedobjekt var en 19 m lang og 5 m bred gårdtomt med tagbærende vægge oprindeligt bygget med jordgravede stolper, men senere gradvis erstattet af stolper på en stensyld. I bygningen var tre rum, en kuplet lerovn og et ildsted. Bygningen har i hvert fald fungeret i 15-1600-årene, men kan sandsynligvis føres tilbage til senmiddelalderen.</p>	
NM II 111/93	Henriette Rensbro
<i>Bebyggelse - Middelalder</i>	
<i>Bebyggelse - Nyere tid</i>	

2. Græsted Skole

01.01.05 Græsted

Helleristningssten

Selvvalgt forskning

Bronzealder

Undersøgelse og ændret opstilling af nyerkendt helleristningssten med hjulkors, skibe og muligvis fodsålsfigurer.

GIM 3378

Jens-Aage Pedersen

Helleristning - Bronzealder

3. Bendstrupvej

01.01.06 Helsingø

Gravplads

Vejanlæg

Ældre bronzealder

sb. 37. Et kanolignende fyldskifte, bådgrav? i nord-syd vendt nedgravning. Over fyldskiftet en afrettet, vandret flade, måske gravleje, hvorpå rester af et lerkar sydligt ved nedgravningens vestkant, en flække i midten af anlægget og en flintdyng i midtlinjen i nordenden. Flintdyngen bestod af 18 skrabere, 9 afslag, 2 blokke og 14 stykker naturflint, hvortil kommer 6 skrabere, 5 afslag, 1 blok og 12 stykker naturflint, løserevet fra dyngen ved den maskinelle afgravning. Flinten fra dyngen var af meget ringe kvalitet; flækken derimod var nydelig. Omkring anlægget afdækkes en større flade i 1994.

GIM 3381.1

Jens-Aage Pedersen

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

4. Toftegård

01.01.09 Ramløse

Dyssetomt/boplads

Selvvalgt forskning

Y.st/y.br.

sb. 3. Undersøgelse af en dyssetomt efter ophævelse af C-fredning. Af dyssen var der kun bevaret de vestlige gavlstene i det sydlige kammer samt en del af en større brølægning. Der gjordes ingen fund. Omkring dyssen fandtes et antal gruber og kogegruber, dateret til yngre bronzealder på grund af keramikken.

GIM 3383

Jens-Aage Pedersen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

5. Holløse Bredning

01.01.13 Vejby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Stenalder

Sonderingsgravning i udsnit ved en lille holm i litorinafjord. Laget var kun pletvis bevaret med få fund.

GIM 3382

Jens-Aage Pedersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

6. Munkehøjgård

01.01.13 Vejby

Højtomt

Selvvalgt forskning

Ældre bronzealder

sb. 33. Højtomt med fire byggefaser og underliggende ardfurer. Primærgraven var en ikke-stenstøttet bulkiste, dækket af et lag mosetørv, hvorover den sædvanlige højfyld fandtes. Graven var øst-vestvendt med hovedenden i øst. Der fandtes ingen oldsager. I periferien en bulkiste på et stenleje, tilhørende 3. eller 4. højfase. Øst-vest vendt med hovedenden i øst. Der fandtes et lerbæger ved fødderne, ildsten og flintafslag ved bæltstedet og en profileret bronzenål ved hovedet. Vest for højen et detektorfund af et sværdfragment.

GIM 3385

Jens-Aage Pedersen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

7. Munkehøjgård

01.01.13 Vejby

Højtomter

Selvvalgt forskning

Y.st./udateret

sb. 34-35. To højtomter, den ene en jættestue tomt ifølge ældre fund, den anden med sekundær hellekiste ifølge sb.tekst fra 1886. Der fandtes ingen anlægspor eller fund overhovedet.

GIM 3384

Jens-Aage Pedersen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

8. Sogneskolen

01.02.01 Dråby

Kogestensgruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 364. Ved forundersøgelse blev der lokaliseret fem kogestensgruber.

MFG 79/93

Søren A. Sørensen

Grube - Oldtid

9. Blak

01.02.06 Selsø

Boplads

Diverse

Ældre stenalder

sb. 103. Den fortsatte undersøgelse (AUD 1992, 5) var afslutningen på fem sæsoners udgravning. Bopladsen Blak II danner det typologiske bindeled mellem Maglemosekulturen og Kongemosekulturen, og den tilhører en selvstændig fase, den ældste fase af Kongemosekulturen. Årets undersøgelse var koncentreret om selve bopladsområdet, hvorimod de tidligere undersøgelser især havde ligget i det brednære udsnit. Det var målet at undersøge, hvorvidt der stadig er anlæg og registrerbare aktivitetsområder bevaret oppe på bopladsområdet. Det kunne konstateres, at bopladsområdet var helt udvasket, men tilsyneladende var kun den øverste del af laget omlejret. Der blev ikke fundet regulære anlæg ved undersøgelsen, men fundspredningen og de skarpkantede, upatinerede flintredskaber viste ingen tegn på omlejring. Undersøgelsen tilvejebragte en del flintredskaber, som bekræftede resultaterne fra de tidligere undersøgelser med hensyn til bopladsens typologisk/kronologiske placering. Fra pladsen findes således nu fire regulære mikrolitter samt 50 brede trapezer.

MFG 13/89

Søren A. Sørensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

10. Salpetermosen

01.03.01 Frederiksborg Slots

Boplads

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 9. På en højning, der antagelig oprindelig har været en holm i mosebassinet, er der igennem årene indsamlet store mængder forarbejdet flint, bl.a. i form af pilespidser. Da området i de senere år har været harvet jævnlige, udlagdes en 10 m lang søgegrøft nær toppen af højningen. Herved viste det sig, at pløjelaget var ca. 30 cm tykt og lå direkte oven på undergrunden. Der fremkom spredt i pløjelaget forarbejdet flint, herunder tværpile fra mellemste Ertebølletid (Maglemosegårdfasen). Der er antagelig tale om et nu helt opløjet kulturlag fra en boplads.

NFH 531

Anne-Christine Larsen

Bebyggelse - Ældre stenalder

11. Salpetermosen

01.03.01 Frederiksborg Slots

Boplads

Diverse

Ældre stenalder

sb. 3. Der er ved flere lejligheder foretaget undersøgelser på denne klassiske lokalitet i Salpetermosen, der igennem årene har været udsat for pløjning, harvning og „røvergravning“. Prøvegravningen havde til hensigt at fremskaffe et vurderingsgrundlag for bevaringsforholdene. Der anlagdes et ca. 5,5 m² stort udgravningsfelt på toppen af højningen, der i sin tid har udgjort en holm i mosen. Det kunne herved konstateres, at det ca. 40 cm tykke pløjelag lå direkte oven på undergrunden, hvorfor bopladslagene på toppen af højningen nu kan betragtes som helt opløjet. I laget fremkom store mængder velbevarede knogler, men også affaldsflint og især pilespidser. Hovedparten af flintmaterialet kan henføres til mellemste Ertebølletid (Maglemosegårdfasen), mens en mindre del kan henføres til yngre Kongemosealder.

NFH 532

Anne-Christine Larsen

Bebyggelse - Ældre stenalder

12. Trollesminde

01.03.01 Frederiksborg Slots

Teglovn

Vejanlæg

Middelalder

sb. 36. Undersøgelse af resterne af et teglovnsanlæg bestående af selve teglovnen, en tørrelade, en mulig strygeplads, lertagningsgruber samt mulige vintringsbede. Tørreladen fremtrådte som to parallelle væggrøfter ca. 25 m lange og med en indbyrdes afstand på ca. 7 m. Selve ovnanlægget, der var bygget af munke- og kampesten, var gravet ind i nordsiden af en højning og målte omtrent 4,5 x 4,5 m i indvendige mål. Ovnen har haft tre store indfyringskanaler, hvis åbninger har vendt mod nord. Anlægget er på Forskningscenter Risø OSL-dateret til 1350 ±50 e.Kr. (R930501).

NFH 518

Anne-Christine Larsen

Bebyggelse - Middelalder

13. Toftegård

01.03.03 Græse

Huse/gruber

Dyrkning

Br./j.

Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 8) på Toftegårds jorder, hvor der blev afdækket endnu to hustomter af jernaldertype og tre gruber med keramik fra yngre bronzealder samt et antal udaterbare kogegruber.

MFG 50/92

Søren A. Sørensen

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Udateret

14. Hagerup voldsted

01.03.06 Jørlunde

Voldsted

Dyrkning

Midd./nyere tid

sb. 88. Undersøgelsen af det formodede tidligmiddelalderlige voldsted med tilknytning til Hvideslægten er en fortsættelse af prøvegravninger fra begyndelsen af 1980'erne og i 1992 (AUD 1992, 10).

Udgravningen sker i samarbejde med Slangerup kommune og Slangerup Historiske Forening.

Undersøgelsen i 1993 omfattede et areal på 1.500 m² på den sydøstlige del af topfladen. Der blev fremdraget dele af fundamenter og en kælder til to stenhuse nedrevet i 1600årene. Tre røgovne vidner om den ældre beboelse på stedet sammen med spor af stolperækker og diverse andre stolpehuller, som endnu ikke sikkert kan tolkes. Desuden blev lertagnings-/affaldsgruber og grøftforløb registreret og tømt. De mange genstande bekræfter dateringen af aktiviteten på stedet til perioden 1100-1800-årene.

NM II 48/93

Flemming Eeg Lomborg

Nils Engberg

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

15. Hammermølle Skov

01.04.06 Hellebæk

Mølleanlæg?

Selvvalgt forskning

Udateret

Mindre prøvegravning med henblik på at lokalisere den fra skriftlige kilder kendte kobbermølle fra Christian IVs tid. Ved prøvegravningen konstateredes et jord- og stenopbygget dæmningsanlæg med formodet overløbsrende. Der kunne ikke tilvejebringes dokumentation for, at der skulle være tale om den eftersøgte kobbermølle, ligesom der heller ikke fandtes daterende materiale ved undersøgelsen.

NFH 534

Anne-Christine Larsen

Andre anlæg/diverse - Udateret

16. Meulenberg

01.04.07 Helsingør

Teglovn

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Undersøgelse af en teglovn, der var delvist nedgravet i undergrunden, bygget af såvel kampe- som teglsten. Hele komplekset målte ca. 12 x 10 m, mens selve ovnen målte ca. 9,0 x 5,5 m. Ovnen, der var ombygget flere gange, havde i sin slutfase seks indfyringskanaler, der vendte mod øst. Et stensat gærde beliggende nogle meter foran indfyringskanalernes åbninger, har afskærmet pladsen foran selve ovnen, der er kendt fra skriftlige kilder og efter al sandsynlighed er etableret og brugt i forbindelse med opførelsen af Meulenberg i 1775.

NFH 524

Anne-Christine Larsen

Bebyggelse - Nyere tid

17. Baunebakke

01.05.01 Alsønderup

Boplads

Vejanlæg

Ældre jernalder

sb. 15. På et ca. 3.000 m² stort område undersøgtes en række boplads spor i form af stolpehuller og affaldsgruber. Der kunne ikke konstateres egentlige husgrundrids, og det drejer sig derfor antagelig om den vestlige udkant af det egentlige bopladsområde. På baggrund af oldsagsmaterialet, der omfatter en mindre samling lerkarskår, skal lokaliteten antagelig dateres til ældre jernalder.

NFH 521

Palle S. Schiellerup

Bebyggelse - Ældre jernalder

18. Marienlyst

01.05.01 Alsønderup

Boplads

Vejanlæg

Yngre stenalder

Undersøgelse af kogestensgruber, kulturlag og stolpehuller på et sydøstvendt plateau. Stort set alle stolpehuller var meget lyse i fylden, få var særdeles dybe og enkelte indeholdt flintafslag og -flækker. Spredt i kulturlaget fandtes små stykker ukarakteristisk keramik. Anlægssporene skal antagelig dateres til neolitikum.

NFH 522

Palle S. Schiellerup

Bebyggelse - Yngre stenalder

19. Birkely

01.05.03 Kregme

Boplads

Selvvalgt forskning

Y.st./vik./midd./nyere tid

sb. 65. Fortsat undersøgelse af en landsby fra vikingetid til nyere tid (AUD 1992, 25). Der fandtes rester af en grøft, som har omgivet en af bebyggelsesfaserne (den ældste?). Nord for denne grøft var der ingen form for bebyggelsesspor. I det bebyggede område fandtes bl.a. et flot stensat og lerforet ildsted af uvis alder. Herfra er taget jordprøver til datering. Endvidere fandtes rester af senneolitisk aktivitet: en tykbladet økse med udsvajet æg og rester af et groft lerkar med vulst under randen.

FRM s7

Inge Bodilsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

20. Ågård

01.05.08 Tjæreby

Brandplet/kogestensgruber

Vejanlæg

Ældre jernalder

sb. 27. Undersøgelse af kogestensgruber og en enkelt brandplet, der indeholdt trækulsholdig jord, brændte ben samt en del ukarakteristiske lerkarskår.

NFH 520

Palle S. Schiellerup

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

21. Kikhavn

01.05.09 Torup

Bebyggelse/grav

Selvvalgt forskning

J./nyere tid

sb. 100. I en serie prøvegrøfter forskellige steder i landsbyen Kikhavn fandtes intet, der pegede på, at byen er ældre end midten af 1500-tallet, hvor Kikhavn første gang nævnes i en skriftlig kilde som en forholdsvis stor landsby. Til gengæld fandtes en brandgrube med knoglerester fra et barn, samt rester af en jerngenstand (vistnok en kniv) og et potteskår.

FRM s57

Hanne Dahlerup Koch

Gravplads/grav - Jernalder

Bebyggelse - Nyere tid

22. Knardrup Syd

01.06.02 Ganløse

Grave/boplads

Vejanlæg

Yngre stenalder

sb. 63. Undersøgelse af bopladsspor af mellemneolitisk karakter samt en grav fra ødansk enkeltgravskultur. Graven indeholdt fire svajede lerbægre, tre ravskiver, en hulsleben flintøkse, en D-pil samt fem tværpile. Selve graven var kun dækket af pløjelaget, og ploven havde beskadiget den øverste del af graven og bl.a. fjernet en del af det ene lerkar samt slået en del af æggen af flintøkse. Graven var let nedgravet i undergrunden, der bestod af rent sand, og kantet med hovedstore sten. Endvidere var der en brolægning bestående af flade sten i gravens vestende, hvorpå i hvert fald de to af lerkarrene havde stået, også de tre store ravskiver, D-pilen samt flintøkse fandtes ved eller på brolægningen. Formen på fyldskiftet samt placeringen af den omkransende stensætning tydede på, at der var tale om to sammenbyggede grave, selv om samtlige gravgaver fandtes i den vestligste del af fyldskiftet. Om der oprindeligt har været tale om en grav under flad mark, eller om der har været en lav høj over graven kunne ikke afgøres ud fra udgravningen. I sognebeskrivelsen står dog, at der i forrige århundrede har ligget en lav jordhøj på dette sted, og at der i denne blev fundet stenredskaber. Sandsynligheden taler derfor for, at vi har at gøre med en, muligvis to grave under en høj fra ødansk enkeltgravskultur. Er der tale om det samme anlæg som beskrevet i sognebeskrivelsen, kan der have været flere grave højere oppe i højen.

MFG 53/92

Jeppé Gejr Korup
Søren A. Sørensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

23. Ølstykke

01.06.07 Ølstykke

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Bronzealder

sb. 50. Fund af kulturlag samt en del kogegruber. Keramik fundet i kulturlaget kunne dateres til yngre bronzealder.

MFG 78/93

Uffe Mühldorff

Kulturlag - Bronzealder

Københavns Amt

24. Ejby

02.01.03 Ejby

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Tidlig middelalder

sb. 15. Der blev undersøgt to mindre, stolpebyggede huse fra tidlig middelalder. Beliggenheden i udkanten af Ejby tyder på, at bebyggelsen i middelalderen må være blevet reguleret.

KØM 1676

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Middelalder

25. Højgård

02.02.02 Brøndbyøster

Gårde

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Prøveundersøgelse af gårdtomt umiddelbart øst for kirken i Brøndbyøster. Der kunne påvises bebyggelse på stedet i form af gårde tilbage til 1600-tallet. En gruppe fundtomme fyldskifter er udaterede. Endvidere enkelte fund af tildannet flint.

SØL 379

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Nyere tid

26. Vesterskel

02.02.02 Brøndbyøster

Kogestensgruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 9. Fund af en kogestensgrube fra oldtiden. En efterfølgende prøvegravning viste, at det meste af området var berørt af nyere tids forstyrrelser, og det ved byggeriet allerede muldafrømmede areal stort set var ødelagt af dozerkørsel. Undersøgelsen indstilledes derfor.

SØL 446

Eliza Fønnesbech-Sandberg

Grube - Oldtid

27. Høje Taastrup Kirke

02.02.07 Høje Taastrup

Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Ved kirkens sydside blev der ved gravearbejde til forstærkning af fundamenterne fundet tre murede grave sat af 5-8 cm tykke, tilhuggede kridtstensplader. Alle manglede de overdækning og var meget ødelagte af tidligere anlægsarbejde. De to østlige af fundamentet til den senmiddelalderlige korudvidelse og den vestlige af en drængroft.

NM II 1015/93

Morten Aamann Sørensen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

28. Højeng

02.02.10 Måløv

Boplads

Vejanlæg

Y.br/æ.j.

sb. 39. Mindre prøvegravning, hvorved der afdækkedes et areal med tre brønde og en mindre bygning. Der fandtes enkelte mindre stykker keramik, som formentlig hører hjemme i yngre bronzealder eller ældre jernalder.

SØL 448

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

29. Ormehøjgård

02.02.12 Smørum

Boplads

Diverse

J./oldtid

På det 14,6 ha store område, hvor der tidligere er udgravet fem bronzealderhøje, konstateredes bopladsgruber fra jernalderen, kogegruber, stenlægninger og stolpehuller. Et parkeringsareal på ca. 5.000 m² blev prøvegravet, hvorved der afdækkedes udaterbare stolpehuller og gruber. Inden for prøvegravningsrammerne var det ikke muligt at afdække spor efter sammenhængende strukturer. Fra et vådområde i terrænet er indkommet en tyknakket huløkse af karakter som enkeltgravskulturens flintøkser.

SØL 461

Ditlev L. Mahler

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Oldtid

30. Torstorp Vesterby

02.02.13 Torslunde

Boplads/huse

Andet anlægsarbejde

Germansk jernalder

sb. 20. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 40) for at afklare nogle stratigrafier og forholdet mellem tidligere undersøgte huse og gruber. Der blev taget en del jordprøver.

SØL 295

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

31. Eningshøj

02.02.16 Værløse

Høj

Andet anlægsarbejde

Y.st./br.

sb. 94. Ved udgravningen fandtes resterne af en hellekiste, der var 3,2 x 1,4 m stor. På vestsiden var en mindre udbygning. Kisten indeholdt to brølægninger, den nederste af flade stenfliser, mens den øverste bestod af nævestore flintknolde, hvorpå der fandtes enkelte oldsager og dele af et skelet, som er C-14 dateret til 1740-1700 f.Kr. kal. (K6119).

VÆM 180

Jørgen Seit Jespersen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

32. Højgårds Mark

02.02.16 Værløse

Boplads

Selvvalgt forskning

Jernalder

sb. 5. I fortsættelse af tidligere års udgravninger (AUD 1992, 49) åbnedes et udgravningsfelt øst for højen. Feltet indeholdt mange bopladsspor, især stolpehuller. Udgravningen fortsættes i 1994.

VÆM 5

Jørgen Seit Jespersen

Bebyggelse - Jernalder

33. Egebjerg

02.03.03 Gladsaxe

Boplads/huse

Naturgas

Yngre stenalder

sb. 54. Fund af kulturlag, gruber og stolpehuller fra TNC/NIN I. Under udgravningen blev der afdækket et 600 m² stort areal. I en sænkning i terrænet nær et vådområde var to kulturlag, adskilt af et tørve-/sandlag, bevaret. Under disse fandtes rester af en eller to hustomter, der knytter sig til det nedre kulturlag, som ud fra den fundne keramik må placeres i TNC/MN I. På grund af regulering af åløbet var beboelsesområdet forstyrret, hvorfor hustomterne ikke kunne afdækkes i deres fulde længde.

SØL 447

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Yngre stenalder

34. Frederiksberg Slot

02.03.06 København

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Ud for Frederiksberg Slots østside og ved det nordvestlige fløjhjørne blev der fundet diverse fundamenter og bygningsarkæologiske spor fra det første slot, opført 1699-1703, samt fra flere senere byggefaser.

KBM 893

Bi Skaarup

Vibeke Vandrup Martens

Bebyggelse - Nyere tid

35. Geheimearkivet

02.03.06 København

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

I Geheimearkivet blev der frilagt teglstensfundamenter og gulvlag. En asymmetrisk oval og en kvadratisk teglstenskonstruktion skal begge dateres til efter opførelsen af Proviantgården, påbegyndt 1603. Ingen af dem kunne funktionsbestemmes. Flere gulvlag var samtidige med konstruktionerne, medens andre gulve må være senere. Desuden hørte to trappevanger til opbygningen af Geheimearkivet i 1715-21.

KBM 940

Mette Svart Kristiansen

Bebyggelse - Nyere tid

36. Gittervej/Classens Have

02.03.06 København

Vrag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

På Frihavnsarealet ud for Nordisk Fjers bygning stødte man på rester af en massiv vragedel, der viste sig at være bunden af et mindre, kravelbygget fartøj ca. 4,5 m bredt og 2,2 m dybt. Tværsnittets proportioner og det usædvanligt kraftige kølsvin peger på muligheden af, at det kan være en kanonbåd fra englænderkrigen 1801-1814. Under udfaldet ved Classens Have den 31. august 1807 blev nemlig kanonbåden "Stubbekøbing" skudt i sænk netop på dette sted. Kanonbåden var kun få måneder gammel, bygget i juni samme år. Endnu ikke dendrodateret.

NSL 519, KBM 980

Morten Gøthche

Gravplads/grav - Nyere tid

37. Kalvebod Fælled

02.03.06 København

Fossile strandlinier

Vejanlæg

Stenalder

Forud for Øresundsforbindelsen prøvegravedes udvalgte dele af tracéet over det inddæmmede areal på Vestamager. I de udlagte søgegrøfter konstateredes gamle strandlinier og gytjefyldte laguner. Tildannet flint blev kun fundet i omlejret tilstand.

KBM 1082, SØL 414

Benny Staal

Palle S. Schiellerup

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Stenalder

38. Kancellibygningen

02.03.06 København

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Fund af teglstensfundamenter fra henholdsvis en ydermur og en indre skillevæg, begge dateret til 1600-tallet. Desuden sås to stenlægninger og nogle egeplanker. Den ene stenlægning kunne enten stamme fra en tidligere gårdsplads eller fra et udjævningslag, medens den anden, sammen med egeplankerne, muligvis udgjorde en del af et piloteringsmateriale fra 1700-tallets begyndelse, da man opførte bygningen.

KBM 982

Vibeke Vandrup Martens

Bebyggelse - Nyere tid

39. Kastelet

02.03.06 København

Befæstning

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 171. Ved undersøgelserne på Kastelet kunne anlæggets opbygningsfaser konstateres, og i den forbindelse fremkom også en del 1600-tals fund. Under opfyldningslagene, lige over steril undergrund, stødte man flere steder på strandtørv, hvilket bekræfter teorierne om, at hele Kastelsområdet er planlagt fra grunden og anlagt oven på tidligere strandenge. På kirkepladsen stødte man på dele af fundamentene til Frederik III's planlagte slot.

KBM 977

Charlotte Boje Nielsen

Vibeke Vandrup Martens

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

40. Lille Kirkestræde

02.03.06 København

Dige

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 109. I forlængelse af museets undersøgelse i Lille Kirkestræde 6 (AUD 1991, 46) lagdes et snit på tværs af strædet ud for gavlen af denne bygning. Undersøgelsen viste, at der langs stranden har været et dige opbygget af strandtørv. Dette dige har muligvis tillige angivet jordloddens sider. Ud fra den stratigrafiske indlejring kunne diget dateres til 1200-årene.

KBM 942

Leif Plith Lauritsen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

41. Midtermolen

02.03.06 København

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

Efterundersøgelse af et af H.N. Rosenkjærs fundsteder for materiale fra Kongemosekultur. De fundførende lag viste sig at være fjernet ved Midtermolens anlæggelse i 1890'erne. Klumper af organiske aflejringer og enkelte oldsager kunne påvises på sekundært leje.

KBM 846, SØL 402

Charlie Christensen

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Ældre stenalder

42. Nyholm

02.03.06 København

Smedje/bolværk

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Ved museets undersøgelse på Nyholm blev der konstateret adskillige anlægs- og konstruktionsspor i form af teglstensfundamenter fra 1700-årene og bolværker af træ, der stammer fra udvidelsen af holmen i årene 1736-40.

KBM 1031

Jens Andersen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

43. Utterslev Torv

02.03.06 København

Landbebyggelse

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

I området afgrænset af Horsebakken, Utterslev Torv og Rentemestervej fremkom ved en prøvegravning rester af mindst tre gårdsenheder fra 1600-årene, dateret ved fund af kakler og potteskår. Desuden var området opdelt i mindre enheder ved mere eller mindre tydelige hegn og grøfter.

KBM 840

Vibeke Vandrup Martens

Bebyggelse - Nyere tid

44. Dragør Rensningsanlæg

02.03.09 Store Magleby

Boplads/brønd

Andet anlægsarbejde

Æ.st./midd.

sb. 11. I Dragørs udkant, ca. 700 m nordvest for Stakhaven, er undersøgt den nederste del af en plankebygget kassebrønd af bøgetræ. Skår fra bl.a. tyske stentøjskander daterer brønden til 1400-tallet. I brønden indgår enkelte stykker genbrugstømmer af p.t. uvis oprindelig anvendelse. I fylden omkring brønden fund af tøndestaver, tøndebånd, keramik, knogler og nogle få metalgenstande. På stedet endvidere spor efter en boplads fra ældre stenalder.

SØL 456

Eliza Fonnesbech-Sandberg

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Middelalder

45. Kalvebodhøj

02.03.09 Store Magleby

Boplads

Plantning

Ældre stenalder

Prøveundersøgelse af transgrederet og eroderet flintkoncentration fra Kongemosekultur beliggende i kote ca. 1 m o. DNN ved Kongelunden. Under tynde lag af silt og gytje med rester af egestammer påvistes fyldskifter fra rodvæltede træer. I fyldskifterne var indskyllet trækul, men ellers var der intet bevaret af et eventuelt kulturlag.

SØL 442

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Ældre stenalder

46. Lundestien

02.03.09 Store Magleby

Landsby/huse

Andet anlægsarbejde

Y.st./førrom.

sb. 25. Prøvegravning på et ca. 20.000 m² stort areal. Der var tidligere udgravet to affaldsgruber med et stort keramisk og osteologisk materiale fra førromersk jernalder. Under prøvegravningen blev der netop fundet hustomter fra samme periode. Ved den følgende udgravning blev der afdækket ca. 10.500 m², hvilket resulterede i fundet af 13 langhuse fra førromersk jernalder samt to neolitiske huse. Et af disse er af Fosietype. Den førromerske bebyggelse må tolkes som dele af en landsby, hvor fire forskellige gårde er repræsenteret i to til fem faser. Kysttilknytningen ses i fiskebensmaterialet.

SØL 458

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

47. Tårnby Torv

02.03.11 Tårnby (Kastrup)

Landsby

Vejanlæg

Midd./nyere tid

Undersøgelse af ca. 2.000 m² i den gamle Tårnby landsby, hvor kulturlagene havde en mægtighed på op til 1,4 m over undergrunden. Efter afrømning af de øverste 30 cm moderne muld og forstyrrelser undersøgtes bygningslevn mv. fra ca. 1250 til 1700-tallet samt underliggende muldlag (dyrkningshorisont?) og diverse aktivitetsspor i undergrunden. Midt i feltet, hvor undergrunden falder mod vest, fremkom sten og spor efter grøfter fra 17- og 1800-tallet, medens der i den vestlige del sås spredte gruber og partier af rødlig aske iblandet kridtpiber og andet materiale fra samme tidsrum. I den østlige del fremkom sten og spor efter grøfter fra 17- og 1800-tallet. Næsten alle de middelalderlige strukturer ligger på arealets østlige del: jordgravede kældre, en brønd, hegn og 13 rester af bygninger. Disse sidste ligger inden for et 10 x 23 m stort område, og nogle af bygningerne er tydeligvis samtidige, idet dog de fleste afløser hinanden. Der er især tale om lerklinede huse med velbevarede gulvlag, stensyld og stolpebærende sten. Et overblik over gårdenes udvikling vil dog først kunne opnås ved undersøgelse på nabomatriklen; men det er allerede nu klart, at der i højere grad er tale om pladskontinuitet sammenlignet med 1000-1100-tallets forgængere. Husene kan inddeles i tre faser: 16-1700-tallet, 13-1400-tallet og 1250-1350. Blandt omkringliggende anlæg bør især nævnes jordgravede kældre, der i et tilfælde antagelig er opfyldt i 13-1400-tallet. Genstandsmaterialet, der delvis er fremkommet ved soldning, omfatter ca. 850 numre, der næppe adskiller sig fra, hvad der kan findes i et bymiljø: kamme, knapper, perler af glas, rav, bæltespænder, jernknive, en saks, håndværktøj, kværnsten af granatgneis bageplader og slibesten af glimmerskifer. Endvidere en netbøder, en klædeplombe, et stykke af en malmgryde, en armbrøstbolt, to stykker bemalet vinduesglas og fire borgerkrigsmønter. Keramikken, overvejende fra middelalderen, udgør den største genstandsgruppe: rødbrændt, glaseret vare af diverse typer dominerer, både kogegej og bordtøj i form af dekorerede kander. Der er lidt sortgodskeramik samt importerede kander, især tysk stentøj, men også Brüggeware. Faunamaterialet, ca. 40 kg, stammer iflg. oplysninger fra Tove Hatting og Knud Rosenlund fra kvæg, får, svin, hest, hund, høns og due samt fisk, der kan tages nær kysten. Efter fjernelse af den formodede dyrkningshorisont fremkom spor efter stolper, grøfter, nedgravninger mv. i undergrunden; disse henføres foreløbig til 1000-1100-tallet. Sandsynligvis drejer det sig om en gård bestående af flere bygninger og i flere faser, som flytter rundt inden for et afgrænset område. Det bedst bevarede husgrundrids er mindst 11 m langt. De nord-sydgående grøfter løber i "bundter" med ca. 10 meters mellemrum på den vestlige del af feltet. I bunden af en af grøfterne fandtes spor efter et risgærde eller hegn i form af tætstillede pæle eller rafter. Disse grøfter opfattes som toftegrænser, medens andre må tolkes som afvandingsgrøfter. Udgravningen fortsætter i 1994.

SØL 457

Ditlev L. Mahler

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

48. Tårnby Torv

02.03.11 Tårnby (Kastrup)

Gruber/grøfter

Vejanlæg

Nyere tid

Prøvegravning på et 10.000 m² stort areal, hvorved der afdækkedes et større antal gruber og grøfter. På baggrund af store mængder fund kan det konkluderes, at anlæggene ikke rækker længere tilbage end til 1700-tallet.

SØL 412

Svend Jensen

Svend Stokholm

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Grube - Nyere tid

49. Vinkelhusene

02.03.11 Tårnby (Kastrup)

Huse

Vejanlæg

Y.br./j./vik.

sb. 35. Udgravning af et areal på 4.000 m², fordelt på to felter. I den østlige del blev der fundet to huse fra yngre bronzealder, to fra førromersk jernalder og seks fra germansk jernalder, heraf var to økonomibygninger. I gruberne blev der fundet en del keramik fra yngre bronzealder og jernalder, samt en jernkniv og en rund, gennemboret, ornamenteret skifersten. I det vestlige felt blev der fundet en gårdsenhed fra vikingetiden. Gården består af et ca. 30 m langt hovedhus samt en mindre bygning. I et stolpehul til en af de tagbærende stolper blev der fundet to fragmenter af et klæberstenskar samt en ikke nærmere bestemt jerngenstand. Der blev udvalgt et antal jordprøver til flotation fra de tagbærende stolper i husene. Flere af disse prøver indeholdt forkullede korn. Gårdene kan være forgængere for den middelaldergård, som er undersøgt ca. 80 m derfra.

SØL 411

Svend Jensen

Svend Stokholm

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

50. Øm

02.04.02 Glim

Boplads

Diverse

Y.j./vik./midd.

sb. 38. Som følge af flere gode detektorfund foretoges en prøveudgravning på lokaliteten. Denne afslørede velbevarede bopladsrester fra især vikingetid og tidlig middelalder i form af langhuse og hegnsforløb.

ROM 1388/92

Tom Christensen

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

51. Salvad

02.04.03 Gundsømagle

Skaldyng/boplads

Vejanlæg

St./y.br.

sb. 115. Ved undersøgelse af 3.500 m² fandtes 55 kogegruber og 24 affaldsgruber fra bronzealderen, to affaldsgruber fra mesolitikum, ni stolpehuller (ikke daterede) samt en mindst 200 m² stor skaldyng fra neolitikum. Fundene fra bronzealderen består af flint og grov keramik, mens nogle enkelte kerne- og skiveøkser udgør inventaret i de mesolitiske gruber. Den neolitiske skaldyng var op til 1 m tyk og lå på en sydvendt skrånning ned mod Hove Å. Inventaret var sparsomt og bestod, bortset fra nogle få stykker keramik, udelukkende af flint. Blandt flintgenstandene dominerede neolitiske tværpile samt fladehuggede pile. Enkelte skår var ornamenteret i MNA II-stil. Der var, bortset fra skaller af blåmusling, østers og strandsnegle, ikke bevaret organisk materiale i skaldyngen, hvilket må skyldes den gennemstrømning af vand, dyngen har været udsat for. Der blev erkendt fire ildsteder i skaldyngen, der alle var dannet af håndstore sten sat i en cirkel.

ROM 1397/93

Niels Wickman

Skaldyng - Yngre stenalder

Skaldyng - Stenalder

Skaldyng - Stenalder

Grube - Bronzealder

Bebyggelse - Oldtid

52. Hellig Kors Kilde

02.04.07 Jyllinge

Bebyggelse

Diverse

Y.j/vik.

sb. 51. Inden for et område på 200 x 200 m ved kysten af Roskilde Fjord prøvegravedes en detektorlokalitet med smykkefund fra yngre germansk jernalder og vikingetid. Der blev trukket 22 søgegrøfter, men kun få anlæg gav sig til kende. Heriblandt var stolpesporene fra et mindre langhus af "Bellingegårdstype", der dateres til ældre germansk jernalder, samt spredte stolpehuller og kogegruber. Der blev ikke gjort fund i forbindelse med undersøgelsen, bortset fra en næbfibel. i bronze og en tenvægt af sandsten.

ROM 1354/90

Jens Ulriksen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

53. Dr. Margrethesvej

02.04.10 Roskilde

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Renæssance

Undersøgelse af hustomt på bygrund (Sct. Maria Hospital). Huset, der målte 4 x 12,25 m, var opført med nedgravede tagbærende stolper. Væggene har formentlig været lerklinede. Datering på grundlag af keramik til renæssance. En grøft øst for bygningen har muligvis fungeret som skelgrøft.

ROM 1399/93

Michael Andersen

Bebyggelse - Nyere tid

54. Jernbanegade

02.04.10 Roskilde

Befæstning

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Ved kloakering i området, hvor den sydlige del af Roskildes middelalderlige befæstningsvold har forløbet, blev foretaget en mindre undersøgelse. I to nord-syd gående snit i hhv. Hersegade og Fruegade kunne det konstateres, at der inden for den formodede voldlinie var et dybt nedgravet anlæg med skrå inderside. På grund af gravekasser var det ikke muligt at se snittet i sin fulde udstrækning, men nedgravningsprofilen mindede stærkt om indersiden af en spidsgrav. Iagttagelserne blev gjort ca. 30 m nord for Jernbanegade, der almindeligvis menes at følge voldforløbet. Hvorvidt der er tale om to faser af befæstningen, eller om voldforløbet på dette sted har haft et lidt nordligere forløb, kunne ikke fastslås med sikkerhed.

ROM 1395/93

Jens Ulriksen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

55. Skt. Laurentii Kirke

02.04.10 Roskilde

Kirkefundament

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 37. I forbindelse med kloakering påtraf en gravemaskine et kraftigt kampestensfundament tæt på den kendte kirkeruin, Skt. Laurentius på Stændertorvet. Fundamentet føjede sig vinkelret til kirkeskibets frådstensokkel og kunne følges over et 5,4 m langt stykke mod syd, uden at der blev konstateret et hjørne. Det formodes, at der er tale om østsiden af et våbenhus. Der fandtes talrige begravelser uden bevarede kistespor på østsiden af fundamentet, mens der på vestsiden var tæt pakket med begravelser i kister af tegl, kridt- og frådsten. Der blev ikke fundet genstande i forbindelse med udgravningen, men opførelsen af våbenhuset antages at være sket mellem 1150 og 1250.

ROM 1392/93

Jens Ulriksen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

56. Skt. Nicolai

02.04.10 Roskilde

Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 66. I forbindelse med grundudgravning undersøgtes dele af kirkegården omkring den nedlagte Skt. Nicolai Kirke. Der blev konstateret 33 grave med minimum 40 individer, og kirkegårdens sydlige afgrænsning blev fastlagt.

ROM 1353/90

Jens Ulriksen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

57. Skomagergade

02.04.10 Roskilde

Brolægning

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 37. I forbindelse med kloakering gennemførtes ni mindre udgravninger i Skomagergades vejbane. Der blev påvist flere ældre brolægninger, hvoraf den yngste, en flintbrolægning fra middelalder og renæssance, fandtes i hele den nuværende gades længde. Herunder var flere steder en belægning af ris, C14-dateret til ca. 1300. Et enkelt sted fandtes, som den ældste vej, en frådstensbrolægning. Der blev ikke fundet daterende genstande i forbindelse hermed, men dateringen er formentlig tidlig middelalder.

ROM 1392/93

Jens Ulriksen

Bebyggelse - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

58. Støden/Byvolden

02.04.10 Roskilde

Kulturlag/brønde/affaldsgruber

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 70. I forbindelse med opførelsen af andelsboliger udgravede museet i det centrale Roskilde kulturlag fra tidlig middelalder med knogler, keramik, jern- og lædergenstande. I kulturlaget fremkom enkelte affaldsgruber samt tre velbevarede træbrønde. På grundlag af keramik fra brøndfylden dateres de til 1100-tallet, 12-1300-tallet og sen 1500-tal. Ved 12-1300-tals brønden fremkom en trækonstruktion, der har fungeret som faskine/trædesten til brønden, som på grundlag af fund og konstruktion må formodes at have haft en funktionstid på 100-200 år, evt. som fælles bybrønd. I brøndkonstruktionen fra 1500-tallet indgik tre bordplanker fra en senmiddelalderlig kogge.

ROM 1396/93

Birgitta Gärtner

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Vrag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

59. Ågerup Kirke

02.04.15 Ågerup

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Bag en brøstfældig 1700-tals udvendig tilmuring af skibets norddør kom et tympanonfelt af træ til syne. Dette, landets eneste bevarede trætympanon, var udhugget af én bred egeplanke og indsat i murkernen, før dørens rundbuede stik af kilehuggede kridtsten blev opmuret.

NM II 818/93

Morten Aamann Sørensen

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

60. Kirke Skensved

02.05.07 Kirke Skensved

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./y.j./tidl.midd.

sb. 2. Bebyggelsesspor over en længere strækning med huse fra germansk jernalder og fra tidlig middelalder samt stolpehuller og gruber fra bronzealderen, per. V. Tæt ved Skensved Kirke fremkom et hus fra tidlig middelalder. Undersøgelsen dokumenterede, at landsbyen Kirke Skensved er flyttet i 1200-tallet. På stedet er desuden fremkommet et større antal stykker brudsølv fra en sølvskat dateret til ældre germansk jernalder.

KØM 1619

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Germansk jernalder

Depotfund/skattefund/offorfund - Germansk

Bebyggelse - Middelalder

61. Lejre

02.06.01 Allerslev

Boplads

Selvvalgt forskning

Y.j./vik.

sb. 103. Årets udgravning i Lejre havde til formål at afgrænse det hidtil undersøgte gårdsanlæg mod nord, hvor en slugt naturligt deler bopladsområdet op (AUD 1992, 61). Atter i år dukkede en serie (tre-fire) store huse op ca. 40 x 9 m igen afløsende hinanden på stort set samme sted. Det lykkedes også at lokalisere en kraftig palisadegrøft op til 120 cm dyb, der kunne følges over en lige strækning på 170 m. Det viste sig imidlertid, at denne grøft indhegner et anlæg beliggende på den "næste bakke" nord for det, der indtil dato er foretaget undersøgelser i. Dette indhegnede anlæg kan være delvis samtidig med, og dermed udgøre en del af det hidtil undersøgte anlæg, men det kan også ud fra de stratigrafiske iagttagelser udgøre en yngre fase af storgården. Hvis dette er tilfældet, ligger dateringen i sen vikingetid. Fund af slaggemateriale fra jernudvindingsovne følger, hvis en kommende C-14 datering "holder", et nyt element til Lejrekomplekset.

ROM 641/85

Tom Christensen

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Holbæk Amt

62. Hyldedysse/Hyldehøj

03.01.04 Rørby

Jættestue

Restaurering

Yngre stenalder

I forbindelse med rejsning af to væltede bæresten i det vestligste af kamrene i den fredede dobbeltjættestue, som blev udgravet i 1887, kunne højopbygningen bagved iagttages; her blev også udtaget prøver til pollenanalyse ved S.Th. Andersen, DGU. I et lille felt foran en tømur lå intakte gulvfliser med knoglerester på.

SNS 613-0404

Torben Dehn

Svend I. Hansen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

63. Loddenhøj/Nordenhøj

03.01.04 Rørby

Dysse

Restaurering

Yngre stenalder

I forbindelse med sikring af knækket dæksten og almindelig istandsættelse af de to fredede og totaludgravede stordyssekamre undersøgtes vestkammerets indgangsparti. Herved fandtes dels spor efter en forsvunden sidesten, dels konstateredes det, at gangenes nuværende længde er den oprindelige. I vestkammeret opdagedes desuden en særpræget: tømurskonstruktion af kantstillede fliser, ligesom der på højsiden opdagedes en helleristningssten. Prøver til pollenanalyse ved S.Th. Andersen, DGU.

NMI 17612/93, SNS 613-0407

Torben Dehn

Svend I. Hansen

Lars Holten

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Helleristning - Bronzealder

64. Stenhusvej

03.03.03 Holbæk

Gruber

Diverse

Oldtid

sb. 160. I forbindelse med byggeri kunne konstateres rester af oldtidsaktiviteter i form af fyldskifter og ildskørnede sten. Der fandtes tre sideskår af oldtidskarakter.

MHO 364/90

Lise Holm

Else Asmussen

Grube - Oldtid

65. Tveje Merløse

03.03.03 Holbæk

Boplads

Diverse

St./j./vik./midd.

sb. 156. Fund af en mængde stolpehuller og gruber. Indholdet af nogle af stolpehullerne og gruberne var lerkarskår, resten dyrekogler, flintafslag og en skiveskraber af flint. Et broget billede fra stenalder, jernalder og vikingetid/middelalder. Sandsynligvis randområde for forskellige bosættelser.

MHO 488/93

Else Asmussen

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

66. Arnakke

03.03.19 Ågerup

Bopladsgruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

I to områder vest for Arnakke fandtes under et tyndt muldrag bosættelsesspor i form af kogestensgruber.

MHO 403/91

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

67. Brederved

03.03.19 Ågerup

Boplads/urnegrav

Andet anlægsarbejde

Y.rom./æ.germ/midd.

sb. 108. Fund af bebyggelse fra to perioder. Fra yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder et grubehus, fem gruber og en urnegrav foruden et hus med spor efter tagbærende stolper. Fra 12-1300-tallet mange stolpehuller og gruber fra et hus uden tagbærende stolper. Desuden en langild og flere nord-syd orienterede hegn. Hegnene er formodentlig fra middelalderbebyggelsen. Mange lerkarskår (Østersøkeramik og glaseret keramik) foruden lerklining og dyrekogler.

MHO 468/93

Lise Holm

Else Asmussen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

68. Ebberup Mosehuse

03.03.19 Ågerup

Vej

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 105. Fund af et stenbrolagt vejforløb. Dateringen usikker, men formodentlig nyere tid. Der fandtes to hvæssesten og to sideskår, hvoraf det ene er glaseret indvendigt.

MHO 480/93

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Vej/bro - Udateret

69. Eriksholm

03.03.19 Ågerup

Vadested

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 107. Fund af et overgangssted ved et nu rørlagt vandløb. Det er opbygget af knust tegl, lagt i en bræmme, der er 1,5 m bred og 0,3 m tyk. Desuden er der op til overgangsstedet et område opfyldt med brokker af munkesten. Tæt vest for overgangsstedet har formodentlig ligget en gård fra den nedlagte landsby Torup. Der har antagelig været en sammenhæng mellem overgangsstedet og gården.

MHO 469/93

Lise Holm

Else Asmussen

Vej/bro - Udateret

70. Ågerup

03.03.19 Ågerup

Jordfæstegrav

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 106. 20 m sydvest for en fredet langdysse øst for motorvejen fandtes under flad mark en jordgrav fra yngre stenalder. Graven bestod af en stenforet grube på 1 x 1,3 m orienteret nord-syd. Der var ingen spor af den døde, men graven indeholdt mindst to miniaturretragtbægre, et lille stykke af en sleben flintøkse, flintafslag og brændt flint. Af lerkarskår fandtes i alt 182 stykker.

MHO 487/93

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

71. Sandbakkevej

03.03.19 Ågerup

Gruber

Andet anlægsarbejde

Udateret

Fund af syv spredtliggende gruber uden daterende fund.

MHO 403/91

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Grube - Udateret

72. Egebjerggård

03.04.02 Egebjerg

Dobbeltjættestue

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 284. Fortsat undersøgelse af dobbeltjættestuetomt (AUD 1992, 7 3). I ingen af kamrene stod de store bæresten tilbage, men der er stenspor efter dem alle. I næsten alle mellemrum mellem stensporene stod enten tømursfliser eller sålsten tilbage. Der er bevaret tørmure i op til 0,5 m højde. Begge kamre har oval grundplan, gangene er 4 m lange og udmunder mod sydøst. Der er bevaret tærskelsten i begge gange. Det nordlige kammer er ca. 3,5 m langt, 2,5-3 m bredt, det sydlige 4,5 m langt og 2,5-2,8 m bredt. I begge fremkom dele af en bundbrolægning. Fra begge kamre og gangenes inderste del fremkom et større knogle- og oldsagsmateriale, bestående af lerkarskår, ravperler, tværpile, flækker, økser og mejsel, skaftungepile og bengenstande. Undersøgelsen fortsættes i 1994.

OHM 1175

Arne Hedegaard Andersen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

73. Herredsbækgård

03.04.03 Fårevejle

Hustomt/brolægning

Diverse

Midd./nyere tid

sb. 517. Undersøgelse af brolægning fra 15-1600-tallet. Nærmest rektangulær af form, 3 m bred og bevaret i en længde af 6 m, har formentlig kun været 7 m lang. I den vestlige og midterste del bevarede lergulve; der kunne udskilles to gulvlag. Det er en brandtomt. En del tagtegl, lerklining og forkullet træ, jerngenstande, især nagler, dørbeslag, knive og en saks.

OHM 1164

Arne Hedegaard Andersen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

74. Annebjerg Mark

03.04.05 Højby

Boplads

Dyrkning

Yngre romersk jernalder

sb. 561. Fortsat undersøgelse af bebyggelse fra 4.-5. årh. (AUD 1992, 80). Til et tidligere udgravet hus fremkom der spor efter endnu et sæt tagbærende stolper. Endvidere blev der udgravet et velbevaret hus med dobbelte væghuller og spor efter to sæt tagbærende stolper. Huset kan, via dele af et hegn, knyttes til det tidligere udgravede hus II. Bebyggelsen er endnu ikke afgrænset. Undersøgelsen forsøges fortsat i 1994.

OHM 1258

Palle S. Schiellerup

Bebyggelse - Romersk jernalder

75. Svinninge-Vejle

03.04.00

Boplads

Andet anlægsarbejde

St./br./j.

Overvågning af nedlæggelse af slamledning over en ca. 3,5 km lang strækning. Der fremkom tre bopladsområder: Egedal, Vallekilde sogn, bopladsgrube, yngre bronzealder/ældre jernalder. Vejlebro, flintopsamling, ældre og yngre stenalder. Sylager, flintopsamling, ældre stenalder.

OHM 1218

Benny Staal

Arne Hedegaard Andersen

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

76. Søby

03.05.03 Nordby

Gruber/grubehuse

Andet anlægsarbejde

Æ.j./Vik.

sb. 16. Undersøgelse af to felter på 500 m² på velkendt vikingetidsboplads. Der fandtes fire grubehuse, heraf to med to faser, og en hegnsgroft fra vikingetid samt et par gruber fra ældre jernalder. Al fyld blev soldet, et enkelt grubehus endda vandsoldet. Fundmaterialet er stort og varieret: halvkuglekeramik; af jern 16 klinknagler, en nøgle, en spydspids, to fiskekroge, to knive, den ene forarbejdet af norsk jern; af bronze et trefliget spænde, stilken af en ringhovednål, en nålespids og en lille ring; et ornamenteret kamfragment, vævevægte, en konisk tenvægt af klæbersten, lerklining, flere drejekværns- og hvæssestensfragmenter. Særligt i det ene grubehus var der exceptionelle bevaringsforhold for knogler, især fiskeknogler. To af grubehusene afslørede vigtige detaljer af væg- og tagkonstruktionen.

SMT 260

Christian Adamsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Grube - Vikingetid

77. Aldersro

03.06.10 Værsløv

Jættestue

Restaurering

Y.st/æ.br.

Gennemgribende restaurering af fredet langhøj med tre jættestuekamre, hvoraf to er sammenbyggede. Til trods for, at de tre kamre ligger udækkede og er udgravede i gammel tid, var der forbavsende velbevarede knoglelag. I østligste kammer, som er bygget på et ældre anlæg af uidentificeret type, var dele af TRB- og SN-gravlag bevarede. I dobbeltjættestuens vestkammer fandtes dele af et i oldtiden forstyrret gravlag, hvor eneste daterbare oldsag var en per. II bronzespydspids. Under dette lag, adskilt ved et sterilt, fundtomt lag, ligger et TRB-knoglelag direkte på flisegulvet med brændt flint. Dette lag er kun undersøgt ved prøvehuller, som indikerer, at det er helt intakt. Dette intakte TRB-lag blev forsejlet, mens de mere forstyrrede lag i de to andre kamre blev totalundersøgt.

NMI 7613/93, SNS 613-0466

Christian Adamsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

78. Gislingegård I

03.07.02 Gislinge

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid/y.br.

sb. 136. Fund af seks stolpehuller og 34 gruber, der ikke kunne dateres nærmere. Det drejer sig sandsynligvis om den sydlige afgrænsning af det store bosættelsesområde fra yngre bronzealder, som fandtes i 1988 ved naturgasgravningen ved Lundemarkshuse.

MHO 481/93

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Oldtid

79. Gislingegård II

03.07.02 Gislinge

Jordgrav/gruber

Andet anlægsarbejde

Y.st/y.br.

sb. 137. Fund af 18 gruber, et stolpehul, to opfyldte lavninger, et område med mange sten og en jordgrav uden spor af høj over. En af gruberne indeholdt skår fra yngre bronzealder. Den simple jordgrav kan ud fra ornamenteret keramik dateres til slutningen af tidligneoolitikum. Graven var trugformet, 3,7 m lang og 1,6-2,4 m bred. Orienteret nord-syd. Der lå endnu store sten tilbage i graven, hvor der desuden fandtes en tværpil af flint, et retoucheret flintstykke (evt. forarbejde til tværpil) og et ophugget stykke af en sleben flintøkse, foruden lerkarskår, heraf seks ornamenteret.

MHO 482/93

Kirsten Christensen

Else Asmussen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Grube - Yngre bronzealder

80. Gislinge Lammefjord

03.07.02 Gislinge

Klinkbygget båd

Andet anlægsarbejde

Tidlig middelalder

sb. 132. Ved anlæggelsen af en kunstig sø i den nu inddæmmede Lammefjord stødte man ca. 1 m under terræn på flere sammenhængende klinklagte bordplanker. En udgravning blev foretaget i oktober måned. Det viste sig at være en ca. 7,5 m lang og 1,5 m bred klinkbygget båd. Den er bygget helt i eg af udklavede planker, der for og agter er løbet ind på trappetrinsformede stævne. Plankerne er bygget op omkring en T-formet køl, hvoraf der er bevaret tre planker i styrbord og fire i bagbord. Båden har kunnet ros af tre mand hver med et årepar. Mastespolet antyder tillige, at båden også har kunnet føre et lille firkantet råsejl. Byggetidspunktet er ved dendrokronologi dateret til 1130-1150. De mange reparationer og slidspor vidner om, at båden, da den sank, allerede var en gammel båd.

NSL 459

Morten Gøthche

Vrag - Middelalder

81. Lammefjord

03.07.07 Kundby

Fiskegærde/boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Fund af fiskegærde ved Lammefjordens sydbred og bosættelse spor i fem områder foruden spredte forekomster af gruber.

MHO 456/92 m.fl.

Else Asmussen

Andre anlæg/diverse - Oldtid

Bebyggelse - Oldtid

82. Lundemarkshuse II

03.07.07 Kundby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid/y.br.

sb. 249. Undersøgelse af et areal på 4.845 m², hvor der fandtes 342 fyldskifter. Hovedparten bålgruber af forskellige form. En del af gruberne placeret med ensartet afstand i rækker, hvoraf de to var parallelle. En del af gruberne standardiseret i tre former. runde, rektangulære og lange smalle. Kun få fund: To hestetænder og lidt dårligt bevaret keramik. Der er sandsynligvis tale om den vestlige afslutning af en bronzealderboplads som fandtes i 1988 i forbindelse med naturgasledning.

MHO 470/93

Lise Holm

Else Asmussen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Oldtid

Sorø Amt

83. Bjernede

04.01.02 Bjernede

Gård

Dyrkning

Midd./nyere tid

Der har lokalt såvel som nationalt (TRAP) været tradition for, at Sune Ebbesen, som lod den særegne rundkirke opføre, og måske hans far Ebbe Skjalmsen har haft deres gård placeret på marken nord for kirken. Her er gennem mange år pløjet munkesten op. Ved prøvegravningen i 1993 blev lokaliseret en 7 m bred og mere end 35 m lang gårdtomt med en vinkelbygning i vestenden. Gårdtomten havde ydervægge funderet på en kampestenssyld. Der blev ikke i forbindelse med tomten eller på marken omkring fundet genstande ældre end 16-1700-årene, og tanken om Sune Ebbesens gård placeret nord for kirken kan på den baggrund aflives. Når så mange munkesten kom frem ved pløjning skyldes det, at området er stærkt vandlidende, og at det har været nødvendigt forud for anlæggelsen af gården at byggemodne ved at udlægge kraftige lerlag iblandet byggeaffald sandsynligvis fra reparationsarbejder på kirken. Det blev også konstateret, at marken vest for kirken er uden middelalderlige bebyggelsesspor, og mod øst er en bebyggelse usandsynlig, så tilbage står en matrikel syd for kirken som den sidste, og sandsynlige, mulighed for en lokalisering af Sunes gård.

NM II 192/93

Nils Engberg

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

84. Aulegården

04.01.03 Bromme

Jættestue

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 47. Ved udgravning af en stærkt overpløjet høj fremkom tomten af en sløjfet jættestue, ca. 23 m i diameter med et 8 m langt og 1,70 m bredt kammer, som lå orienteret nord-syd med en 6 m lang gang mod øst. Alle bæresten var fjernet, men standspor og bevaret tørmur dannede en tydelig grundplan. I jordhøjen, som var bevaret i 0,70 m højde, fandtes tre koncentriske stenkredse omkring kammeret, flankeret af en halvmåneformet stenpakning mod vest. En randstenskæde fandtes ikke, derimod en yngre stenlægning langs højfoden. Foran indgangen fandtes et udrømningslag med skår fra MN I-III. Den omgravede kammerfyld indeholdt et stort antal skår og en snes ravperler, men ingen flintøkser.

AMK 1992.073

Henning Nielsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

85. Møllekanalen

04.01.11 Sorø

Dige

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 9. Nedgravningen af fjernvarmeledning gennem det fredede mølledige foregik under arkæologisk overvågning. En profil gennem cistercienserklosterets knap 2 km lange mølledige fra 1200-årenes begyndelse viste, at kanalen er gravet på grænsen mellem det faste land og vådområdet "Flommen", som tidligere var en del af Sorø Sø. Diget, som i dag er 13 m bredt ved foden og 2 m højt, er anlagt oven på vådområdets 25-30 cm tykke tørve- og sandlag, som er blevet oprampet under byggeriet. Digets kerne dannes af en 3 m bred og 0,5 m høj vold af groft sand. Der kunne erkendes mindst to byggefaser i anlægget. Den ældste vold, som var 5 m bred og ca. 1,25 m høj, må stamme fra 1200-tallets første årti. Udbygningen til digets nuværende dimensioner behøver dog ikke at være meget yngre.

AMK 1992.059

Henning Nielsen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

86. Toftegård

04.02.08 Høm

Gruber/stolpehuller

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

sb. 15. Ved forundersøgelse på spildevandstracé fandtes syv affaldsgruber, 1-2,75 m store og indtil 0,4 m dybe, samt seks stolpehuller. Grube K og L indeholdt bopladskeramik fra yngre bronzealder.

AMK 1993.020

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

87. Trosbjerggård

04.02.08 Høm

Landsby

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 16. Undersøgelse af bebyggelsesspor fra tidlig middelalder. Ældst er øjensynlig østenden af et over 15 m langt og 7 m bredt øst-vest vendt, krumvægget langhus med et sæt tagstolpehuller bevaret. En 3-4,5 m bred og 2 m dyb brønd indeholdt mange skår af Østersøkeramik. I et ottetalsformet fyldskifte, tolket som en ovn, lå en dobbeltkam og en Valdemar d. Store mønt. Flere hegnsgruber og gruber med blyglaserede kandeskår viser, at området stadig var bebygget i 1300-tallet. Hovedparten af bebyggelsessporene dateres til slutningen af 1100-årene. Måske er denne del af bebyggelsen samtidig med opførelsen af den romanske stenkirke, som ligger lidt længere østpå. Bebyggelsessporene fortsætter ind under den stadig eksisterende del af Høm.

AMK 1993.019

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Middelalder

88. Grisebjerg 2

04.03.01 Boeslunde

Skattefund/boplads

Dyrkning

Vikingetid

sb. 109. 100 m nord for Grisebjerg 1, hvor en sølvperle med menneskefigurer fandtes i 1989 (AUD 1989, s. 202) sporede med detektor en opløjet skat af brudsølv, som lå spredt på et 600 m² stort område. Opløjningen er sket for over 50 år siden. Ved undersøgelsen fandtes stolpehuller, gruber og et fyldskifte, der opfattes som et husgulv. En koncentration af sølv på et 4 m stort område antyder, at skatten var hensat i eller ved denne bygning. Skatten omfatter ca. 1,330 enkeltgenstande med en samlet vægt på 2,8 kg. I såvel hele genstande som afklip er repræsenteret 893 arabiske mønter, 91 vesteuropæiske, især frankiske, 10 Hedebymønter, 22 blanketter, 159 smykker, 98 sølvbarrer samt 59 ubestemmelige fragmenter. Skatten er nedlagt i første halvdel af 900-tallet.

AMK 1993.015

Henning Nielsen

Bebyggelse - Vikingetid

Depotfund/skattefund/offertid - Vikingetid

89. Trelleborg

04.03.04 Hejninge

Grube

Vejanlæg

Udateret

Arbejdet med anlæggelse af en cykelsti sydøst for Trelleborg blev fulgt. Ud for sydporten i borgens ydervold blev registreret en grube.

NMI 7593/93

Aase Højlund Nielsen

Grube - Udateret

90. Trelleborg

04.03.04 Hejninge

Voldsted/stolper

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

Ved retableringen af det gamle åløb nord for Trelleborg blev arbejdet fulgt. Der registreredes på strækningen nærmest borgens nordport i alt seks nedhamrede, kløvede egepæle samt adskillige stykker nedfaldent træ. Pælene var øjensynlig placeret tilfældigt i forhold til hinanden.

NM I 7593/93

Nils Engberg

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Forsvarsanlæg/voldsted - Vikingetid

91. Kirke-Stillinge Kirke

04.03.07 Kirke Stillinge

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Under gulvet i kirkens senmiddelalderlige langhuskor blev fundamenterne til det oprindelige smallere og kortere kor lokaliseret. Ved østmuren var der bevaret rester af det tidligste gulv af kalkmørtel. Korets gulv lå ca. 50 cm (svarende til 3-4 trin) højere end et tilsvarende mørtelgulv i skibet, der blev påvist i midtergangens nordside.

NM II 1199/93

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

92. Idagård

04.03.14 Slagelse

Brønd

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.j.

sb. 45. Undersøgelse af en 4-5 m bred og knap 1 m dyb brønd eller brolagt kildevæld. I bunden lå 2-3 lag af hovedstore sten sammen med enkelte meget store sten. I fylden lå flintafslag, brændt flint, dyrekogler og ukarakteristisk keramik med lodret, groft glittet rand. Datering til sen bronzealder/tidlig førromersk jernalder.

AMK 2/91

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

93. Løvegade

04.03.14 Slagelse

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Vik./midd.

Nær hjørnet Løvegade/Rosengade blev iagttaget kulturlag og stolpehuller, som ifølge et enkelt skår synes at være fra overgangen vikingetid/middelalder. I porten til Løvegade 1 var de ældste lag askeholdige humuslag med Østersøkeramik. I denne højtliggende del af Slagelse findes de ældste lag kun godt en halv meter under gadeniveau.

AMK 1993.011

Hanne Dahlerup Koch

Henning Nielsen

Kulturlag - Vikingetid

Kulturlag - Middelalder

94. Skt. Mikkel Kirkeplads

04.03.14 Slagelse

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 15. I et område nord og nordvest for Skt. Mikkel Kirke kunne iagttages, at kirkebakkens oprindelige skråning har været væsentlig stejlere end den nuværende. På den tilstødende grund uden for kirkepladsen var de ældste kulturlag affaldslag fra 1300-tallet. Der var ikke spor af egentlig middelalderlig bebyggelse på grunden.

AMK 1993.022

Hanne Dahlerup Koch

Henning Nielsen

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

95. Tårnholm

04.03.20 Vemmelev

Gård

Andet anlægsarbejde

Germansk jernalder

sb. 48. Undersøgelse af en hustomt, mindst 18 m lang og 5 m bred, med fire sæt tagstolpehuller. Bredden aftager lidt mod begge ender. Det nord-syd gående stolpehegn opfattes som hørende til anlægget, ligesom en lertagningsgrube nord for bygningen. Dateringen beror på husets form.

AMK 1993.018

Stig Grummesgaard-Nielsen

Henning Nielsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

96. Bildsøvej

04.03.20 Vemmelev

Gruber

Andet anlægsarbejde

Føromersk jernalder

sb. 45. Undersøgelse af ti gruber af forskellig karakter, ca. 1-3 m store og ca. 0,5 m dybe. Grube E og F indeholdt keramik, flintafslag og dyrekogler. To små dekorerede lerklodser i grube F kan være enten legetøj eller spillebrikker.

AMK 1993.025

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Grube - Føromersk jernalder

97. Elkærgård

04.03.19 Tårnborg

Kulturlag/stolpehuller

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 97. I en 6 x 7 m stor, fladbundet lavning fandtes et neolitisk kulturlag med flintafslag, skiveskrabere, tværpile, en flækkekniv, en flintøkse og mange skår fra MN II-III, tillige med dyrekogler.

AMK 1993.027

Kirsten Christensen

Henning Nielsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

98. Højagergård

04.03.20 Vemmelev

Gruber/stolpehuller/hegn

Andet anlægsarbejde

Y.st./y.br.

sb. 46. På en 50 m lang strækning udgravedes et antal gruber og stolpehuller, heriblandt en 15 m lang udateret stolperække til et hegn. En 3,5 m stor grube, Z, indeholdt en stor mængde keramik fra MN II-IV samt talrige flintoldsager. Tre mindre gruber, Æ, AB og AC, indeholdt grov bopladskeramik fra sen bronzealder.

AMK 1993.024

Stig Grummesgaard-Nielsen
Henning Nielsen

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

99. Skelagergård

04.03.20 Vemmelev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./y.br.

sb. 47. På et svagt kuperet moræneplateau undersøgtes på en 50 m lang strækning tre lokaliteter med to større og ni mindre gruber foruden 17 stolpehuller. Tre af gruberne, D, K og AC indeholdt foruden flintaffald, skraber, stikler og en kniv med gloss samt enkelte skår. To gruber, A og C, indeholdt grov bronzealderkeramik samt flintaffald, dyreknogler og en knusesten.

AMK 1993.023

Stig Grummesgaard-Nielsen
Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

100. Almagergård

04.05.01 Fodby

Gravhøje/boplads

Andet anlægsarbejde

St./j.

Undersøgelse af en Ertebølleboplads ved fjordkysten, flere udpløjede gravhøje fra yngre stenalder eller bronzealder, den ene med en urnegrav sekundært placeret i udkanten, og endelig gruber, som vi sætter i forbindelse med en boplads, sandsynligvis fra yngre jernalder.

NÆM 1993:100

Anne Hedeager Krag

Bebyggelse - Ældre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

Bebyggelse - Yngre jernalder

Præstø Amt

101. Bjæverskov

05.01.01 Bjæverskov

Gruber

Andet anlægsarbejde

Udateret

Prøveundersøgelse, hvor der kun fremkom fundløse og udaterede gruber.

KØM 1697

Svend Åge Tornbjerg

Grube - Udateret

102. Drengetofte

05.01.09 Sædder

Boplads

Selvvalgt forskning

jernalder?

sb. 17. Fund af bebyggelsesspor, formodentlig fra jernalderen. Fundet dokumenterer, at toftenavne ofte er gode indikatorer for forsvundne bebyggelser.

KØM 1668

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Jernalder

103. Toftegård

05.01.11 Valløby

Landingsplads og boplads

Selvvalgt forskning

Vikingetid

sb. 36. Langs Tryggevælde Å er der lokaliseret kulturlag på en over 100 m lang strækning. I søgegrøfterne fremkom talrige forarbejdede træstykker, knogler og en del keramik af Østersøtype samt enkelte stykker læder, tovværk og tekstil samt et par metalsager. På bakken over for ådalen fandtes spor efter en større bebyggelse fra yngre vikingetid. Der er store muligheder for, at Valløby oprindeligt har ligget her med tilhørende formodet landingsplads.

KØM 1673

Svend Åge Tornbjerg

Anløbsplads/handelsplads - Vikingetid

Bebyggelse - Vikingetid

104. Algade

05.02.13 Vordingborg

Voldgrav

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I forbindelse med kloakering i den centrale del af Vordingborg konstateredes spor efter den middelalderlige voldgrav, som har omgivet byen. Der fremkom ingen fund i forbindelse med undersøgelsen.

SMV 7374

Keld Møller Hansen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

105. Baisstræde

05.02.13 Vordingborg

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Midd./nye tid

sb. 152. Undersøgelse af kulturlag med bevarede knogler, keramik og jerngenstande fra tidlig middelalder og renæssance. I forbindelse med kulturlaget fra tidlig middelalder fandtes affaldsgruber, stolpespor og en grøft. Laget kan ud fra keramikfund dateres til 11-1200-tallet og formodes at repræsentere den bydannelse, som sker i relation til Vordingborg borg, der traditionelt dateres til 1100-tallet

SMV 7351

Palle S. Schiellerup

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

106. Pantherplast

05.02.13 Vordingborg

Stolpehuller

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Ved en mindre prøveundersøgelse fremkom enkelte stolpehuller af oldtidskarakter.

SMV 7375

Keld Møller Hansen

Bebyggelse - Oldtid

107. Strandgade

05.02.13 Vordingborg

Løsfund

Diverse

Middelalder

sb. 155. I forbindelse med fund af en forgyldt sølvfingerring foretoges en mindre prøveundersøgelse, som intet resultat gav. Ringen har påloddet et støbt relief med den tronende Maria, der på skødet bærer Jesusbarnet og kan dateres til 1300-tallet.

SMV 7327

Lars Buus Eriksen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

108. Granly, Kålby

05.04.02 Holme-Olstrup

Stensamling

Dyrkning

Oldtid

sb. 19. Afdækning af en større rektangulær stensamling, orienteret nord-syd, hvorved den formodedes at kunne dække over en grav fra romersk jernalder. Ved undersøgelsen viste det sig, at der kun var tale om en stensamling, omgivet af runde nedgravninger med flintafslag og en enkelt knusesten, altså ikke en grav, men dog oldtid. Undersøgelsen blev herefter indstillet.

NÆM 1993:200

Anne Bloch Jørgensen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

109. Lundby II

05.04.05 Lundby

Boplads

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 5. Undersøgelse af kulturlag på den nordlige del af den klassiske lokalitet Lundby II. I alt undersøgte 43 m² i kvarte m²-felter og med efterfølgende soldning. Alle genstande, som ikke var flint, blev indmålt og tegnet. Flintmaterialet daterer pladsen til Maglemose, per. I-II. Meget fine bevaringsforhold resulterede i udgravningen af et stort knoglemateriale samt omkring 100 fragmenter af benredskaber. Af mere unikke fund fra gravningen kan nævnes et hængesmykke af rav og et hængesmykke af en molboøsters. Et vigtigt resultat af udgravningen var tilsynekomsten af et markant udsnidsområde, som ikke tidligere er erkendt.

SMV 7281

Keld Møller Hansen

Bebyggelse - Ældre stenalder

110. Østergård

05.06.11 Store Heddinge Ls

Boplads

Råstof

Yngre romersk jernalder

sb. 54. Undersøgelse af dele af en bosættelse fra yngre romersk jernalder. Ved undersøgelsen registreredes fire hustomter. En af hustomterne adskilte sig fra de øvrige ved at være særdeles velbevaret, idet sporene efter vægstolper og grebning endnu fandtes. Huset dateres typologisk til sen yngre romersk jernalder. Keramik fundet i forbindelse med grebningen understøtter en sådan datering.

SMV 7268

Keld Møller Hansen

Palle Østergaard Sørensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

111. Prambroen

05.06.12 Strøby

Kulturlag

Selvvalgt forskning

Udateret/j./vik.

sb. 79. Ved Tryggevælde Ås udmunding er der udlagt et net af prøvegravningshuller, hvori der flere steder fandtes kulturlag indeholdende forarbejdet træ og knogler, men desværre ingen sikkert daterbare oldsager. Fund fra oprensning af åen tyder dog på, at lagene kan være fra jernalder og vikingetid.

KØM 1685

Svend Åge Tornbjerg

Kulturlag - Jernalder

Kulturlag - Vikingetid

Kulturlag - Udateret

112. Strøby Egede

05.06.12 Strøby

Grav og boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

På samme sted som der tidligere (AUD 1986, 111) er fundet en grav med otte individer, er der undersøgt endnu en grav med en yngre mand på 25-30 år, spinkelt bygget og med en skiveøkse og et par benredskaber som gravgaver. Endvidere er der undersøgt kulturlag med et stort oldsagsmateriale samt enkelte knogler. Kulturlaget strækker sig hen over graven og kan dateres til sen Ertebøllekultur

KØM 1214

Anne Sørensen

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Ældre stenalder

Gravplads/grav - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

113. Ranestedet

05.06.13 Varpelev

Gård

Selvvalgt forskning

Middelalder

Der blev undersøgt fundamenter til Ranestægtens stenhus, 36 x 7 m, med en kridtstenskælder i vest og en bageovn i midten. Huset kan dateres til 1250-1350. Nedenunder fandtes stolperækker til en bebyggelse fra 1100-tallet.

KØM 1603

Ulla Fraes Rasmussen

Bebyggelse - Middelalder

114. Sibberup I + II

05.07.03 Fensmark

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.j.

sb. 16-17. På en svagt hældende nordvendt morænebakke ud mod Holmegårds Mose undersøgtes to områder med flere bopladsgruber og en svagt fordybet nedgravning, som med nogen usikkerhed kan tolkes som en hustomt. Ved tomten fandtes brudstykker af ildbukke og en del forkullet korn, bl.a. to små rugkerner, de hidtil ældste fra Danmark. Ved den anden undersøgelse fandtes i gruberne bl.a. rødbrændt lerklining og en jernslagge. Bopladsen eller -pladserne kan samlet dateres til ældre jernalder, ca. 600-100 f.Kr.

NÆM 1993:500, 1993:600

Anne Bloch Jørgensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

115. Glumsø Østerskov

05.07.04 Glumsø

Jættestue

Restaurering

Yngre stenalder

Det delvis jorddækkede og helt jordfyldte, fredede jættestuekammer blev efter registrering og mindre sonderende undersøgelse forseglet og tildækket. Ved undersøgelsen kunne kammerets udstrækning og hovedtrækkene i konstruktionen fastslås, ligesom det kunne ses, at nogle af tømurskonstruktionerne er intakte helt op til dækstenene. Næsten hele gangen er fjernet i gammel tid. På kammerets yderside lagdes et mindre felt med henblik på prøver til pollenanalyse.

SNS 613-0446

Anne Bloch Jørgensen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

116. Lillelunds Have

05.07.07 Næstved

Boplads/by

Andet anlægsarbejde

Y.j./midd./nyere tid

sb. 47. Frilægning af et felt på ca. 500 m² nordvest for den tidligere Munkesø med fyldskifter i under grundssandet efter hustomter, hegn, gruber, brønde, ovnanlæg m.m. Fundmaterialet angiver, at også denne del af Næstved kan føre sin historie tilbage til yngre jernalder. Undersøgelsen fortsætter i 1994.

NÆM 1993:800

Anne Bloch Jørgensen

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Bornholms Amt

117. Pæregård

06.01.05 Olsker

Skattefund/boplads

Dyrkning

11. århundrede

sb. 185. På en kendt, men ikke tidligere metaldetektorundersøgt sortmuldsboplads ramte en fritidsarkæolog for første gang et skattefund tværs igennem pløjelaget. Skatten, der blev optaget af museet umiddelbart efter, at den var blevet lokaliseret, bestod af 117 stykker brudsølv og over 950 sølvmonter fra 1000-tallet, alt sammen fundet in situ. i bunden af et lerkar af Østersøtype. Skatten blev fundet tæt ved en opløjet sten, der muligvis har ligget op til lerkarret. Den nærmere fundkontekst er endnu ikke blevet undersøgt

BMR 1083

Finn Ole Nielsen

Bebyggelse - Middelalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Middelald

118. Ndr. Grødbygård

06.02.05 Åker

Gravplads

Dyrkning

Vik./tidl.midd.

sb. 205. Undersøgelse af et gravfelt fra sen vikingetid/tidlig middelalder afsluttedes med udgravningen af 60 grave i pladsens nordligste del (AUD 1992, 110). Gravpladsen, der er undersøgt siden 1986, omfatter således 525 øst-vest orienterede grave anlagt i rækker inden for 2.000 m². Trods gentagne eftersøgninger, er der ikke fundet spor efter hegn eller kirke på denne tidligkristne gravplads. Gravlæggelserne er foretaget i smalle plankekister samt i trugformede kar. Kun et ringe antal af gravene opviser flere skeletter. Gravudstyret angiver, at her er tale om en opdeling af gravpladsen. Kvinderne er begravet i den nordlige del, oftest med en kniv, Østersøkar, perler, mønt, spænde og toiletsæt. I enkelte tilfælde er kvinder udstyret med schläfenring, sølvhjerte eller fingerring. Børn kan være givet kniv, skår, pars pro toto, perler eller bronzebjælde med i graven. Mænd er begravet i den sydlige del, hyppigst med kniv, slibesten, mønt og kar. Umiddelbare iagttagelser af skeletternes køns karakteristika bekræfter dette forhold. Bevaringsforholdene for knoglematerialet er dog stærkt varierende på pladsen. Fundene angiver et stærkt slavisk inspireret fundmiljø, ikke mindst gennem fund af fem knivskeder med bronzebeslag af slavisk type. 267 grave indeholdt knive (51%). 73 grave opviste mønter (14%). 20 havde spænder (4%). 26 havde slibesten (5%). 30 grave (6%) kar. Mønterne er danske (Svend Estridsen) samt tyske fra midten af 1000-tallet. Gravpladsen udgør med sine mange gravgaver en vigtig brik til forståelsen af perioden omkring kristendommens indførelse.

BMR 1399

Hanne Wagnkilde

Gravplads/grav - Vikingetid

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

119. Vasagård

06.02.05 Åker

Befæstet anlæg/boplads

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 203. På baggrund en prøvegravning i 1988 (AUD 1988, 93) blev undersøgelserne af stenalderbebyggelsen øst for Vasagård genoptaget i efteråret 1993. Udgravningerne var koncentreret omkring tre typer anlægsspor. 1. En videre undersøgelse og datering af systemgrøfterne fra det første Sarupanlæg, der kendes fra Bornholm. 2. En begrænset undersøgelse af hustomter fra MN A V bosættelsen. 3. Afgrænsningen og undersøgelsen af en ydre indhegning omkring MN A V bosættelsen. Enkeltfund af TN C skår i bunden af systemgrøfterne viste, at det bornholmske anlæg ikke tidsmæssigt adskiller sig fra tilsvarende anlæg i det øvrige Danmark. I forbindelse med et forsøg på at totaludgrave en af systemgrøfterne fandtes der i bundlagene også skårmateriale fra MN A I og III. Øverst var der aflejret store mængder af bopladsmateriale fra den omfattende MN A V bosættelse på stedet. Forhåbningerne om at afdække mere velbevarede MN A V hustomter inden for selve "borg"plateauet kunne ikke indfris. Derimod lykkedes det at berigtige eksistensen af et ydre dobbelt palisadeværk omkring selve MN A V bebyggelsen. I og op til sporene efter de svære, 25-40 cm, tætstillede stolper fandtes nedsat ofre i form af lerkar og lerskiver, hele såvel brændte som ubrændte flintøkser samt forkullet korn.

NM I 3755/91

Poul Otto Nielsen

Finn Ole Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Yngre stenalder

120. Vasagård

06.02.05 Åker

Skattefund/Boplads

Dyrkning

Germ./vik.

sb. 203. Efterundersøgelse af formodet skattefund med østromerske solidi. På et kendt bopladsområde med fund fra ældre germansk jernalder til og med vikingetid fandtes med metaldetektor syv guldmønter inden for et 35 x 14 m stort område. Ved en afdækning af området fremkom yderligere tre guldmønter i pløjjordlaget. Under dette fandtes anlægsspor af mindst seks øst-vest orienterede jernalderhuse. Ingen af mønterne kunne knyttes til et bestemt hus; den formodede skat anses derfor for at være helt splittet enten ved avlsarbejde eller i forbindelse med den arkæologiske undersøgelse, der blev foretaget i området i 1988 (Aud 1988, 93).

BMR 1996

Finn Ole Nielsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Depotfund/skattefund/offertfund - Germansk

Bebyggelse - Vikingetid

121. Vibegård

06.03.01 Knudsker

Boplads

Andet anlægsarbejde

Romersk jernalder

sb. 83. Fund af dårligt bevarede bebyggelsesspor i form af kogestensgruber, enkelte stolpehuller og lidt bopladskeramik fra romersk jernalder. I området var tidligere opsamlet keramik af jern- og bronzealders karakter. Slebne flintafslag og potteskår fra yngre stenalder samt en enkelt flækkeblok fra Maglemosekultur.

BMR 2163

Finn Ole Nielsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

122. Kobbegård

06.04.05 Østerlarsker

Skattefund/boplads

Dyrkning

Vik./midd.

sb. 203. I forbindelse med fund af en sølvskat foretoges en efterundersøgelse på stedet, hvor den resterende sølvskat fandtes in situ i den vestlige ende af en øst-vest orienteret 15 m lang hustomt. Skatten, der består af i alt 13 stykker brudsølv og 60 mønter fra 1000-tallet, har, bedømt ud fra fundet af en sølvlukke, været placeret i en læderpung omgivet af to større sten.

BMR 2114

Hanne Wagnkilde

Lars Jørgensen

Bebyggelse - Vikingetid

Depotfund/skattefund/offertfund - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Maribo Amt

123. Stubbekøbing

07.01.11 Stubbekøbing

Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 8. Undersøgelse af resterne af fire grave på den middelalderlige kirkegård ved Stubbekøbing Kirke. De døde var gravlagt i plankekister i udstrakt rygleje med hovedet i øst. I den yngste grav fandtes keramik fra sen middelalder/nyere tid, som må stamme fra et nedskredet kulturlag. Der er gravet af på området, hvorved flere grave er blevet forstyrret. I alt blev der fundet resterne af mindst otte personer; fire mænd, to kvinder og to børn.

FMN 1092

Kirsten Christensen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

124. Egemose Mark

07.01.12 Tingsted

Intet

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 57. Prøvegravning efter formodet jernalderbebyggelse. Intet bevaret under muldlaget, lodsejeren har tidligere opsamlet flint på lokaliteten.

FMN 1034

Bodil Holm Sørensen

Andre anlæg/diverse - Udateret

125. Taaderupgaard

07.01.12 Tingsted

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre Jernalder

sb. 58. Prøvegravning af to lokaliteter med henholdsvis en formodet renæssancegård og en formodet jernaldergravplads frembragte stolpehuller, grøft og gruber med flint, knogler og keramik fra tidlig jernalder. En egentlig udgravning blev påbegyndt, men måtte indstilles. Undersøgelsen fortsættes i april 1994.

FMN 1035-1036

Bodil Holm Sørensen

Bebyggelse - Ældre jernalder

126. Gedesby Nørremark

07.02.02 Gedesby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 13. Prøvegravning af formodet stenalderboplads på baggrund af overfladeopsamling. Ingen anlægsspor under pløjelaget.

FMN 1003

Kirsten Christensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

127. Gedesby Søndermark

07.02.02 Gedesby

Kogestensgrube/enkeltfund

Andet anlægsarbejde

Br./j.

sb. 11. Prøvegravning af kogestensgrube med løsfundet lerkarskår af bronze/jernalder karakter.

FMN 1007

Kirsten Christensen

Grube - Bronzealder

Grube - Jernalder

128. Gedser Fyr

07.02.02 Gedesby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 12. Prøvegravning af formodet stenalderbebyggelse. Intet bevaret under pløjelaget.

FMN 1006

Bodil Holm Sørensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

129. Højagergaard

07.02.02 Gedesby

Brønd

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 10. Prøvegravning af formodet middelalderbebyggelse foretaget på baggrund af arkivalske oplysninger og topografi. Der gjordes ingen fund, men på en af nabomarkerne blev der i selve KONTEK profilgrøften registreret en udateret, stensat brønd.

FMN 1008

Kirsten Christensen

Bodil Holm Sørensen

Bebyggelse - Udateret

130. Ludvigsgave

07.02.02 Gedesby

Dyssetomt

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 5. Prøvegravning af overpløjet dyssetomt, der må ligge uden for kabeltracéet.

FMN 1005

Bodil Holm Sørensen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

131. Elkenøre Søndertoft

07.02.05 Idestrup

Tofteskel/bopladsgruber

Plantning

Br./j./nyere tid

sb. 37. Undersøgelse af et flere hundrede meter langt jorddige i et tofteskel fra før udskiftningen. Diget var jordbygget uden stenkonstruktioner med en grøft på østsiden. Under diget fandtes gruber med keramik fra bronze- eller jernalder. Den tilhørende bebyggelse er formodentlig beliggende på en nærliggende lav bakke.

FMN 144/1992

Henrik Schilling

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

Ager/mark - Nyere tid

132. Idestrup Fællesbrønd

07.02.05 Idestrup

Brønd

Selvvalgt forskning

Nyere tid

Forsøg på arkæologisk registrering af opbygningen af den gamle fællesbrønd ved Idestrup præstegård med henblik på en reetablering af vindebrønden. Der var ingen spor af træoverbygning eller pæl fra en eventuelt ældre vippebrønd.

FMN 1062

Anna-Elisabeth Jensen

Bebyggelse - Nyere tid

133. Idestrup Vestermark

07.02.05 Idestrup

Grøft

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 36. Prøvegravning af en 2,15 m bred og 0,61 m dyb udateret grøft på baggrund af topografi.

FMN 1091

Bodil Holm Sørensen

Andre anlæg/diverse - Udateret

134. Slidestrup Vestermark

07.02.05 Idestrup

Gruber

Andet anlægsarbejde

Bronzealder(?)

sb. 43. To fundtomme gruber på en sydvendt bakkeskråning.

FMN 1017

Lisbeth Christensen

Grube - Bronzealder

135. Tjæreby Østermark

07.02.05 Idestrup

Gruber/kogestensgruber

Andet anlægsarbejde

Bronzealder

sb. 40. Prøvegravning af fire gruber og tre kogestens~ gruber beliggende på en bakkeskråning. Den ene af gruberne indeholdt en flintskraber, der kan dateres til bronzealderen.

FMN 1019

Lisbeth Christensen

Grube - Bronzealder

136. Juulsminde

07.02.09 Skelby

Flintøkseværksted

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 30. Prøvegravning og udgravning af en del af et større kulturlag med et MN flintøkseværksted. Under kulturlaget fandtes enkelte stolpehuller og gruber med flintaffald, cardium og sneglehuse. I en af gruberne fandtes menneskeknogler og tænder fra et skelet (adultus), formodentlig fra en ældre forstyrret begravelse. I kulturlaget fandtes store polygonale flintafslag fra tilhugning af flintplanker, halvfabrikata til små, tyknakkede økser.

FMN 1004

Bodil Holm Sørensen

Kulturlag - Yngre stenalder

137. Lolleseje

07.02.09 Skelby

Overfladeopsamling

Andet anlægsarbejde

Bronzealder(?)

sb. 29. Formodet bronzealderbebyggelse tæt ved den gamle kystlinie for det nu inddæmmede Bøtø Nor. Prøvegravet på baggrund af overfladeopsamling af flint. Ingen anlægsspor bevaret under pløjelaget.

FMN 1002

Kirsten Christensen

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

138. Pommergård

07.02.09 Skelby

Gruber/kulturlag

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 28. Ved nedlægningskontrol af KONTEK kabelgrøften gennem det nu inddæmmede og drænedede Bøtø Nor blev der over en strækning på ca. 160 m fundet seks gruber og to områder med kulturlag. To af gruberne indeholdt lidt flintaffald.

FMN 1093

Bodil Holm Sørensen

Grube - Oldtid

Kulturlag - Oldtid

139. bo

07.02.10 Systofte

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 91. Prøvegravning, hvorved der konstateredes tre stolpehuller, en kogestensgrube og to gruber.

FMN 1056

Kirsten Christensen

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

140. Hullebæk Stredsmark

07.02.10 Systofte

Herredsskel

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 93. Prøvegravning af herredsskellet mellem Falsters Nørre og Søndre Herred, som også er sogneskel mellem Tingsted og Systofte sogne. Ved prøvegravningen fremstod skellet som et lavt beplantet dige. Søgegrøften afslørede ikke yderligere anlæg, ligesom der heller ikke blev fundet genstande.

FMN 1019

Bodil Holm Sørensen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

141. Kristiansminde Nord

07.02.10 Systofte

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

sb. 82. Prøvegravning af et stolpehul og to affaldsgruber, den ene med keramik og flintskrabere.

FMN 1026

Kirsten Christensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

142. Rolighed Nord

07.02.10 Systofte

Gruber

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 86. Prøvegravning af to kogestensgruber og to gruber, heraf en med keramik.

FMN 1028

Kirsten Christensen

Grube - Ældre jernalder

143. Rolighed Syd

07.02.10 Systofte

Bebyggelsesspor

Andet anlægsarbejde

Y.st./midd./nyere tid

sb. 83. Udgravning af tidligmiddelalderlig landbebyggelse med enkelte anlægsspor fra neolitikum og nyere tid. Undersøgelsen gav to paralleltiggende nordvest-sydøst vendte huse 5,5 m brede og mere end 13 m lange uden indre tagbærende stolper. Et nordøst-sydvest vendt 5 m bredt og mere end 11 m langt hus med kraftige vægstolper. Desuden en nordvest-sydøst vendt staklade 4,5 m x 3,5 m samt sydvæggen af et 5 m bredt og mere end 7 m langt hus. Velbevaret knoglemateriale fra hest, svin og ko. Fund af Østersøkeramik, grå, hårdtbrændt og blyglaseret keramik daterer bebyggelsen fra 1000 til midten af 1200-årene. Derudover blev der fundet hvæssesten, rav og jernknive. Enkelte stolpehuller indeholdt neolitisk (TRB) keramik og flintredskaber. Et anlæg med usikker funktion dateres til 16-1700-årene.

FMN 1027

Kirsten Christensen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

144. Rolighed Øst

07.02.10 Systofte

Kogestensgruber

Andet anlægsarbejde

Bronzealder

sb. 5. Prøvegravning af formodet bronzealderbebyggelse på baggrund af topografi. Ved prøvegravningen blev der fundet to kogestensgruber O.0467/93-000

FMN 1058

Lisbeth Christensen

Grube - Bronzealder

145. Stubbekøbingvej

07.02.10 Systofte

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 87. Prøvegravning af formodet sen jernalderbebyggelse. Under muldlaget var der kun bevaret et kulturlag med fragmenter af oldtidskeramik.

FMN 1029

Lisbeth Christensen

Kulturlag - Oldtid

146. Systofte Vestermark

07.02.10 Systofte

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 87. Prøvegravning af formodet jernalderbebyggelse. Under muldlaget var der kun bevaret et kulturlag med fragmenter af oldtidskeramik.

FMN 1030

Lisbeth Christensen

Kulturlag - Oldtid

147. Yderste Ravnstrup

07.02.10 Systofte

Gruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 84. Prøvegravning af rest af kogestensgrube samt område med forekomst af myremalm.

FMN 1024

Kirsten Christensen

Grube - Oldtid

148. Bruserup Østermark

07.02.13 Væggerløse

Overfladeopsamling

Andet anlægsarbejde

Stenalder

sb. 55. Prøvegravning af formodet stenalderbebyggelse på baggrund af overfladeopsamling og topografi. Steril grøn gytje under pløjelaget.

FMN 1010

Bodil Holm Sørensen

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Stenalder

149. Den Gamle Vold

07.02.13 Væggerløse

Formodet forsvarsvold

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 50. Prøvegravning af formodet forsvarsvold fra Guldborgsund til Bøtø Nors nordlige ende ved Fugletungerne. Ingen spor af volden inden for kabeltracéet, men voldgraven var bevaret i en bredde af 4,70 m og en dybde af 1,05 m. Der blev ikke fundet rester af palisadeværk eller andet daterbart materiale.

FMN 1012

Kirsten Christensen

Forsvarsanlæg/voldsted - Udateret

150. Højet Søndermark

07.02.13 Væggerløse

Boplads/udsmidslag

Andet anlægsarbejde

St./førrom.

Udgravning af spredte stolpehuller, affaldsgruber og en del af et større udsmidslag med flint, førromersk keramik, ko- og hesteknogler. I gruberne er der fundet flint af stenalderkarakter. Alle anlæg er overlejret af skovtørv.

FMN 1014

Bodil Holm Sørensen

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

151. Højet Østermark

07.02.13 Væggerløse

Overfladeopsamling

Andet anlægsarbejde

Stenalder

sb. 54. Prøvegravning af formodet stenalderbebyggelse foretaget på baggrund af overfladeopsamling og topografi. Der var intet bevaret under pløjelaget.

FMN 1013

Lisbeth Christensen

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Stenalder

152. Lammekildemark

07.02.13 Væggerløse

Overfladeopsamling

Andet anlægsarbejde

Stenalder

sb. 52. Prøvegravning af formodet stenalderbebyggelse foretaget på baggrund af overfladeopsamling og topografi. Der var intet bevaret under pløjelaget.

FMN 1016

Lisbeth Christensen

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Stenalder

153. Marrebæk Kanal

07.02.13 Væggerløse

Tørve

Andet anlægsarbejde

Oldtid/udateret

sb. 49. Undersøgelse af tørvelag med større stykker naturligt træ og ukarakteristiske flintafslag.

FMN 1001

Peter Steen

Andre anlæg/diverse - Oldtid

Andre anlæg/diverse - Udateret

154. Marrebæk Søndermark

07.02.13 Væggerløse

Overfladeopsamling

Andet anlægsarbejde

Stenalder

sb. 51. Prøvegravning af formodet stenalderbebyggelse på baggrund af overfladeopsamling og topografi. Der var intet bevaret under pløjelaget.

FMN 1009

Lisbeth Christensen

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Stenalder

155. Stovbygård

07.02.13 Væggerløse

Højtomt/bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Y.st./æ.j.

sb. 46. På en let kuperet mark fandtes dels resterne af en nedpløjet neolitisk høj, dels bosættelse i form af stolpehuller, en stensat brønd og gruber, der gennem flint og keramik dateres til såvel neolitikum som ældre jernalder. Velbevarede knogler af hest, ko, svin og får/ged.

FMN 1011

Lisbeth Christensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

156. Stovby Mellemmark

07.02.13 Væggerløse

Udsmidslag

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 47. I en lille lavning blev der afdækket sneglegytje og tørvelag af 40-50 cm mægtighed. Lagene repræsenterede udsmidslag fra yngre stenalder og indeholdt flintafslag og enkelte lerkarskår. Desuden et kronhjortegevir med snitmærker samt et stort knoglemateriale fra hjort, hest, ko, får, svin og hund.

FMN 1018

Lisbeth Christensen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

157. Slotsmarken

07.02.14 Åstrup

Gruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 282. På en lille højning, i bakkedraget oven for Fribrødre Å, blev der undersøgt 3 gruber med ukarakteristisk bearbejdet flint.

FMN 1061

Bodil Holm Sørensen

Grube - Oldtid

158. Bredfjed

07.03.14 Rødby

Vrag

Diverse

Middelalder

Det i 1967 delvist undersøgte skibsvrag blev udgravet og optaget i samarbejde mellem Lolland-Falsters Stiftsmuseum og Nationalmuseets Marinarkæologiske Forskningscenter. Det nu 11,7 m lange fartøj, hvoraf en del af bagbords side samt hele bunden er bevaret, har oprindeligt haft en længde på ca. 13 m. Det er blevet gennemgravet i forbindelse med kloakering i 1970'erne. Fartøjet er klinkbygget i eg på eg, samlet med jernklinknagler og kalfatret med dyrehår. Bundstokke og oplængere er fastgjort med trænagler af ene og er regelmæssigt placeret med ca. 65 cm mellemrum. Der er spor efter kølsvin. Kølen er en bjælkekøl, og alle bordplanker er savskårne. Forstævnen er lavet af et meget svært, knæformet stykke, mens agerstævnen, også af svært tømmer, er tappet ned i kølen. Fartøjet har haft hækror. Der blev ikke gjort løsfund i skibet, ud over en del dyreknogler med snitspor og klumper af et ubestemt, organisk materiale. Der fandtes ingen ballast i vraget. Ud fra skibets konstruktion og karakteren af de savskårne bord dateres det til tiden omkring 1500.

NMF 308

Jan Bill

Vrag - Middelalder

159. Tilegade

07.04.08 Nakskov

Trækonstruktion

Vejanlæg

Nyere tid

sb. 9. Undersøgelse af en kraftig trækonstruktion af til dels genanvendt materiale, der formodes at hidrøre fra en vandrende eller vandledning fra 17-1800-tallet med forløb vinkelret over gaden. Konstruktionen bestod af to "etager". en bred plankebund af eg og to omhyggeligt tilhuggede bjælker, i hvert fald den ene af fyr, placeret som kanter, én i hver side. Den brede egeplanke lagt som låg på disse to kantbjælker var samtidig bunden i næste "etage". Konstruktionens beliggenhed i forhold til middelalderbyens topografi nær den nordlige fæstningsport, gør undersøgelsen vigtig. Fraværet af tegl i fylden taler dog for, at den ikke har været i umiddelbar nærhed af Tilegade 36, måske længere mod øst.

LFS 80-1993-5

Michael Mortensen

Karen Løkkegaard Poulsen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

160. Sølhjerg 2

07.05.13 Tillitse

Boplads

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 36-37. Nordøst for bakken Sølbjerg udgravedes et felt på 138 m² midt på en fundrig boplads fra sen Hamburgkultur. Hovedparten af flinten lå i pløjelaget, men det underliggende sand indeholdt rester af to flintpletter, A og B. Begge pletter domineres af Hamburgtyper, men plet B indeholdt tillige Federmessertyper. Disse fund af Hamburg- og Federmessermateriale viser kontinuiteten i den senglaciale bosættelse ved Sølbjerg, hvor Danmarks første regulære boplads fra Ahrensburgkulturen fandtes i 1991 (AUD 1991, 119).

NMI 6973/90

Peter Vang Petersen

Lykke Johansen

Bebyggelse - Palæolitikum

Bebyggelse - Ældre stenalder

161. Herritslev Kirke

07.06.06 Herritslev

Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 30. Ved opførelse af en kombineret kapel- og toiletbygning umiddelbart vest for kirkegården blev det gamle kirkegårdsdige gennembrudt over en strækning på 11 m. Uden for diget blev der fundet syv skeletter, voksne og børn, i en afstand af op til 5 m fra dette. De var alle regulære begravelser i udstrakt rygleje med hovedet i vest.

LFS 801-1991-32

Karen Løkkegaard Poulsen

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

162. Krumso Mose

07.06.21 Vester Ulslev

Løsfund

Dyrkning

Yngre bronzealder

sb. 40. Ved forårsarbejdet blev en bronzehalsring på 170 g trukket op af markredskaber. Ringen er af typen med glat bøjle af trapezoid tværsnit og med kroglukke. Ornamentikken består af geometriske mønstre.

LFS 800-1993-7

Karen Løkkegaard Poulsen

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

163. Ø-frugt

07.06.23 Våbensted

Depotfund

Dyrkning

Yngre bronzealder

sb. 13. Med metaldekor er fundet dele af et depotfund med kvindesmykker af bronze. Fundet består indtil nu af et bæltesmykke, en arming af spiraloprukket tråd samt en halsring af en fin stang, hvis ender danner et kroglukke. Ornamentikken på bæltesmykket knytter sig til per. V. Ved en efterfølgende søgning fremkom et fragment af en bæltedåse. Fundet er gjort i kanten af et tidligere vådområde. Området vil senere blive undersøgt.

LFS 800-1993-11

Karen Løkkegaard Poulsen

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre bro

Odense Amt

164. Baes Banke Øst

08.01.12 Stubberup

Anløbsplads, depot?

Dyrkning

Rom./vikingetid

sb. 89. Prøvegravning efter overfladefund af mindst 3 jernøkser fra vikingetid (depotfund?) og iagttagelse af et opløjet kulturlag. Kulturlaget kunne konstateres at dække ca. 2.000 m² og var op til 80 cm tykt med tre fundførende lag. I hvert fald det øverste af disse var uhyre rigt på knoglemateriale og tak, hvoraf flere stykker bar savespor. Endvidere fandtes mange fiskeknogler, især af torsk. Laget indeholdt også en del klinknagler og afbrudte nitteplader af sådanne, kniv, pilespid, en denar, vægtlod og hvæssesten. Keramik fra laget repræsenterer hhv. kuglepotter og Østersøkeramik samt enkelte skår, som formodentlig skal dateres til ældre romertid. Fundstedet er beliggende ca. 500 m fra den formodentlig samtidige møntskat lb.nr. 165.

FSM 110 og 7657

Mogens Bo Henriksen

Anløbsplads/handelsplads - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Anløbsplads/handelsplads - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

165. Bydebjerg Nordvest

08.01.12 Stubberup

Møntskat

Diverse

Vikingetid

sb. 125. Efter ekstraordinært højvande og dermed følgende erosion fandt en amatørarkæolog på vestsiden af Fyns Hoved en halv snes sene vikingetidsmønter neden for en fossil strandvold. Ved den efterfølgende arkæologiske undersøgelse lykkedes det at finde størstedelen af den oprindelige nedlægning af mønter og blanketter samt et fragment af en snoet sølvkæde på nogenlunde uforstyrret leje i strandvolden. Der kunne ikke observeres spor af beholder. Størstedelen af de i alt 101 mønter var beklippede. Fundet repræsenterer 65 angelsaksiske og 34 lyske sølv mønter, samt en kvart dirhem, en ubestemmelig sølv mønt og flere blanketter. Slutmønten er præget under Knud den Store, og fundet må være nedlagt efter 1018. Fundstedet er beliggende ca. 500 m fra den formodentlig samtidige anløbsplads lb.nr. 164.

FSM 7799

Mogens Bo Henriksen

Depotfund/skattefund/offertid - Vikingetid

166. Sarup Gamle Skole I

08.02.09 Hårby

Stordysse

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 63. Påbegyndt udgravning af overpløjet rundhøj med megalitgrav. Højen har oprindeligt været ca. 20 m i tværmål og er fremkommet ved kunstig afgravning af det omgivende terræn. Anlægget er placeret på en gammel muldflade, hvorunder der var ards spor og muldfyldte anlæg. På højningen fandtes sporene efter en randstenskæde, ca. 14 m i tværmål, bestående af 65 cm brede og ca. 1 m høje randsten. På ydersiden af randstenene var et ca. 1 m bredt "fortov" af fint, ildskørnet ærteflint, med 170 oldsager, især keramik fra den tidlige del af mellemneolitikum. Uden for dette fortov var et ca. 2 m bredt stenlag, hvorpå fandtes 521 oldsager fra alle faser af MN. På den østlige halvdel af højen var disse stenlægninger pløjet bort. I højens sydlige halvdel iagttoges spor efter et ca. 3 x 2,5 m stort dyssekammer med en 3 m lang gang. Her fandtes mange oldsager (keramik, økser, ravperler), men området er endnu ikke udgravet, hvilket også gælder for et tilsyneladende meget fundrigt offerskårlag ud for gangens munding i syd. Keramikken i offerskårlaget svarer til typer fundet på det nærvedliggende Sarup II-anlæg.

FHM 3821, FSM 7360

Niels H. Andersen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

167. Strandby Vartov

08.02.09 Hårby

Langdysser

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 22. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 122) af to langdysser liggende parallelt nord-syd med 2,5 m afstand. Placeringen er speciel derved, at de er anlagt på terrasser, hvorved den østlige langdysse ligger ca. 1 m højere end den vestlige. Begge har da kunnet ses fra Helnæs Bugt. Dysserne var anlagt på gammel muldhorisont med en del oldsager, under mulden var der ardspor, terrasseret marksystem. Den lavestliggende, vestlige, langdysse har været 8,5 m bred og mindst 18 m lang. På den lavestliggende (vestlige) langside, har stået de største randsten. Op til disse fandtes et offerskårlag. Midt i højen iagttoges spor efter et dyssekammer uden gang. Kammeret har været næsten cirkulært, 3,2 m i tværmål og haft ti bæresten af ca. 80 cm bredde, en ejendommelig form for et kammer. Kammerets gulv bestod af flade sandstensfliser. Flere fyldlag i kammeret indeholdt 1.513 oldsager fra Fuchsbergfasen, MN A I, MN A II, MN A V og MN B. Af den paralleltliggende, østlige langdysse er kun vestsiden blevet gravet ud. Her fandtes spor efter store randsten, op til hvilke der er fundet 193 skår fra Fuchsberg og MN A 1b-faserne. Midt i dette anlæg fandtes et dyssekammer, som endnu ikke er undersøgt, ligesom den østlige afgrænsning af randsten mangler at blive udgravet. Dysserne ved Strandby viser i deres konstruktion træk, forskellige fra de samtidige dysser ved Sarup, som ligger ca. 3 km derfra.

FHM 3821, FSM 7423

Niels H. Andersen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

168. Stenløkkegård

08.03.06 Otterup

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

J./midd.

sb. 12. På et 3.210 m² stort område blev registreret 55 stolpehuller, 45 gruber, 39 fyldskifter, 13 kogestensgruber, en trækulsgrove og en stenpakning. I to gruber fandtes keramik dateret til ældre jernalder. Kogestene var af den kantede type, der normalt henføres til yngre jernalder/tidlig middelalder. Det var ikke muligt at udskille konstruktioner.

FSM 7933

Konrad Lambertsen

Grube - Ældre jernalder

Grube - Yngre jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Middelalder

169. Ludeskov ved Ølund

08.03.07 Skeby

Megalitanlæg/ardspor

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 13. Undersøgelse af sløjfet megalitanlæg. Det sløjfede dyssekammer kunne iagttages i form af stenspor. Uden om kammeret blev der registreret ardspor. En grube uden for kammeret var tæt pakket med menneskeknogler, især større lemmeknogler. Knoglerne var muligvis nedgravet, da anlægget blev sløjfet og stammede fra mindst 20 individer. Der blev i alt undersøgt 35 m².

FSM 7921

Konrad Lambertsen

Ager/mark - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

170. Næsbyhoved Broby

08.04.06 Næsbyhoved-Broby

Megalitanlæg

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 16. Undersøgelse af et areal på ca. 330 m², hvorpå der undersøgtes resterne af en formodet dysse. Af daterende materiale fandtes en halv fladehugget dolk.

FSM 7929

Konrad Lambertsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

171. Stavadgyden

08.04.06 Næsbyhoved-Broby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre romersk jernalder

På et 60 m² stort område registreredes 16 stolpehuller, fire gruber, en kogestensgrube og et fyldskifte

FSM 7030

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

172. Albani Torv

08.04.07 Odense

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Reparation af akut lækage i en fjernvarmeledning tværs gennem Albani Kirkes tomt blev overvåget. Lag fra kirken blev blotlagt, men kun i yderst begrænset omfang berørt.

KMO AT 93

Eskil Arentoft

Kirke/Kirkegård - Middelalder

173. Domkirken

08.04.07 Odense

Kirke

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

En kabelgrøft gravet fra domkirkens nordportal til Walkendorffs Kapel. Herved blotlagdes og opmålt murværk tilhørende et nedrevet våbenhus opført 1619.

KMO DK 93, NM II 84/93

Eskil Arentoft

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

174. Skt. Jørgensgade

08.04.07 Odense

Kalkbrændingsanlæg

Dyrkning

Midd./nyere tid

sb. 96. Fund af kalkbrændingsovn. Bunden i ovnen var bygget af munkesten med anvendelse af ler som bindemiddel på et kraftigt kampestensfundament. Ovnens størrelse og facon blev ikke klarlagt. Slagge- og munkestensprøver hjemtaget. Ovnens har ligget 2-300 m øst for den middelalderlige bygrænse i ganske kort afstand fra den i 1980 næsten totaludgravede Skt. Jørgensgård.

KMO SJ 93

Eskil Arentoft

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

175. Strandskov

08.04.07 Odense

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./æ.j.

sb. 94. Forud for anlæggelse af en knallertbane blev den muldafrømmede byggeplads besigtiget. Herved blev registreret enkelte koge- og affaldsgruber, som sandsynligvis skal dateres til yngre bronzealder/ældre jernalder.

FSM 7687

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

176. Søndersø Nørremark

08.06.10 Søndersø

Megalitanlæg/grav/brandgrav/
jordfæstegrav

Dyrkning

Y.st/y.br/y.rom.

På et ca. 530 m² stort område fandtes rester af en langhøj med stenspor efter en jættestue, der kan have været op til 13 m lang. Der kan imidlertid også have været tale om to kamre. I forlængelse af langhøjen og muligvis gravet ned gennem denne fandtes et cirkulært anlæg, 5,40 m i diameter med en ca. 60 cm bred og op til 40 cm høj stenpakning rundt langs kanten. Anlægget var gravet ca. 40 cm ned i undergrunden. I fylden fandtes to mindre stenkister, begge indeholdende en flintdolk og den ene endvidere brændte ben. I bunden af anlægget fandtes et stensat gravleje. Anlægget dateres ud fra flintdolkene til senneolitikum. Endvidere fandtes en brandgrav fra bronzealderen og to jordfæstegrave fra yngre romertid.

FSM 7924

Konrad Lambertsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

177. Gelsted Nord

08.07.08 Gelsted

Boplads

Vejanlæg

Førromersk jernalder

sb. 44. Ved prøvegravning på kanten af en mindre, velafgrænset, fladtoppet højning blev afdækket gruber og enkelte stolpehuller med indhold af keramik, der antagelig skal dateres til midten af førromersk jernalder.

FSM 7784

Mogens Bo Henriksen

Arne Tubæk Naamansen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

178. Gelsted Plejehjem

08.07.08 Gelsted

Boplads

Vejanlæg

Jernalder

Ved undersøgelsen blev der registreret enkelte stolpehuller samt, på en skråning ned mod et lavt område, et antal fyldskifter med flintafslag og keramik af jernalderkarakter.

FSM 7780

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Jernalder

179. Gelsted SV

08.07.08 Gelsted

Bebyggelse

Vejanlæg

Middelalder

sb. 45. På et ca. 800 m² stort område registreredes 52 stolpehuller og otte fyldskifter. Blandt anlæggene kunne udskilles et hus på ca. 16 x 6 m af typen uden indre tagbærende stolper. Pladsen skal ud fra hustypen formentlig dateres til middelalderen.

FSM 7786

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Middelalder

180. Gelsted Træløst

08.07.08 Gelsted

Boplads

Vejanlæg

Yngre bronzealder

sb. 50. Ved prøvegravning fremkom flere keramikrige affaldsgruber fra slutningen af yngre bronzealder. Endvidere undersøgtes enkelte kogegruber og stolpekoncentrationer, uden at der kunne udskilles egentlige konstruktioner

FSM 7781

Charlotta M. Lindholm

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

181. Kragstbjerg

08.07.08 Gelsted

Boplads

Vejanlæg

Yngre bronzealder

sb. 49. På et ca. 1.700 m² stort område registreredes 29 stolpehuller, 40 fyldskifter, to gruber, en kogestensgrube og en nedgravning med et lerkar. 18 af stolpehullerne dannede et hegnsforløb på 13 m. Det var ikke muligt at knytte andre konstruktioner til dette anlæg O.0470/93-001

FSM 7783

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

182. Kragstbjerg II

08.07.08 Gelsted

Boplads

Vejanlæg

Jernalder

På et 1.750 m² stort område registreredes 87 stolpehuller, 17 fyldskifter, 16 gruber og tre kogestensgruber. Der blev udskilt to langhuse og en staklade. De to langhuse var 11,5 og 9,75 m lange. Alle tre anlæg kan have stået samtidig og have udgjort et gårdsanlæg. Der kunne ikke med sikkerhed påvises hegnsforløb.

FSM 7932

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

183. Møllegård

08.07.08 Gelsted

Boplads

Vejanlæg

Y.br./æ.j.

sb. 48. På et 3.500 m² stort område registreredes 24 stolpehuller, 17 fyldskifter, 11 gruber og tre kogestensgruber. Der kunne ikke udskilles konstruktioner.

FSM 7782

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

184. Kauslunde

08.07.07 Gamborg

Boplads

Vejanlæg

Førrom./æ.rom.

sb. 19. På et ca. 2.000 m² stort område frilagdes to huse: et med to sæt tagbærende stolper samt østgavlen af et formodet langhus. En øst-vest orienteret hegnsgrøft med indre støttestolper kunne følges over 16 m. Ved begge ender af grøften og vinkelret på denne sås korte grøftforløb, orienteret mod syd. Der blev indsamlet et stort keramikmateriale, der daterer pladsen til overgangen førromersk/ældre romersk jernalder.

FSM 7697

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

185. Søndergade

08.07.13 Middelfart

Voldgrav/brønd

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Ved søgegrøfter blev en voldgrav, der antagelig stammer fra Christian IVs befæstning af byen i 1628, lokaliseret. Et vandhul eller en sump, der i folkemunde kaldes Pløs' Hul, blev også lokaliseret. Vandhullet er muligvis indgået i befæstningen, idet voldgraven afsluttedes i kort afstand herfra. Ude i sumpen fandtes en træbygget brønd (eller et lokum), der indeholdt en del genstande af organisk materiale, bl.a. en træsko.

KMO SG 93

Eskil Arentoft

Bebyggelse - Nyere tid

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

186. Stensvang

08.08.05 Nørre Lyndelse

Gravhøj

Dyrkning

Y.st/æ.br.

sb. 40. Undersøgelse af de centrale dele af en høj med randstenskæde, diameter ca. 12,5 m. Af højen var ca. 70 cm fyld bevaret. Lidt acentralt blev afdækket et noget forstyrret og tydeligvis i dette århundrede plyndret stenleje. Der fandtes ikke spor efter gravgods, og grav samt høj kan dermed ikke dateres nærmere.

FSM 7797

Mogens Bo Henriksen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

187. Bjerggård

08.08.10 Sønder Nærå

Boplads

Råstof

Y.st./æ.br.

sb. 4. Ved prøvegravning på et areal, der forinden var intensivt rekognosceret med en del fund af ildskørnet og bearbejdet flint, bl.a. fragmenter af fladehuggede redskaber, kunne overhovedet ikke registreres forhistoriske anlæg. Evt. kulturlag eller andre anlæg må for længst være opløjet.

FSM 4750

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Svendborg Amt

188. Brudager Mark

09.01.01 Brudager

Gravplads

Dyrkning

Romersk jernalder

sb. 12. Fortsatte undersøgelser fra 1988-92 (AUD 1988, 138; 1989, 152; 1991, 140; 1992, 129). Ved undersøgelsen i 1993 fandtes en urnegrav og 2 brandpletgrave (heraf en med guldfolieperle) samt et lerkaroffer fra yngre romersk jernalder. Herudover blev afdækket 2 konstruktioner, hver bestående af 3 stolper, anbragt i en ligebenet trekant. Fylden i stolpehullerne var til dels af samme karakter som i brandpletgravene, men kun med få og små, ukarakteristiske fund. Konstruktionerne blev afdækket i en fundtom zone mellem to af gravpladsens store gravklynger, og skal muligvis tolkes som støttestolper til ligbålsopstablinger. Dateringen er muligvis den senere del af yngre romertid. Endnu mangler et mindre felt, før gravpladsen er totalundersøgt.

FSM 3825

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

189. Gudmehallerne

09.01.04 Gudme

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./y.br./y.rom./y.germ.

Ved udgravningen fandtes der rester af en meget stor bygning, hvis vestlige gavl ikke var bevaret, men som oprindeligt må have været godt 47 m lang. Hallen var godt 10 m bred og havde i alt spor af otte sæt tagbærende stolper, som hver havde en diameter på godt 80 cm. Midt i bygningen var der to brede indgange, der førte ind til et ekstra stort rum. Væggen var konstrueret på en helt speciel måde med flade planker, der stod vinkelret på husets længderetning. Mellem disse planker må der have været en konstruktion af vandrette planker, der dog ikke havde efterladt nogen spor. Fundene fra hallen viser, at den er nedlagt i midten af det 4. årh. e.Kr., og muligvis har eksisteret i op mod hundrede år. Lige syd for den store hal fandtes der i alt seks mindre bygninger, som har afløst hinanden på det samme sted. Den ældste af disse bygninger var kun 12 m lang og 5,5 m bred, og den bestod af en vægggrøft med en indgang mod nord. Denne mindre bygning er dateret til første halvdel af det 3. årh. e.Kr. og er dermed tidligere end den store hal. Herefter følger tre bygninger, der på grund af deres dimensioner også må betegnes som haller. Disse tre mindre haller har alle spor af fire sæt tagbærende stolper, en længde på godt 25 m, og en bredde på ikke mindre end 10,5 m. Væggen er konstrueret på samme specielle måde som i den store hal, og der er en indgang mod nord. De to ældste faser af denne bygning har eksisteret samtidig med den store hal, mens den yngste fase er opført i den anden halvdel af det 4. årh. e.Kr., efter at den store hal er revet ned. I starten af det 5. årh. e.Kr. bliver der opført en ny bygning, der dog er noget mindre end de foregående. Denne hal har stadigvæk fire sæt tagbærende stolper, men bygningen er nu kun 22 m lang og godt 8 m bred. Hallen har en anden type væg, mens indgangen stadigvæk ligger på det samme sted. Herefter bliver den mindre hal rykket mod syd, og den er nu 25 m lang og 9 m bred. Bygningen har fire sæt meget store tagbærende stolper og en væg, der består af dels en vægggrøft, dels enkeltstående stolper. Indgangen er i modsætning til alle de foregående faser placeret mod syd. Denne sidste fase af de mindre haller eksisterer i anden halvdel af det 5. årh. e.Kr. I starten af det 6. årh. e.Kr. opføres der et gårdsanlæg med et langhus af normal type. Spredt i pløjelaget og i de enkelte anlæg fandtes der i alt 115 romerske denarer. Fra romerriget stammer også en række skår af glasbægre, samt enkelte andre genstande. En række mindre guldsmykker er importeret fra det sydøsteuropæiske område. Af hjemligt fremstillede genstande kan nævnes en række fibler og andre smykkegenstande, og specielt en del ornamenteret keramik, som er et af de vigtigste redskaber til dateringen af bygningerne. Blandt de mere specielle hjemligt fremstillede genstande kan nævnes dele af en sølvhalskæde med påsat guldblik. Blikket er blandt andet ornamenteret med to oprullede slanger. Udgravningens bedste fund er dog en lille støbt sølvmaske, der viser et mandshoved med overskæg og tilbagestrøget hår. Denne maske blev fundet i hus VI, og i samme hus fandtes der også en lille guldskat. Et fund af en sølv mønt, der på den ene side er ornamenteret med båndslang, og på den anden har et motiv med to sammenslyngede dyrefigurer i stil I, kan være den ældste danske mønt. Ud over bebyggelsen fra jernalderen fandtes der også gruber fra tidlig neolitikum og yngre bronzealder. De usædvanligt store bygninger tolkes som rester af en kongelig hal, hvorfra Gudmecentret blev styret i perioden fra ca. 200-500 e.Kr., og formodentlig har stedet også haft en vis religiøs betydning. Fundet af de store halbygninger bevirkede, at byggeriet af sportshallen blev flyttet til et andet areal lige nord for, og ved undersøgelsen af dette areal fandtes der et mindre vandhul som var blevet fyldt helt op i nyere tid. Efter at udgravningen var slut blev to af hallerne markeret med trækævler på overfladen, og der vil i løbet af 1994 blive etableret et informationscenter på stedet.

NM I 7548/93

Palle Østergaard Sørensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Kulturlag - Germansk jernalder

190. Gudme II Nord

09.01.04 Gudme

Boplads

Vejanlæg

Y.rom./æ.germ.

Undersøgelse i forbindelse med afgravning af en mindre bakkekold i vejkrydset Poppelvej/Stærkjærvej. Efter at asfalten var fjernet, undersøgte et større felt under vejen, hvorved der fandtes rester af tre hustomter, som strakte sig uden for det undersøgte areal mod øst. Bakkekolden har mod vest været afgrænset fra Gudme III bebyggelsen af et vådområde, og lige øst for ligger bakkekolden med halbebyggelsen ved Gudmehallerne (AUD 1993 189).

NMI 7478/92

Palle Østergaard Sørensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

191. Gudme Syd

09.01.04 Gudme

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./førrom./rom./vik.

sb. 145. Undersøgelse af et bopladssområde fra især førromersk jernalder, men også med fund og anlæg fra romersk jernalder. Med udgangspunkt i prøvegravningsgrøfterne anlagdes en række større felter, hvorved bopladsens bebyggelsesstruktur og bevaringstilstand kunne fastlægges. Ingen sikre hustomter kunne påvises, men udgravning af en række kulturlagsholdige nedgravninger samt regulære anlæg resulterede bl.a. i et stort keramisk materiale. Hertil kom undersøgelsen af et tidligere vådområde, som indeholdt fund fra yngre stenalder og vikingetid.

SOM 93.195

Aase Gyldion Andersen

Karsten Kjer Michaelsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

192. Gudme Søndergade

09.01.04 Gudme

Landsby

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 119. Afsluttende undersøgelse i et efterhånden udbygget boligområde (AUD 1992, 144). Der blev undersøgt et areal på ca. 500 m², uden dog at finde afgrænsningen af bebyggelsen. Rester af to huse blev frilagte, hvoraf det ene var mindst 9 m langt og 5 m bredt og må dateres til middelalderen. Det andet markerede sig ved et stenfundament, der fortsatte uden for det undersøgte område. Det har imidlertid været mindst 15 m langt. Dette hus skal formentlig dateres til renæssance.

FSM 3816

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

193. Møllegårdsmarken

09.01.04 Gudme

Boplads/gravplads

Dyrkning

Y.st./rom.

sb. 94. Undersøgelse af neolitiske anlægsspor i den nordlige udkant af romertidsgravpladsen. Der blev undersøgt et areal på 211 m² med koncentrationer af sten, ni stolpehuller og to gruber, der ud fra fyllden udmærket kan være neolitiske. Stenkoncentrationen fandtes i et kulturlag indeholdende neolitisk flint, bl.a. skrabere og en fladehugget dolk. Der blev endvidere fundet en brandpletgrav hørende til jernaldergravpladsen.

FSM 6264

Konrad Lambertsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Jernalder

194. Møllegårdsmarken

09.01.04 Gudme

Grave/dødehus

Selvvalgt forskning

Romersk jernalder

sb. 50. Fortsat (AUD 1992,147,148) og afsluttende undersøgelse af Danmarks største gravplads ved genudgravning af et mindre afsnit af de gamle udgravningsfelter fra 1960'erne. Herved fremkom yderligere en jordfæstegrav fra slutningen af romersk jernalder samt et firkantet, stolpesat dødehus.

FSM 872

Konrad Lambertsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

195. Møllegårdsmarken

09.01.04 Gudme

Vej/dødehus

Selvvalgt forskning

Romersk jernalder

sb. 50. Ved fortsat undersøgelse af vejforløbene omkring gravpladsen (AUD 1992,148) blev der etableret tværgående søgegrøfter i de to hulveje ned til vådområdet i sydøst. I det laveste område er vejene beskyttet af et ca. 1 m tykt muldlag, og bevaringsforholdene er derfor særligt gode. De to veje er helt ens i deres opbygning, samme dybde, samme sporbredde og samme vejmateriale. I den sydligste søgegrøft fandtes der i hver hulvej bevarede rester efter en ret kraftig egepæl, som var nedrammet midt mellem hjulsporene, og som ser ud til at have raget ca. 30-40 cm op over vejenes midterrabat. Ved afrensning af den sydvendte brink i Tange Å, som i dag løber ud i en kanal tæt op til vådområdets nordside og gravpladsen, kunne det konstateres, at de to hulveje løber sammen i et bredt stenbelagt vadested, som må formodes at gå tværs over vådområdet, og hvor to hulninger i vådområdets sydskrænt antyder vejens videre forløb imod syd. Ved finafrensning i området, hvor de to hulveje er bortpløjet i nord, fandtes der et dødehus klemt inde mellem de to veje. Huset ses ved 12 stolpehuller som udgør et rektangel på ca. 2,6 x 2,8 m. I husets nordvestlige kvadrant fandtes der spor efter en ligbrænding i form af tilspidsede pælehuller, som var fyldt op med helt rene bålrester og brændte benstumper. En urne er tidligere taget op i husets centrale del. Et ganske lignende dødehus og med adskillige stolpehuller fra ligbrændinger ligger lige midt i den vestlige hulvej et stykke nede ad skråningen mod syd, men dette er endnu ikke fuldt undersøgt.

FSM 872

Claus Madsen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Vej/bro - Romersk jernalder

196. Præstemosen

09.01.04 Gudme

Denarskat

Dyrkning

Romersk jernalder

sb. 162. På en mark tæt ned til Præstemosen øst for Gudme Kirke fandtes ved detektorrekognoscering et større antal denarer, som man måtte formode stammede fra en opløjet skat. Da marken stod for at skulle pløjtes, blev der hurtigt iværksat en undersøgelse. Ved hjælp af betroede amatørarkæologer blev et 168 m² stort felt håndgravet i tynde lag og gennemløst med detektor. Andre 334 m² blev afgravet i tynde lag med gravemaskine. Desværre var hele skatten pløjet op, men det var dog muligt at få nogenlunde klarhed over, hvor skatten har været nedsat. I den centrale del af spredningen lå flere mønter helt tæt sammen, og på nogle af dem sad der endnu en sortbrun fedtet masse, som formentlig stammer fra den læderpung, som de mindst 158 denarer har været nedlagt i. Enkelte andre fund og anlægsspor i undergrunden tyder på en mulig samtidig bebyggelse ganske tæt ved skatten.

FSM 7164

Claus Madsen

Depotfund/skattefund/offerfund - Romersk j

197. Uhrenholdtgård vest

09.01.04 Gudme

Skattefund

Selvvalgt forskning

Germansk jernalder

sb. 141. I forbindelse med nedlæggelsen af en frugtplantage tæt ved Gudme by, blev det muligt at udgrave et mindre felt rundt om fundstedet for ringgulds skatten fra Uhrenholdtgård (AUD 1990. Danefæ). Gulds skatten fandtes oprindeligt nedgravet i undergrunden i et anlæg, der blev tolket som et stolpehul. Ved udgravningen fandtes der dog ikke andre stolpehuller, og det anlæg, hvori skatten var placeret, indgår således ikke i nogen umiddelbar sammenhæng. Ud over det nu helt tømte "skattehul." fandtes der kun enkelte moderne nedgravninger og plantehuller, samt et diffust trækulsholdigt lag uden fund. Deponeringen af skatten ser ud til at være foregået i et vådt, lavtliggende engareal efter topografien og jordbundsforholdene at dømme.

NMI 7070/90

Palle Østergaard Sørensen

Depotfund/skattefund/offerfund - Germansk

198. Lundeborg

09.01.05 Hesselager

Handelsplads

Andet anlægsarbejde

Y.rom./germ.

Udgravning af kulturlag tilhørende handelspladsen fra jernalderen, der siden 1986/87 i forskningsmæssig henseende har været underkastet udgravninger hver år (AUD 1993, 152). Syd for Tange Å undersøgtes et større område med kulturlag, og den herved fremkomne fundmængde supplerer fint de tidligere undersøgelser på lokaliteten. Nord for Tange Å udlagdes en del grøfter i et kloaktracé. Herved fremkom flere anlæg samt et tyndt kulturlag på overgangen fra engarealet vest for handelspladsen til morænen.

SOM A 2/86, A 7/96

Karsten Kjer Michaelsen

Anløbsplads/handelsplads - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Anløbsplads/handelsplads - Germansk jernalder

Kulturlag - Germansk jernalder

199. Birkebjerg Syd I

09.01.08 Ringe

Gruber

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 75. I et område, hvor der i forbindelse med nedlægning af naturgasledning er registreret kogegruber, blev foretaget en sonderende undersøgelse i forbindelse med kloakering. To udaterede gruber fremkom herved.

FSM 7839

Mogens Bo Henriksen

Grube - Udateret

200. Birkebjerg Syd II

09.01.08 Ringe

Kogegruber

Andet anlægsarbejde

Br./j.a.

sb. 73. I et område, hvor der tidligere er registreret opløjede kogegruber, blev foretaget en sonderende undersøgelse i forbindelse med kloakering, uden at yderligere fund fremkom.

FSM 7838

Mogens Bo Henriksen

Grube - Bronzealder

Grube - Jernalder

201. Dalager

09.01.08 Ringe

Boplads

Andet anlægsarbejde

Bronzealder?

sb. 76. Ved etablering af cykelsti blev nær kanten af et tidligere vådområde registreret enkelte kogegruber. Disse kan med forsigtighed dateres til bronzealderen.

FSM 7844

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

202. Egager

09.01.08 Ringe

Boplads/tofteskel

Andet anlægsarbejde

Vik./nyere tid

sb. 69. Ved udvidelse af fabriksdal fremkom talrige stolpehuller i en koncentration. Af disse kunne ikke med sikkerhed udredes konstruktioner, men det synes sandsynligt, at der har ligget mindst et, muligvis etskibet hus på stedet. Uden for stolpekoncentrationen fandtes et par ildsteder og en grube med Østersøkeramik. Spredt over udgravningsfeltet var gruber, to brønde og tofteskel fra renæssance og nyere tid. Fra disse stammer fund af keramik og to mønter.

FSM 7826

Mogens Bo Henriksen

Grube - Vikingetid

Bebyggelse - Oldtid

Ager/mark - Nyere tid

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Bebyggelse - Nyere tid

203. Møllebakke Vest

09.01.08 Ringe

Kogegrube

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 70. I forbindelse med kloakering blev registreret en kogegrube.

FSM 7829

Mogens Bo Henriksen

Grube - Oldtid

204. Stegshavevej

09.01.08 Ringe

Kogegrube/flintplet

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 77. På en lokalitet, hvor der tidligere er registreret en flintplet og undersøgt en kogegrube, foretoges en sonderende undersøgelse i forbindelse med kloakering, uden at yderligere fund fremkom.

FSM 6197

Mogens Bo Henriksen

Grube - Oldtid

205. Sødunge by

09.01.08 Ringe

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder?

sb. 72. Ved kloakering blev afdækket et udstrakt kulturlag samt diverse gruber, hvoraf en indeholdt knogler og keramik, som formodentlig skal dateres til yngre bronzealder.

FSM 7827

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

206. Sødunge Gadekær

09.01.08 Ringe

Ildsted

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 71. I forbindelse med kloakering blev registreret en kogegrube.

FSM 7828

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Oldtid

207. Sødungegård

09.01.08 Ringe

Kogegrube

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 74. I forbindelse med kloakering blev registreret en kogegrube.

FSM 7830

Mogens Bo Henriksen

Grube - Oldtid

208. Tidselholt

09.01.11 Vejstrup

Voldgrav

Diverse

Nyere tid

Ved tørlægning af Tidselholt voldgrav fremkom en stenrække på langs af den østre grav. Rækken forbandt to små ligeledes stensatte holme østligst i henholdsvis nordre og søndre grav. Stenrækken tolkes som en tidligere voldgravsfront, således at gårdspladsen på et tidspunkt er gjort mindre, eventuelt i forbindelse med den nuværende hovedbygningens opførelse. Hele voldgravsområdet blev punktundersøgt og slamlaget gennemgået med metaldetektor. Prøver af trævandleddninger blev udtaget til dendrokronologisk datering, men med negative resultater.

SOM A 282-93

Jakob Tue Christensen

Henrik M. Jansen

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

209. Hestehave voldsted

09.03.03 Humble

Voldsted

Dyrkning

Højmiddelalder

I dyrket mark ca. 400 m sydvest for herregården Skovsgård på Sydlangeland ligger en stærkt nedpløjet rund banke omgivet af fugtige lavninger. Her skal iflg. traditionen det ældste Skovsgård have ligget. En prøvegravning bekræftede dette, idet der ved foden af den 6 m høje og ca. 100 x 110 m store, naturskabte banke kunne påvises spor af et dobbelt gravsystem, hvoraf det yderste udnyttede den sumpede sø- og mosebræmme omkring banke, mens den indre med en bredde på 3,5-5 m og en dybde på kun 1,1-1,4 m snarest er anlagt for at skaffe materialer til en mellemliggende randvold. Afpløjningen havde fjernet næsten alle øvrige anlægsspor fra banke. Det beskedne fundstof, især skår, daterer tilflugtsborgen til omkring 1300.

LMR 12939

Jørgen Skaarup

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

210. Steilerskansen

09.03.03 Humble

Møntfund

Selvvalgt forskning

Nyere tid

sb. 115. Ved afsøgning med metaldetektor oven for Ristinge Klint i tomten efter en gammel skanse er fundet en samling mønter, der formentlig er tabt/gravet ned i og omkring den nu sløjfede skanse. Mønt- og Medaillesamlingen på Nationalmuseet har bestemt hovedparten som stammende fra sidste del af 1500-tallet/det tidlige 1600 tal. Yngste mønt er fra 1812, hvor skansen atter var i brug under englænderkrigen.

LMR 13012

Frank Lundstrøm

Depotfund/skattefund/offerfund - Nyere tid

211. Guldborg

09.03.04 Lindelse

Voldsted

Selvvalgt forskning

Tidlig middelalder

sb. 89. En prøvegravning i 1993 på toppen af den 38 m høje Guldborg banke på Midtlangeland gav spændende resultater. Spredt langs de øverste dele af bankens side og lidt ind over topfladen fremkom adskillige spyd- og pilespidser, der vidner om en voldsom kamphandling på stedet. Borgen er blevet rendt over ende. Skeletdynger indeholdende rester af de faldne forsvarere fandtes i en stor grube ved plateauets sydrand. Oprydningen på borgbanken havde tydeligvis først fundet sted, efter at ligene var helt skeletterede. Flere smykkefund, bl.a. en guldfingerring, våben og et par sølvmønter fra tiden 1030-1134 gør det muligt at fastsætte tidspunktet for Guldborgs dramatiske erobring til begyndelsen af 1100-tallet.

LMR 12961

Jørgen Skaarup

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

212. Lindelse Kirke

09.03.04 Lindelse

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I korbuens nordside er afdækket begyndelsen af et buestik tilhørende en passage, der har været i en oprindelig lektoriemur. Da denne fjernedes, fik kirken en kalkmaleriudsmykning, der atter er tildækket. Ved reformationen tilmuredes vægnicher, men en malet tekst herom kan ikke læses på grund af dårlig bevaringstilstand.

NM II 703/93

Henrik Græbe

Kirke/Kirkegård - Middelalder

213. Kapelodden, Korshavn

09.04.02 Avernakø

Kapel med gravplads

Selvvalgt forskning

Y.st./middelalder

sb. 10. I samarbejde med Fåborg Kulturhistoriske Museer udførtes i september en prøvegravning på Kapelodden på Korshavn i håb om at finde spor efter et middelalderligt kapel anlagt ved en af Øhavets bedste naturhavne. På matr. 5 c af Korshavn lykkedes det at finde flere sten fra den forsvundne bygning, der har været opført af munkesten og teglhængt med "munke og nonner". Til kapellet har hørt en lille begravelsesplads, der har strakt sig ind under en nyere villa på ejendommen. Der blev ikke påvist intakte begravelser, men spredte menneskeknogler i omlejret fyld bekræftede gravpladsens eksistens. Lokaliteten rummede også en boplads fra tidlig TRB.

LMR 13006

Jørgen Skaarup

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

214. Torvet

09.04.06 Fåborg

Torv

Vejanlæg

Middelalder

Punktvisse undersøgelser på Torvet har vist, at pladsen synes at have været udlagt til torv helt fra bebyggelsens begyndelse. Kun et enkelt sted i udkanten af torvet sås bygningsspor. Blandt fundene ses en smuk stempelornamenteret kuglepotte.

KMO FT 92

Eskil Arentoft

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

215. Hedengård

09.04.09 Heden

Gruber/teglværk

Andet anlægsarbejde

Æ.j./nyere tid

I et kloaktracé undersøgtes et par koge-gruber, som med forsigtighed kan dateres til ældre jernalder. I en lavning blev registreret opfyldslag, bestående af fejlbrændte røde og gule tegl, som antagelig stammer fra et lille teglværk, som menes at have ligget i området i 1800-tallet.

FSM 7840

Mogens Bo Henriksen

Grube - Ældre jernalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

216. Skovlund Øst

09.04.09 Heden

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br./førrom.

sb. 6. I et kloaktracé undersøgtes diverse koge- og affaldsgruber samt stolpehuller, som fordelte sig i to koncentrationer. Den ene kunne ud fra et næsten helt lerkar i en grube dateres til yngre bronzealder. I forbindelse med den anden koncentration fandtes skår fra tidlig førromersk jernalder sammen med lerklining og sintrede slagge, muligvis avlstensfragmenter.

FSM 7836

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

217. Skovly Øst

09.04.09 Heden

Boplads/agersystemer

Andet anlægsarbejde

Æ.j./midd./nyere tid

sb. 4. I et kloaktracé undersøgtes diverse stolpehuller, gruber og et kulturlag, som dog kun indeholdt et enkelt formodet jernalderskår. Endvidere blev registreret et par højryggede agerrener fra middelalder/renæssance.

FSM 7837

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

Kulturlag - Jernalder

Ager/mark - Middelalder

Ager/mark - Nyere tid

218. Bjerregård

09.04.10 Herringe

Gravplads/boplads

Dyrkning

Romersk jernalder

sb. 22. Nær kanten af en tidligere grusgrav, hvor der i 1920'erne og igen i 1960'erne og 70'erne er bjerget flere brandgrave fra ældre romersk jernalder, blev der efter registrering af rester af opløjede brandgrave foretaget en prøvegravning. Herved blev afdækket 1 brandpletgrav fra overgangen ældre/nyere romertid og en urnegrav fra yngre romertid. Sidstnævnte indeholdt 3 velbevarede bronzefibler, som er omtrent identiske med tidligere fibelfund fra lokaliteten. Herudover fandtes en koge-grube og en del stolpehuller, som formodentlig skal dateres til ældre jernalder P.2668/92-000

FSM 3561

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

219. Riverhøj Nord

09.04.11 Hillerslev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

sb. 44. I forbindelse med kloakering undersøgtes en affaldsgrube og to kogegruber. Førstnævnte indeholdt keramik fra yngre bronzealder, per. VI, og flint bl.a. flere store grove flækkeknive

FSM 7834

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

220. Riverhøj Nordvest

09.04.11 Hillerslev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Bronzealder?

sb. 45. I forbindelse med kloakering blev registreret en koge- og en affaldsgrube, som muligvis kan dateres til bronzealderen.

FSM 7835

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

221. Marsk Billesvej

09.04.21 Sønder Broby

Brobyværk Vaabenfabrik

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Prøvegravning med henblik på en nøjagtig lokalisering af Brobyværk Vaabenfabrik (1648-1658). Våbenfabrikken blev efter ti års funktion ødelagt under svenskekrigene, og ikke siden genopført. Prøvegravningen foretoges umiddelbart neden for opdæmningen over Odense Å midt i Brobyværk by. Her var der i åens hovedløb iagttaget pælerester. En dendrokronologisk datering af en optrukket pæl angav fældningstidspunktet til efter 1612. Ingen splint eller bark bevaret (W 490). Ved prøvegravningen blev hammerværket lokaliseret. Et 7,5 m langt stykke af hammerværkets stenfundament ud mod åen blev blotlagt. Det 1,60 m brede stenfundament var bevaret i 1 1/2-2 skifters højde og bestod af 40-80 cm store kampesten. Uden for fundamentet blev bunden af vandrenden til skovlhjulet registreret i form af et hårdt pakket sten- og gruslag. Inden for fundamentet var gulvlagene forstyrrede ved senere aktiviteter/gravning efter byggemateriale, ligesom fundamentsten sås væltet ud i vandrenden. Kun amboltblokken, en lodretstillet bøgestræsstamme (diameter 80 cm), var bevaret i 45 cm højde i en nedgravning. Desuden registreredes sporene efter den funderede galgekonstruktion, hvori værkets hammer har været monteret. Hovedsageligt inden for stenfundamentet og i nedbrydningslaget over dette fremkom omkring 200 kg jernslagge, flere i form af tydelige plankonvekse smedeslagger. Ligeledes registreredes stykker af stenkul, hvilket våbenfabrikken ved kongeligt tilsagn fik lov til at importere uden told.

KMO BBV 93

Hans Chr. H. Andersen

Bebyggelse - Nyere tid

222. Lundby

09.05.01 Bjerreby

Boplads

Selvvalgt forskning

Førromersk jernalder

Efter anmeldelse gennemførtes en mindre udgravning, 150 M2, der afslørede et bopladsområde med bevarede stolpehuller og gruber. Udgravningen dækkede kun en mindre del af et større bopladsområde.

SOM A 93.219

Karsten Kjer Michaelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

223. Brogade/Gåsetorvet

09.05.13 Svendborg

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

Området har så sent som i den tidlige middelalder stået dækket: af lavt vand, som senere dels gror til, dels fyldes op. Ud for torvets østside fandtes til sikring af fylden et bolværk, og i forbindelse hermed en knap 5 m lang rende, der tolkes som en "kås" til både. Dele af de til anlægget hørende gangflader lå ned til 40 cm under daglig vande, hvilket antyder en lavere vandstand omkring 1300. Hele området opfyldes og byggemodnes i de næste 200 år. Ved udparcelleringen anlægges Skt. Pederstræde, der altid synes at have endt blindt. Nord for lå en større brolagt plads og mod syd var bebyggelse. Af denne undersøgte en smal, 210 m² stor matrikel med forhus til Brogade, gårdsplads og baghus til strædet. Forhuset, en toetages bindingsværksbygning på godt 50 m² var til sidst indrettet med gennemgang, køkken, stue med bilægger og kammer. Huset er opført ca. 1540 og nedtaget først i 1600-tallet. Gåsetorvet og Brogade øst herfor er næppe anlagt før bebyggelsen, torvet muligvis først i 1600-tallet ved en ændring af matrikuleringen.

SOM A 148-92

Jakob Tue Christensen

Henrik M. Jansen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

224. Gråbrødre Kloster

09.05.13 Svendborg

Kloster

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

I en kabelgrøft undersøgte korets nord- og sydmur, ligesom kryptens vestende påvistes. Der blev endvidere fundet fire grave. Endelig blev tomten til et signalhus udgravet forud for støbning af fundamenterne.

SOM A 231-93

Henrik M. Jansen

Henriette Rensbro

Kloster - Middelalder

Kloster - Nyere tid

225. Nicolaigade

09.05.13 Svendborg

Voldgrav

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Byens grav blevskåret af fjernvarmegrøften, og den øverste del opmålt. Snittet svarer til profilen fra Krøyers Have.

SOM A 178-93

Per O. Thomsen

Henrik M. Jansen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

226. Sct. Nicolaigade

09.05.13 Svendborg

Teglovn

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I krydset Sct. Nicolaigade/Kyseborgstræde fandtes flere lag af rødbrændt ler med trækul. samt nogle munkestensbrokker. I det vestlige snit var leret funderet på et lag af ler og kalk. Fundet tolkes som det nederste af en teglovn.

SOM A 185-93

Jakob Tue Christensen

Henrik M. Jansen

Bebyggelse - Middelalder

227. Ørkild

09.05.15 Tved

Voldsted

Diverse

Middelalder

En ydre voldgrav omkring voldstedet er blevet delvist reableret i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen og amtet. Forud for reableringen undersøgtes gravens forløb og profil i 18 snit. Resultaterne viste, at den ydre voldgrav må deles i to selvstændige forløb. Det nordlige forløb, den yderste halsgrav, var et beskedent anlæg på ca. 1,5 m dybde med en bagvedliggende vold. Mellem denne og halsgraven foran den yderste borgbanke lå endnu en halsgrav og vold. Halsgraven foran borgbanken faldt sammen med afgrænsningen af den hidtidige opmåling af voldstedet, som først vil blive dækkende med en planlagt nyopmåling. Denne tredje halsgrav adskilte samtidig de to ydre voldgravsforløb. Det andet forløb, det østlige, var ca. 2,5 m dybt, 4,2 m bredt foroven og 0,4 m i bunden. Denne del havde to faser, nordligst måske tre, idet en delvis opfyldning her kan tolkes således, at der endnu i borgens levetid er foregået en "demilitarisering" af en del af anlægget.

SOM A 230-93

Jakob Tue Christensen
Henrik M. Jansen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

228. Svanedam

09.06.11 Nyborg Ls (Hjulby)

Udsmidslag

Selvvalgt forskning

Ertebøllekultur

I samarbejde med Folkeuniversitetet og den amatørarkæologiske forening HARJA blev arrangeret arkæologisk sommerlejr med henblik på prøvegravning af et brednært udsmidslag fra tidlig yngre Ertebøllekultur. Det 10-15 cm tykke kulturlag var uhyre fundrigt med over 1.200 genstande pr. m², heriblandt talrige tværpile, hovedsageligt med udsvajet æg. Økse materialet bestod af generelt dårligt udførte symmetrisk fladehuggede skiveøkser og kærneøkser uden specialiseret æg. Der var ikke bevaret keramik inden for det undersøgte område. Et par benprene samt enkelte knogler og tænder var bevaret i laget. I et par små prøvefelter et stykke ud for kystlinjen fandtes nedbankede, tilspidsede træpæle, antagelig rester af fiskeanlæg, og store mængder velbevaret træ, heriblandt forkullede vedbendranker. Dette lag er antagelig samtidig med det brednære udsmidslag. Kulturlaget er dækket af mindst et transgressions- og et regressionslag, hvis datering endnu ikke kendes.

FSM 7080

Mogens Bo Henriksen

Kulturlag - Ældre stenalder

229. Ullerslev Rensningsanlæg

09.06.16 Ullerslev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 23. Undersøgelse af et bopladsområde fra førromersk jernalder, hvor ca. 2.200 m² afdækkedes. Herved fremkom to huse med spor af henholdsvis tre og fire sæt tagbærende stolper. Øst for husene fremkom et område med flade lertagningsgruber. Alle var sekundært anvendt som affaldsgruber og indeholdt en del keramik og dyreknogler.

FSM 7779

Hans Chr. H. Andersen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

230. Vindinge Præstegård

09.06.17 Vindinge

Gruber/kulturlag

Andet anlægsarbejde

Y.st/førrom/midd./nyere tid

sb. 98. Under sanerings- og anlægsarbejde blev påtruffet gulv- og planeringslag fra senmiddelalder og nyere tid. I gulvlagene var løsfund af knogler, jerngenstande og keramik fra disse perioder. Desuden undersøgte et par formodede borgerkrigsmønter. Under gulvlagene fandtes to gruber, hvoraf den ene indeholdt størstedelen af et kar fra midten af førromersk jernalder. Den anden indeholdt jernalderkeramik, knogler og en del flintredskaber, heriblandt et fragment af en tyndbladet økse.

FSM 7791

Mogens Bo Henriksen

Grube - Yngre stenalder

Grube - Førromersk jernalder

Grube - Jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

231. Kragenæs Hovedgård

09.07.03 Marstal Ls

Depotfund

Dyrkning

Yngre bronzealder

sb. 72. Ved markarbejde på Kragenæs Hovedgård midt på det lave, sandede Kragenæs vest for Marstal er med en del års mellemrum fundet to bronzeøkser, hvoraf den sidste i efteråret 1993 blev afleveret til NM som danefæ. Der er tale om en 16 cm lang, formentlig importeret skaftlapøkse og en 6,7 cm lang, simpel celt. Økserne må repræsentere et depot eller en offernedlæggelse fra per IV eller V af yngre bronzealder. Fundområdet vil i foråret blive systematisk afsøgt med metaldetektor i håb om at finde yderligere genstande.

LMR 13016

Jørgen Skaarup

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre bro

232. Møllegabet II

09.07.07 Ærøskøbing

Hyttetomt

Diverse

Ældre stenalder

sb. marint 1. I den vestlige del af den submarine Møllegab I-boplads undersøgte i foråret en formodet hyttetomt liggende på 4,5 m dybde. Dele af tomtens gulvlag var bevaret inden for et let nedgravet rektangulært område med en udstrækning på 5 m i øst-vest og 3 m i nord-syd. Langs nedgravningens sider fandtes fire nedgravede stager, mens yderligere tre stod på række i øst-vest i det indre af anlægget. Talrige barkflager hvilende på rester af parallelt nedlagte grenbundter synes at repræsentere et gulvlag nord for den indre stagerække. På og i gulvlaget fandtes adskillige flintredskaber, især tværpile, et par fiskekroge af ben, dyreknogler og vældige mængder af fiskeknogler og nøddeskaller. Ildskørnede sten indicerer bålsteder.

LMR 12123

Jørgen Skaarup

Ole Grøn

Bebyggelse - Ældre stenalder

Hjørring Amt

233. Nielsminde

10.01.02 Børglum

Brokonstruktion

Dyrkning

Yngre germansk jernalder

sb. 52. Undersøgelse af rester af bro over Hundeleve Å. Broen var konstrueret af sten samt egepæle og planker. Dele af broens trækonstruktion er dendrokronologisk dateret til efter ca. 648 e.Kr.

VHM 10/1944

Torben Nilsson

Vej/bro - Germansk jernalder

234. Fladstrand

10.03.04 Frederikshavn

Vrag

Andet anlægsarbejde

1800-tallet

Undersøgelse af tre vrage, hvor det ene viste sig at være et ca. 17 meter langt, stærkt forbygget, kravelbygget, overvejende af fyrretræ. Fartøjet har oprindeligt været klinkbygget helt af eg med pindede bordplanker og har kun haft en mast. Senere er skibet blevet forlænget og muligvis også forhøjet og derefter rigget som skonnert. Skibet har oprindeligt været bygget i Skagerrakområdet formentlig i 1800-tallet, mens ombygningen antagelig er foretaget på vestlandet i Norge. Det andet vrag var blot en vragedel af et mindre kravelbygget fartøj af størrelse som det første, men formentlig noget yngre. Det tredje vrag var det ved undersøgelsestidspunktet ikke muligt at genfinde.

NSL 465

Morten Gøthche

Vrag - Nyere tid

235. Yderhede

10.03.14 Tolne

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 100. Indledende undersøgelse af kystboplads. På pladsen fandtes genstande af flint samt velbevaret organisk materiale i form af træ, tak samt dyre- og fiskeknogler. Bopladsen er C-14 dateret til 5440 f.Kr. og er Vendsyssels ældste fra Ertebøllekulturen.

VHM 190/1997

Torben Nilsson

Per Lysdahl

Bebyggelse - Ældre stenalder

236. Nygård

10.06.04 Harritslev

Gravhøje

Dyrkning

Æ.br./oldtid

sb. 9,11,13. Udgravning af tre tætliggende, overpløjede, tørveopbyggede gravhøje. Højerne havde alle et stort centralt plyndringshul. I den ene høj fandtes stenleje efter sekundær begravelse. I den anden høj fandtes tre sekundært placerede jordfæstegrave. Disse indeholdt ikke daterende oldsager. I den tredje høj fandtes to sekundære gravlæggelser; en jordfæstegrav samt en brandgrube. Gravene kunne ikke dateres. De tre gravhøje formodes at være opført i ældre bronzealder.

VHM 124-126/1992

Torben Nilsson

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Oldtid

237. Øster Kirkholm

10.06.04 Harritslev

Gravhøj

Plantning

Oldtid

sb. 1. Prøvegravning på position for overpløjet gravhøj. Der var ikke bevaret rester af højkonstruktionen.

VHM 81/1993

Torben Nilsson

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

238. Engly

10.06.11 Sankt Hans(Hjørring)

Gravplads

Dyrkning

Ældre romersk jernalder

sb. 45. Udgravning af fire stenbyggede grave på gravplads fra ældre romersk jernalder med i alt 19 jordfæstegrave: 6 stenbyggede og 13 jordgrave.

VHM 73/1993

Torben Nilsson

Gravplads/grav - Romersk jernalder

239. Skovlund

10.06.12 Sankt Olai(Hjørring)

Hustomt

Råstof

Førromersk jernalder

sb. 79. Udgravning af en tilnærmelsesvis øst-vest orienteret ca. 19 m lang og ca. 5 m bred treskibet langhustomt med afrundede gavle, seks sæt stolpehuller efter tagbærende stolper samt to udtrukne dørpartier midt på langsiderne. 12 m syd for hustomten fremkom et afskærmet/indhegnet område med en stor centralt placeret jordovn. P.2842/93-000

VHM 76/1993

Torben Nilsson

Bebyggelse - Førromersk jernalder

240. Karensbakke

10.06.16 Uggerby

Gravplads

Dyrkning

Y.br./førrom./æ.rom.

sb. 20. Udgravning af otte brandgrave fra yngre bronzealder: fire brandgruber og fire urnebrandgruber. Tidligere er der på samme lokalitet undersøgt brandgrave fra yngre bronzealder og førromersk jernalder samt jordfæstegrave fra ældre romersk jernalder.

VHM 23/1944

Torben Nilsson

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Thisted Amt

241. Damsgård

11.01.12 Sønderhå

Høj

Selvvalgt forskning

Æ.br./y.rom.

sb. 52. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 188) med henblik på udtagning af prøver til pollenanalyse fra højfyld og gammel overflade under højen, som er opbygget i to faser, hvor den første med en diameter på 10 m har dækket en ligbrændingsgrube med tilhørende lille stenbøtte fra ældre bronzealder, per. III. 2. højfase er udateret. Lige inden for kanten af denne høj er indsat en lille øst-vest orienteret jordfæstegrav, muligvis fra yngre romertid med en jernkniv og en tenvægt som gravgods. Under højen fremkom ardspor.

THY 2959

Jens-Henrik Bech

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Ager/mark - Oldtid

242. Sønderhå

11.01.12 Sønderhå

Boplads

Selvvalgt forskning

Æ.br./førrom.

Undersøgelse af en mindre bebyggelsesenhed fra formentlig ældre bronzealder. På stedet er tidligere opsamlet asymmetriske, fladehuggede segl. Forud for udgravningen foretoges soldning af pløjelaget, der viste en tydelig koncentration af flintaffald inden for et mindre område på ca. 15 x 15 m. Efter fjernelse af pløjelaget fandtes her de stærkt nedpløjede rester af et kun ca. 10 m langt øst-vest orienteret treskibet hus, ca. 5,5 m bredt. Endvidere fremkom enkelte gruber med ildskørnede sten samt en brandgrav formentlig fra førromersk jernalder.

THY 2788

Timothy Earle

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

243. Smedegård

11.02.09 Tved

Røse/brandgrave/landsby

Andet anlægsarbejde

Y.br./førrøm./rom.

sb. 29. Den i 1993 udgravede, midterste del, udgør ca. 6.000 m². Smedegård er beliggende på en nordvendt skråning ned mod et engdrag med forbindelse til Limfjorden. Om der har stået åbent vand i jernalderen, er et endnu uafklaret spørgsmål (jf. AUD 1992, 190). Sydvestligt på det udgravede areal havde byhøjen dækket en røse med 8-10 brandgrave fra yngre bronzealder, og lidt syd for denne afdækkedes den østlige del af en formentlig cirkulær indhegning af tætstillede stolper, indikerende at også en bronzealderbebyggelse har været til stede i området. Lige syd for selve jernalderlandsbyen fandtes tre sydvest-nordøst forløbende veje eller rester deraf. Disse dateredes stratigrafisk og keramisk til at følge landsbyen fra dennes anlæggelse i førromersk jernalder, per. II til ind i ældre romersk jernalder. Landsbyens huse er som i området i øvrigt, opført med tørvevægge, der, når huset blev for udslidt, blev planeret, så et nyt hus kunne opføres på tomten. Særegent for Smedegård er, at landsbyens indbyggere næsten altid har benyttet kridt som gulvlag i husene. Tilstedeværelsen af kridtet har betydet dels, at landsbyens stratigrafi kunne udredes rimeligt, dels at knogler er meget velbevarede. Ophobningen af tykke jordlag som følge af de udjævnede huse har gjort, at det arkæobotaniske materiale i særlig grad er velbevaret og til stede i store mængder. Ni gårde blev anlagt i førromersk jernalder, per. II, og til en del af disse gårde knytter sig småhuse, der oftest, men ikke altid, ligger syd for langhusene. I førromersk jernalder, per. III og ældre romersk jernalder er der 14 gårde til stede, ikke alle på samme tid, men dog de fleste. Mange af disse har ligeledes småhuse tilknyttet. Placeringen er som i førromersk jernalder, per. II. På samme tid anlægges der syd for flere gårde forpladser af kridt, ligesom mindst enstensat kælder forekommer. Sydvendte indgange og forpladser er veludførte, og ofte er tilhuggede, kløvede eller flade sten anvendt i indgangene. Nordvendte indgange er dårligere udført, og der er en tendens til, at der her findes større mængder udsmid. Der er en del variation i husenes længde, men et førromersk jernalder, per. III hus kan blive op til omkring 20 m langt, og det samme gælder de yngre huse. Den indre gulvbredde ligger mellem 4,5-5 m. Oftest har kun beboelsesenden kridtgulv, mens staldenderne, pga. udrømning, for det meste skrånede nedad mod øst. Småhusene kan variere mellem 2 x 2 m til 4 x 5 m. Alt tyder på, at landsbyens plan har været fastlagt på forhånd og i store træk er fastholdt igennem hele dens levetid. Det gælder især en gård, hvor der kunne udskilles mindst 12 faser over hinanden plus tilhørende småhuse. Ellers er 3-9 langhuse det normale, hertil småhuse, udjævningslag, udsmidslag, møddingslag, kridtforårde osv. I alt er i 1993 udgravet ca. 60 langhuse og ca. 35 småhuse, som dækker en periode fra tidlig førromersk jernalder, per. II til et godt stykke ind i ældre romersk jernalder. Det er de klare stratifikationer og bevaringsforholdene for knoglerne, som adskiller denne byhøj fra de tidligere udgravede. En foreløbig artsliste, udarbejdet af Troels Hatting, Zoologisk Museum, viser en tydelig dominans af får over kvæg, mens hest og svin er til stede i mindre omfang. Blandt vildtet dominerer hare. Større vildt som rådyr og kronhjort er til stede og endog rovdyr som ræv og hermelin. Der er temmelig mange knogler fra hvaler, også sådanne der er genanvendt, f.eks. en ryghvirvel som taburet eller et ribben som stolpe i båseskillerum. Hvalerne må stamme fra Vestkysten godt 10 km fra Smedegård. Fugle er til stede i ret ringe omfang, men et helt eksemplar af en hane synes aflejret under forhold, der lader formode, at den er det ældst kendte eksemplar i Danmark, men en C14-datering er nødvendig for at afgøre det. Af fisk ses sildehøj?, laksefisk karpefisk, ål, hornfisk, torsk og fladfisk. Skaller af især blåmusling fandtes overalt på pladsen og i rigt mål. De foreløbige arkæobotaniske analyser er foretaget af David Robinson fra Nationalmuseet og viser en lang række af dyrkede arter og nytteplanter, markukrudt og andre frø. Der er bl.a. identificeret hirse, diverse hvedearter, havre, sæddodder, avneklædt og nøgen byg og eventuelt ærter/bønner og rug. Der er også på dette felt meget gode muligheder for at følge udviklingen i agerbruget i afgrødevalg og dyrkningsmetoder, samt udnyttelsen af andre planteressourcer. Tidspresset i udgravningsfasen medførte, at det var nødvendigt at optage store mængder materiale fra husgulve, affaldslag og udjævningslag i midlertidigt depot, og kun lidt under halvdelen af materialet er indtil nu vandsoldet, men når resten er gjort, vil det være muligt detaljeret at følge mange aspekter af ca. 400 års landsbybebyggelse på Smedegård.

THY 2960

Bjarne Henning Nielsen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Vej/bro - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Vej/bro - Romersk jernalder

244. Bjerre

11.02.11 Vigsø

Boplads

Selvvalgt forskning

Ældre bronzealder

sb. 32. I et område med adskillige bopladser, indhegninger og marksystemer fra bronzealderen, beliggende på hævet litorinahavbund syd for Hanstholm-knuden (AUD 1990,170) er undersøgt et mindre område med to langhuse fra ældre bronzealder. Der fandtes kulturlag med flint bl.a. med fragmenter af asymmetriske, fladehuggede segl, keramik samt dyreknogler (hovedsagelig kvæg). I kulturlaget fandtes desuden en 12,5 cm lang bronzebøjlenål fra anden halvdel af per. II samt et mindre depot af ubearbejdet rav. I adskillige stolpehuller fandtes bevarede dele af træstolper. Undersøgelsen vil blive fortsat i 1994

THY 2999

Timothy Earle

Jette Gjelstrup

Jens-Henrik Bech

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Ager/mark - Bronzealder

245. Nørhå

11.03.04 Nørhå

Høj

Selvvalgt forskning

Stenalder

sb. 33. Undersøgelse af en overpløjet enkeltgravshøj med henblik på datering og udtagning af prøver til pollenanalyse. Højen ligger i en mindre højgruppe, hvor andre høje tidligere er udgravet (AUD 1992, 191 og 192). Højen var ca. 16 m i diameter med op til 30 cm bevaret højfyld. I midten var let nedgravet i det gamle muldrag under højen anlagt en vestnordvest-østsydøst orienteret, rektangulær plankekiste, 1,85 x 0,85 m, som fremstod med kraftigt forkullede planker. Ved hver af kistens hjørner fandtes de delvis jordfrie huller efter fire nedrammede pæle. Gravgodset bestod af to flintflækker anbragt midt i graven. Under højen fandtes ardspor.

THY 2988

Jørgen Westphal

Jens-Henrik Bech

Ager/mark - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

246. Liselund

11.03.05 Sjørring

Byhøj/huse

Andet anlægsarbejde

Y.st./æ.j.

sb. 261. Mindre undersøgelse af byhøj fra ældre jernalder placeret inden for og oven på befæstet anlæg fra tragtbægerkulturen. Der blev åbnet et felt på 13 x 12,5 m svarende til fundamentet for en planlagt vindmølle. Feltet ramte ned midt i et formodet gårdsanlæg fra ældre romertid. Mod nord fandtes den sydlige væg i langhuset med indgangsbrølægning; det delvist stenlagte område syd herfor opfattes som en gårdsplads, hvor hjørnet af et andet hus med en indgang vendende ud mod gårdspladsen fandtes i sydvesthjørnet af feltet og en mønstret indgangsbrølægning til et tredje hus i feltets sydøsthjørne. Kulturlaget var 56 cm tykt, og i profilen sås mindst to bebyggelsesfaser. Under jernalderbebyggelsen sås i undergrundsniveau et par utydelige, overfladiske fyldskifter med tragtbægerkeramik.

THY 2566

Anne-Louise Haack Olsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Kulturlag - Ældre jernalder

247. Nr. Nordentoft

11.03.05 Sjørring

Boplads/huse/landsby

Vejanlæg

Y.st./br./førrom.

sb. 263. Undersøgelse af dele af en landsby fra ældre førromersk jernalder samt huse fra neolitikum og bronzealder. Der er indtil nu udgravet fem toskibede hustomter, hvor tre foreløbigt dateres til MN I, mens to andre med forsænkede østender henføres til senneolitikum/ældste bronzealder. Fra midten af bronzealderen stammer to treskibede huse med tilhørende(?) halvcirkelgrøft og fire stolpeanlæg. Endelig er der indtil nu udgravet over 20 hustomter fra ældre førromersk jernalder. Husene har haft tørvevægge, hvorfor der nogle steder er bevaret op til ca. 0,4 m kulturlag med gulvlag, ildsteder, nedsatte lerkar mv.

THY 2456

Martin Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

248. Hønbjerg

11.03.06 Skinnerup

Boplads

Vejanlæg

Yngre bronzealder

sb. 27. Ved hjælp af søgegrøfter anlagt på et højtliggende plateau fandtes spredte stolpehuller uden system, kogegruber samt flere store, uregelmæssige nedgravninger, omkring 1 m dybe, med lag af ildskørnede sten og enkelte skår. Formentlig yngre bronzealder. Der blev ikke foretaget yderligere.

THY 2454

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

249. Skinnerup

11.03.06 Skinnerup

Boplads

Vejanlæg

Yngre romersk jernalder

sb. 66. På den nedre del af en sydvestvendt skråning ned mod en lille ådal, umiddelbart over for et stort bopladsområde fra yngre romersk/ældre germansk jernalder er foretaget en sonderende undersøgelse af en boplads fra yngre romersk jernalder. I et indtil 30 cm tykt kulturlag fandtes svage spor af huse, partier med lerklining, ildsteder og et varieret keramikmateriale, der viser, at bopladsen har fungeret samtidig med den store bebyggelse på den anden side af ådalen. Bopladsen er nu dækket af en vejdæmning.

THY 2995

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

250. Vilhøj

11.03.07 Skjoldborg

Boplads/huse

Dyrkning

Br./førrom.

sb. 124. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 193). Der blev udgravet over 20 treskibede hustomter, tre grøftanlæg, en over 20 m lang dobbeltstolperække og et stort antal gruber mv. På basis af fundene, herunder specielt keramikken, antages det, at der har været kontinuerlig bosættelse senest fra bronzealder, per. II til førromersk jernalder, per. I. I den formodede ældste fase har der på stedet været en meget stor produktion af asymmetriske flintsegl. Indtil nu er der registreret flere end 300 forarbejdede/brudstykker af denne type.

THY 1535

Martin Mikkelsen

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

251. Hejrhøj

11.03.09 Thisted Ls

Boplads/landsby/huse

Vejanlæg

Y.br./y.rom.

sb. 65. Fortsat undersøgelse (AUD 1987, 155). Der udgravedes mindst 15 hustomter og en række andre anlægsspor fra yngre romersk jernalder. Specielt kan nævnes en velbevaret brandtomt, hvor der på gulvet fandtes ca. 15 knuste lerkar, to ildebukke mv. Yngre romertidshusene har i de ældre faser haft jordvægge. I de yngre faser har væggene derimod være stolpesatte. Bronzealderbosættelsen findes i form af spredte bosteder med få hustomter, og i 1993 blev fire bosteder med ca. otte hustomter undersøgt.

THY 2341

Martin Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

252. Frydeshøj

11.03.10 Tilsted

Boplads/huse

Vejanlæg

Y.st./br.

sb. 62. Vest for Tilsted undersøgtes et større parti af en bronzealderbebyggelse, bl.a. med dele af to treskibede huse samt en del af et mindre huslignende anlæg. Tæt ved husene blev desuden afdækket to grøftanlæg. Bedømt ud fra keramik og flint dateres de nævnte anlæg til ældre bronzealder. Muligvis samtidig hermed er to store ovale/bueformede hegnforløb. Inden for det undersøgte område fremkom endvidere et antal gruber fra yngre bronzealder samt to fra tidlignolitisk tragtægerkultur.

THY 2462

Christian Aabo Jørgensen

Grube - Yngre stenalder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

253. Vuskær

11.03.10 Tilsted

Boplads/hus/ovn

Vejanlæg

Y.br./midd.

sb. 60. På et skrånende terræn vest for Tilsted Kirke undersøgtes et antal gruber fra overvejende yngre bronzealder, der tilsyneladende hører til en bebyggelse som ligger vest for det undersøgte område. I det af vejanlægget berørte område blev der desuden undersøgt en stærkt forstyrret hustomt fra yngre bronzealder med to nedgravede lerkar, det ene inden i det andet. Ved undersøgelsen blev endvidere fundet en hustomt fra tidlig middelalder med ovn samt en stensyld fra muligvis endnu en hustomt.

THY 2461

Christian Aabo Jørgensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Middelalder

254. Klostergård

11.03.13 Vang

Boplads/huse

Råstof

Y.st./æ.br.

sb. 96. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 195). Der fandtes et meget velbevaret langhus med trapezformet grundplan og seks tagbærende midtsuler. Huset var 25,5 m langt med en bredde på 8 m i vestenden og 6 m i østenden. Væggene var stolpebyggede med afrundede hjørner og en indgang i den sydlige langsideside. Øverst i et af vægstolpehullerne fandtes en fladehugget pilespids med konvekse sidekanter. Endvidere fandtes spor af et hus af samme type og dimensioner, overlappende det første med en forskydning på 11 m i østlig og 1 m i nordlig retning. En samling stolpehuller nord for de to sulehuse kan stamme fra et treskibet hus af normal bronzealdertype. I øvrigt fandtes et antagelig samtidigt grøftanlæg.

THY 2578

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

255. Solbjerg

11.04.11 Solbjerg

Boplads

Plantning

Ældre germansk jernalder

sb. 74. I en mindre udgravning blev der fundet flere stolpehuller, rester af stenpikninger og gruber, der med god vilje kan opfattes som rester af grubehuse. Keramikken fra bopladsen må ud fra form og brænding datere bopladsen til ældre germansk jernalder.

MHM 2036x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Germansk jernalder

256. Fredsø

11.05.06 Lødderup

Gårdtomt

Dyrkning

Middelalder

sb. 195. Udgravning af parallelgård med tørvebyggede vægge. Gården har bestået af to øst-vest orienterede længer, hvoraf den nordre indeholdt et stort centralt ildsted og derfor må opfattes som beboelseshus. Det søndre hus havde bageovn i den vestre del, og i den østre var der jordgulv, måske har stalden været her. De næsten 1 m tykke tørvevægge har stået på et regulært fundament, der var bygget af tørv og/eller marksten. De tagbærende stolper har stået i tørvemuren.

MHM 1600x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Middelalder

257. Søndergård

11.05.12 Redsted

Boplads

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

sb. 146. I udgravningen til en naturgasledning blev der fundet et grubehus og stolpehullerne til den nordre side af et øst-vest orienteret langhus. Keramikken fra udgravningen daterer bopladsen til ældre vikingetid.

MHM 2041x

Per Bugge Vegger

Bebyggelse - Vikingetid

258. Gammellund

11.05.17 Øster Assels

Voldsted

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 38. Ved en mindre undersøgelse uden for ydervolden blev det fastslået, at det store voldsted ligger i en nu udtørret sø.

MHM 2012x

Per Bugge Vegger

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

259. Højgård

11.05.17 Øster Assels

Gravhøj

Dyrkning

Y.st./br.

sb. 5. En gravhøj med bevaret stenkrans og to faser, bygget af strandtørv med et tæppe af marksten. Den ældste var en lille enkeltgravshøj anlagt på den oprindelige muldoverflade med bevaret stenkrans om foden. Centrum var plyndret, men som løsfund. indeholdt højen et kar, der ud fra form og brænding må dateres til yngre stenalder.

MHM 1997x

Per Bugge Vegger

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

260. Lundehøj

11.06.05 Heltborg

Jættestue

Restaurering

Yngre stenalder

I forbindelse med almindelig istandsættelse af kammerets tømure og tætning af tagkonstruktionen blev en indgravning fra 1837 i højens sydside genåbnet for at give mulighed for at tage prøver til pollenanalyse og for at iagttage højkonstruktionen. Trods store sekundære forstyrrelser kunne ardspor, tørveopbygning og forskellige faser i højbyggeriet erkendes. Pollenudtagning ved S.Th. Andersen, DGU.

SNS 613-0156

Torben Dehn

Svend I. Hansen

Lars Holten

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Ålborg Amt

261. Sønder Tranders Kirke

12.01.13 Sønder Tranders

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Ved en fornyelse af korgulvet blev der både ved nord- og sydvæggen afdækket rester af et gulv af kalkmørtel ca. 25 cm under det nuværende. Gulvet og de underliggende fyldlag, heriblandt et næsten 20 cm tykt lag af byggeaffald (fra nedbrydning) var mod rummets midte gennembrudt af senere begravelser. I gravfylden fandtes adskillige stykker middelalderligt vinduesglas med malet dekoration af høj kvalitet.

NM II 792/1993

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

262. Borremose

12.02.02 Binderup

Boplads/befæstning

Selvvalgt forskning

Førromersk jernalder

I forbindelse med nybearbejdning af denne klassiske lokalitet (AUD 1991, 203) foretoges i år fosfatkartering af udvalgte hustomter. Der er tale om en pilotundersøgelse, som skal danne grundlag for en større, systematisk kartering. Resultatet antyder, at en sådan undersøgelse vil kunne bidrage med væsentlige informationer angående anlæggets aktiviteter og funktion.

NM I 6736/88

Jes Martens

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Førromersk jern

263. Gerding Kirke

12.03.04 Gerding

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I skibets vestende undersøgte resterne af en blysmeltegrube. Gruben var gravet ned gennem et 5 cm tykt mørtellag, formentlig kirkens tidligste gulv. Den ca. 10 cm tykke lerforing var rødbrændt med grålig reduceret inderside, hvor revner og sprækker udfyldtes af størknet bly.

NM II 592/93

Morten Aamann Sørensen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

264. Oue

12.04.06 Ove

Skaldyngge

Dyrkning

Førromersk jernalder

sb. 131. Totalundersøgelse af en lille skaldyngge med hjertemuslinger, blåmuslinger, ildskørnede sten, sort kulturjord, knogler og keramik. Skaldyngen var oval med en største længde på 1,6 m og en bevaret dybde på 0,1 m.

AHM 3255

Erik Johansen

Skaldyngge - Førromersk jernalder

265. Rold Kirke

12.04.07 Rold

Kirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Ved korets østmur blev der fundet rester af et alter, der var opført som en halvstens kassemur i gule munkesten med kerne af marksten i mørtel på et fundament af utildannede granitsten. Teglstensalteret kan være oprindeligt, da kirken formentlig er en ret sen bygning af kløvede kampesten og tegl.

NM II 1081/94

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

266. Tostrup

12.05.11 Sønderholm

Jættestue

Restaurering

Yngre stenalder

sb. 27. Det fredede jættestuekammer uden dæksten er tidligere kraftigt restaureret. Med henblik på publikumsadgang blev anlægget sikret og soigneret, og i den forbindelse viste en partiel afdækning af kammergulvet, at der er tale om en dobbeltkamret jættestue med noget smallere kamre, end man i dag ser på stedet. Bag en bæresten blev taget prøver til pollenanalyse ved S.Th. Andersen, DGU.

SNS 613-0175

Torben Dehn

Svend I. Hansen

Lars Holten

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

267. Tostrup

12.05.11 Sønderholm

Jættestue

Restaurering

Yngre stenalder

sb. 28. I forbindelse med istandsættelse af tørmurene i den fredede jættestue kunne iagttages detaljer i højens og kammerets opbygning. Ved sondering erkendtes en næsten intakt randstenskæde af meget store sten, tilhørende jættestuehøjen, som formodentlig er overbygget med en sekundær høj. I kammer og gang blev taget prøver til pollenanalyse ved S.Th. Andersen, DGU.

SNS 613-0171

Torben Dehn

Svend I. Hansen

Lars Holten

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

268. Nygård

12.06.13 Vester Hassing

Kulturlag

Diverse

Tidlig førromersk jernalder

sb. 81. Mindre undersøgelse af to kulturlag med knogler og keramik. Lagene var adskilt og dækket af flyvesand.

ÅHM 3231

Erik Johansen

Kulturlag - Førromersk jernalder

269. Mølholm

12.07.02 Gundersted

Boplads

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 109. Udgravning af en større forsænkning, hvori der havde været en stenlægning. Desuden blev der fundet et stolpehul, og et par gruber. Anlæggene kunne dateres til sen overgravstid. Ved en senere udvidet prøvegravning blev der påvist enkelte stolpehuller og gruber. Der var intet daterende materiale i fyldskifterne.

VMÅ 252

Christian Aabo Jørgensen

Susanne Klingenberg

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

270. Rønbjerg Strandvolde

12.07.10 Ranum

Boplads

Dyrkning

Stenalder

sb. 63. Ved dybdepløjning af hedestykke fremkom flint og keramik fra Ertebøllekultur og tidlig senneolitikum. Fundstedet er ryggen af et stort strandvoldssystem, ca. kote 6 m, ud til Bjørnsholm Bugt. Undersøgelsen (hæmmet af nybeplantning) havde som primært formål at afgrænse bosætningerne størrelsesmæssigt og samtidig vurdere stratigrafien på stedet. Pløjningen havde fuldstændig ødelagt kulturlagene, hvor kun flint og keramik var bevaret. Ertebøllefundene kunne afgrænses til et ca. 5 x 10 m stort område på langs ad strandvoldens højeste del; de senneolitiske fund havde en større udstrækning, ca. 20 x 100 m. Der blev også gravet to grøfter, hhv. mod nord og syd, for evt. at følge kulturlagene ud i de tilgrænsende, marine aflejringer. Fundene var dog skarpt afgrænset til strandvoldens højeste parti. Oldsagsmaterialet sammenholdt med topografi viser, at der må være tale om en specialiseret fangstboplads, som har været kortvarigt benyttet i Ertebøllekulturen og senneolitikum. Bopladsens beliggenhed ud til en kyst og den lille udstrækning er meget usædvanlig; om det erhvervmæssige formål kan der kun gisnes, måske sælfangst.

FHM 3820

Søren H. Andersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

271. Siggård

12.07.10 Ranum

Skaldyngge

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 40. Årets undersøgelse koncentreredes om at færdigundersøge så store dele som muligt af den forholdsvis lille, men stratigrafisk meget komplicerede skaldyngge, der er vigtig for det sandede billede af bebyggelse og erhverv i senmesolitikum omkring Bjørnholmskaldyngen (AUD 1992, 220). Siggårddyngen ligger på en vestvendt skråning ned mod en lille beskyttet vig, der på et tidspunkt blev afskåret fra Bjørnsholmfjorden af strandvolde. Nordligst i dyngen undersøgte et meget stort og markant ildsted med omgivende aktivitetslag, medens et kompliceret ildstedsområde med adskillige ildsteder bestående af sammenbrændt skalmasse med tilhørende aktivitetsområder ved dyngens vestlige fod ligeledes blev udgravet. Umiddelbart nord herfor og dybt i dyngen undersøgte et stærkt okkerfarvet område, der dog ikke kunne sættes i forbindelse med noget anlæg. Mindre dele af et kulturlag med skarpkantet flint og knogler, der strækker sig mod vest fra dyngens fod og dækket af marine aflejringer, er udgravet. Laget er samtidig med dyngens ældste lag. Hittidige faunaanalyser antyder en vinterbosættelse.

AHM 2317, FHM 3378

Erik Johansen

Søren H. Andersen

Kulturlag - Ældre stenalder

Skaldyngge - Ældre stenalder

272. Sebbersund

12.07.11 Sebber

Handelsplads/kirkegård

Dyrkning

Vikingetid

sb. 26. Årets undersøgelse var koncentreret om kirkegården, hvor 225 jordfæstegrave er undersøgt (AUD 1992, 221). Hermed er hele den østlige del af kirkegården undersøgt. Kirkegårdens nordlige og sydlige afgrænsning i form af en grøft er dokumenteret. De i 1993 undersøgte jordfæstegrave bekræfter billedet fra 1992, idet der er undersøgt grave uden kiste, med kiste og bådgrave. Armstillingen er i alle tilfælde strakte arme ned langs siden. Eneste gravgave fra de i alt 468 undersøgte grave er en halv sølv mønt, som foreløbig er dateret til 1000-årene.

ÅHM 2863

Peter Birkedahl

Erik Johansen

Anløbsplads/handelsplads - Vikingetid

Gravplads/grav - Vikingetid

Kirke/Kirkegård - Vikingetid

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

273. Egsminde

12.07.14 Vilsted

Skaldynge

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 38. Større prøvegravning af en nedpløjet skaldynge med ildsteder og gruber. Dyngen er bevaret i en tykkelse på 10-15 cm.

ÅHM 3187, FHM 3822

Søren H. Andersen

Erik Johansen

Grube - Ældre stenalder

Skaldynge - Ældre stenalder

274. Dyrhøj

12.08.03 Ejdrup

Gravhøj

Råstof

Y.st./æ.br.

sb. 56. Undersøgelse af en større overpløjet gravhøj. Centralt i højen er undersøgt en stor stenrøse med en diameter på 8 m og en bevaret højde på 1 m. Centralt heri og nedgravet i undergrunden konstateredes spor af en øst-vest orienteret grav med kohud i vestenden. Den sydlige del af røsen og graven er plyndret i nyere tid, og i omrodet fyld fandtes en stor og velbevaret pålstav af bronze. Gravanlægget var omgivet af en randstenskæde, en stenkrave og yderst spor af to randstenskæder. I undergrundsoverfladen konstateredes ardspor. I højfylden og oprindelig overflade fandtes en del flint fra enkeltgravskulturen.

ÅHM 3247

Erik Johansen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Ager/mark - Oldtid

Viborg Amt

275. Jegstrup

13.01.02 Dommerby

Grube

Plantning

Yngre stenalder

sb. 80. Efter dybdepløjning fandtes rester af en helt ødelagt grube. I pløjelaget fandtes en del bearbejdet flint, enkelte skiveskrabere, keramik, skaller af østers, hjertemusling og snegle samt en del dyreknogler. Der er tidligere udgravet yngre stenaldergruber på lokaliteten (AUD 1984, s. 73).

SMS 549A

Poul Mikkelsen

Grube - Yngre stenalder

276. Iglsovej

13.01.03 Feldingbjerg

Løsfund

Diverse

Stenalder

sb. 118. Stridsøkse fra tidlig enkeltgravskultur fundet ved gravning efter orm! Der fandtes ingen spor af anlæg på stedet ved den efterfølgende prøvegravning.

SMS 516A

John Simonsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

277. Bruddalshøj

13.01.06 Højslev

Boplads

Dyrkning

Førromersk jernalder

sb. 165. På en lokalitet, hvor der var opløjet en mortersten, gravedes en del søgegrøfter. Der fandtes adskillige stolpehuller og flere gruber indeholdende lerkarskår.

SMS 530A

Agner Nordby Jensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

278. Vinkelplet

13.01.06 Højslev

Boplads

Dyrkning

Romersk jernalder

I forbindelse med opløjning af en stenbrolægning undersøgte dele af et nedbrændt langhus. Herved fremkom et ildsted og dele af et lergulv.

SMS 536A

Agner Nordby Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

279. Ny Gundelund

13.01.10 Mønsted

Gravhøj

Plantning

Udateret

sb. 32. Prøvegravning af den del af højen, der berørtes af læplantning. Der fandtes få cm bevaret højfyld, men i øvrigt ingen anlæg.

SMS 541A

Poul Mikkelsen

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

280. Pengehøj

13.01.15 Vridsted

Gravhøj/grav

Diverse

Yngre bronzealder

sb. 17. Ved en mindre undersøgelse fandtes en lillestens kiste ca. 60 x 40 cm, delvist ødelagt. I kisten lå lidt brændte ben, et groft tildannet bronzestykke, nærmest af form som en ragekniv, samt en pincet.

SMS 548A

Poul Mikkelsen

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

281. Hald

13.01.17 Ørslevkloster

Boplads

Dyrkning

Yngre bronzealder

sb. 215. Flere kogegruber mv. på det højere parti af et bakke drag mellem to lavninger.

SMS 553A

John Simonsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

282. Kærshale I

13.02.02 Fur

Boplads/udsmidslag

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 157. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 242). I kanten af sidste års udgravningsfelt blev der lavet en 8 m lang grøft og profilopmåling. Formålet var at skaffe dybtliggende daterende materiale. Profilen går fra oldtidens kystlinie ud i de marine aflejringer, der rummer udsmidmateriale. I bunden af den 2 m dybe grøft fandtes et daterbart lag, der må stamme fra tidlig atlantisk tid. Lokaliteten kan give meget værdifulde oplysninger om landskabsudviklingen gennem atlantisk og subboreal tid, og der er stadig meget gode bevaringsforhold for knogler. Blandt årets fund skal nævnes en hjortetaksøkse af tidlig Ertebølletype. Undersøgelserne vil blive fortsat i 1994 for at belyse den tilhørende bebyggelse på "tørt" land.

FUM 57

John Brinch Bertelsen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

283. Maren Andersdattershøj

13.02.02 Fur

Gravhøj

Dyrkning

Ældre bronzealder

sb. 81. Et par opløjede dæksten gav anledning til undersøgelsen. En lille, blot 1,5 x 0,5 m stor, stenkiste blev frilagt. Kisten var urørt og rummede bevarede dele af et ubrændt barneskelet, der lå med hovedet på en pude. På grund af puden blev halvdelen af graven taget op i præparat med henblik på nærmere undersøgelse på Viborg Amts Konserveringsværksted. Et øst-vest gående snit gennem højen afslørede en, muligvis to, randstenskæder og højfyld, bestående af græstørv. Undersøgelsen forventes fortsat i 1994 grundet de gode bevaringsforhold og dyrkningstruslen.

FUM 105

John Brinch Bertelsen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

284. Verdens Ende

13.02.02 Fur

Bebyggelse

Dyrkning

Y.st./br.

sb. 121-122. På lokaliteten, der er udsat for kraftig nedpløjning, er der tidligere (AUD 1989, 238) udgravet henved 4.000 m² med seks meget velbevarede huse samt et større antal keramikholdige gruber. I 1993 udlagdes ca. 900 m søgegrøfter, hvorved bopladsområdet blev afgrænset mod nord og vest. Der kunne påvises to områder, der kan rumme yderligere to huse. Undersøgelsen forventes fortsat i 1994 for at afgrænse bebyggelsen mod øst og syd samt udgrave de sidste huse.

FUM 23

John Brinch Bertelsen
Christian Aabo Jørgensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

285. Vojel IV

13.02.02 Fur

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Tidlig middelalder

sb. 201. Undersøgelse af ca. 1.000 m² stort areal med bebyggelsesspor fra tidlig middelalder, bl.a. et vejforløb, grøfter, gruber og stolpehuller. Dateringsgrundlaget var meget spinkelt, nemlig randskår af en kuglepotte og et svaleredekar af hårdtbrændt gods. Af andre fund skal nævnes en skarøkse og et par jernslagge.

FUM 102

John Brinch Bertelsen
Christian Aabo Jørgensen

Bebyggelse - Middelalder

286. Roslev

13.02.07 Roslev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

sb. 67. Fund af enkelte fyldskifter på muldafrømede arealer. Der er ikke foretaget udgravning på lokaliteten.

SMS 552A

John Simonsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

287. Åsted

13.02.11 Åsted

Hvalskelet

Dyrkning

Stenalder

Der er ved udgravning fundet et hvalskelet og nogle oldsager. De fundne knogler omfatter den forreste halvdel af en ca. 16 m lang finhval. Hvalen er gået på grund på lavt vand tæt ved den daværende kyst. Hovedet hviler direkte på den sandede fjordbund. På den oprindelige fjordbund er der fundet nogle oldsager, der ligger under og omkring hvalkraniet. Fundstedet ligger knap 3 km fra den nuværende kyst. Efter strandingen er hvalknoglerne gradvist dækket af saltvandsgytje. Til sidst er aflejret et lag ferskvandstørv på dyndet.

FUM 100, SMS 544A

John Brinch Bertelsen

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Stenalder

288. Resengård

13.04.08 Resen

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre bronzealder

sb. 69. Fortsatte undersøgelser (AUD 1992, 249) på lokaliteten med hustomter med delvis forsænket gulvparti. Der undersøgtes yderligere tre større samt to mindre hustomter. Fundmaterialet består af flintaffald, enkelte flintredskaber og lerkarskår. I en enkelt hustomt fandtes meget forkullet korn. Foruden hustomterne udgravedes forskellige andre strukturer, bl.a. dele af formodede middelalderlige skelgrøfter.

SMS 449A

John Simonsen
Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

289. Gl. Skivehus

13.04.09 Skive

Bro(?)

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Flere lodretstående pæle af egetræ. Muligvis til en gangbro. Dendrokronologisk dateret til ca. 1492.

SMS 214A

John Simonsen

Vej/bro - Middelalder

290. Tværgade

13.04.09 Skive

Kulturlag

Vejanlæg

Middelalder

sb. 136. Fundstedet er en forholdsvis stejl østskråning knap 100 m øst for det sted, hvor der ved udgravninger i 1982 fandtes et grubehus fra sen vikingetid, samt påvistes tilstedeværelsen af en middelalderlig mølledam. Den aktuelle udgravning viste i lighed med 1982-undersøgelserne en øst-vest gående erosionskløft, i hvis bund der har været et mindre vandløb. I erosionskløften var aflejret et op til 2 m tykt affaldslag med et varieret indhold af dyreknogeter, træ, læder, keramik samt enkelte metalgenstande. I bundlaget fandtes den hidtil ældste mønt i Skive. Den er præget af Valdemar II Sejr og dateres til perioden 1234-1241.

SMS 533A

John Simonsen
Poul Mikkelsen

Kulturlag - Middelalder

291. Asmildkloster

13.08.01 Asmild

Kirke

Diverse

Nyere tid

Udbedring af Asmild Klosterkirkes tårn og vestre gavlhjørne har frembragt en ny datering. Tårnet viste sig nu hovedopført i 1550'erne, nemlig som forbindelsesled til den efterreformatoriske lensmandsbolig. Ændringerne indebar også nedbrydning af kirkens gamle nordskib. Tårnets nuværende fremtoning skyldes en højdereduktion efter gårdbrand i 1713.

VSM 2A, 231F

E. Levin Nielsen

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

292. Asmildkloster

13.08.01 Asmild

Veje

Plantning

Midd./nyere tid

sb. 103. Skovplantning umiddelbart syd for Asmildkloster har motiveret udgravning af ca. 450 ni søgegrøfter med henblik på lokalisering af ældre sydgående udfaldsveje. Det viste sig, at man klosterepoken igennem har benyttet en ruteføring vest om det moselignende Stousø-areal. Derefter, i renæssancen, anlagdes en bred vejforde på tværs af sumpterrænet, nemlig i sammenhæng med 1550'ernes nybygning af en lensmandsgård på klostergrunden.

VSM 184F

Erik Levin

Vej/bro - Middelalder

Vej/bro - Nyere tid

293. Jegstrup

13.08.15 Viborg

Høj

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

Overpløjet høj med ringgrøft, to urnegrave og en brandplet.

VSM 257F

Mette Iversen

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

294. Viborg Hedeplantage

13.08.15 Viborg

Gravkiste

Restaurering

Yngre stenalder

I forbindelse med rejsning af en væltet vægsten i den fredede og udgravede gravkiste afrensedes en profil med den originale højfyld og en underliggende muldhorisont; heri blev taget prøver til pollenanalyse ved S.Th. Andersen, DGU.

SNS 613-0425

Torben Dehn

Svend I. Hansen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

295. Løvel Bro

13.09.14 Vester Bjerregrav

Bro/vej

Selvvalgt forskning

Midd./nyere tid

Arkæologisk snitgravning nord for Skals Å, vest for Viborg-Aalborg vejen. Undersøgelsen blev foretaget som led i en bredere redegørelse for det vigtige overgangssted, hvor der i 1936 syd for åen blev frilagte dele af en middelalderlig kvaderstensbro, hvorfra en sten med latinsk indskrift fortæller, at broen er bygget af kong Erik, sikkert en af 1200-tallets regenter. Der konstateredes i snitter en ældre vejdæmning med mange bevarede træstolper. Samtidig med udgravningen foretoges sammen med Skov- og Naturstyrelsen frilægning, registrering og opmåling af de bevarede brodele og løse kvadersten syd for åen.

VSM 223F

Jens Velle

Vej/bro - Middelalder

Vej/bro - Nyere tid

296. Balling

13.10.01 Balling Gruber/stolpehuller

Naturgas Udateret

sb. 82. I muldafrømmet tracé undersøgtes enkelte gruber/kogegruber og stolpehuller. Ingen daterende fund.

SMS 267A400 Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Udateret

Grube - Udateret

297. Balling

13.10.01 Balling Kogegruber

Naturgas Yngre bronzealder

sb. 84. I opgravet tracé registreredes og udgravedes rester af en række kogegruber med en del lerkarskår.

SMS 267A404 Poul Mikkelsen

Grube - Yngre bronzealder

298. Damgård

13.10.01 Balling Gruber/stolpehuller

Naturgas Oldtid

sb. 85. Over en strækning på ca. 100 m registreredes og udgravedes mange kogegruber og stolpehuller. Der gjordes ingen daterende fund.

SMS 267A406 Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

299. Nørre Balling

13.10.01 Balling Hustornt

Naturgas Midd./nyere tid

sb. 81. I opgravet tracé registreredes på en lille terrænhøjning rester af en hustomt med lergulv og ildsted. Huset var dækket af et 10 cm tykt affaldslag, hvori fandtes enkelte lerkarskår.

SMS 267A403 Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

300. Nittrup

13.10.01 Balling Kulturlag/grube

Naturgas Yngre bronzealder

sb. 83. I opgravet tracé registreredes i en naturlig sænkning et op til 50 cm tykt kulturlag. I tilknytning hertil udgravedes dele af en mindre grube med enkelte lerkarskår.

SMS 267A401 Poul Mikkelsen

Grube - Yngre bronzealder

Kulturlag - Yngre bronzealder

301. Vejby

13.10.04 Lem

Boplads

Naturgas

Yngre bronzealder

sb. 111. I muldafrømmet tracé registreredes mange stolpehuller og enkelte gruber. Der udgravedes enkelte gruber. Desuden fandtes dele af et stort, delvist nedgravet lerkar.

SMS 267A414

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

302. Lem

13.10.06 Ramsing

Boplads

Naturgas

Førrømersk jernalder

sb. 42. I opgravet tracé registreredes omfattende bebyggelsesspor i form af stolpehuller, gruber og kulturlag. Fra grøften opsamledes enkelte lerkarskår, der formentlig kan dateres til førrømersk jernalder.

SMS 267A415

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Førrømersk jernalder

303. Ramsing

13.10.06 Ramsing

Boplads

Naturgas

Ældre romersk jernalder

sb. 39. I muldafrømmet tracé registreredes og udgravedes dele af omfattende bebyggelsesspor i form af stolpehuller og større gruber. Der fandtes store mængder skår af mange forskellige kartyper, samt skår af ildbukke og lerblok. I et stolpehul. fandtes de nedre dele af et kar med brændte ben.

SMS 267A410

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

304. Ramsing

13.10.06 Ramsing

Boplads

Naturgas

Ældre germansk jernalder

sb. 38. Over en strækning på godt 100 m registreredes og udgravedes stolpehuller, gruber og hegn. Fundmaterialet er sparsomt. I en hegnsgrøft fandtes keramik, der kan dateres til ældre germansk jernalder.

SMS 267A409

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

305. Ramsing Skole

13.10.06 Ramsing

Boplads

Naturgas

Yngre førrømersk jernalder

sb. 40. I muldafrømmet tracé registreredes bebyggelsesspor i form af stolpehuller, gruber og kulturlag. Der udgravedes enkelte gruber, hvoraf en enkelt indeholdt store mængder lerkarskår.

SMS 267A411

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Førrømersk jernalder

306. Vejby Vad

13.10.06 Ramsing

Grube

Naturgas

Yngre bronzealder

sb. 41. I muldafrømmet tracé undersøgtes den ene halvdel af en stor grube, som var rig på keramik.

SMS 267A412

Poul Mikkelsen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

307. Kvorning

13.12.03 Kvorning

Vej/kulturlag

Dyrkning

Yngre bronzealder

sb. 57. Fortsat udgravning (AUD 1991, 243). Vadestedet og den træbyggede konstruktion "platformen", der blev fundet i 1991, undersøgtes. Vadestedet er repareret og fornyet flere gange. Nærmest land er vejbanen af træplanker forstærket på siderne med en meget kraftig stenpakning fastholdt af enkelte lodrette pæle; herefter er det træbyggede vejanlæg erstattet af en sand/grusbanke med en meterbred befæstning af tætstillede, lodrette pæle på begge sider. Platformen ligger umiddelbart ved siden af vadestedet og er, i alt fald hovedsagelig, ældre end dette. Dens udstrækning er mere end 6 x 12 m, og dens funktion er uafklaret. Kraftige tilspidsede pæle på 2-3 m længde står tilsyneladende i rækker, men feltets begrænsede størrelse tillader ikke en sikker vurdering af mønstret. I hele udstrækningen ligger der et 10-30 cm tykt næsten kompakt lag af vandret og skråtliggende små og store tilhuggede grene, heriblandt et stykke risfletning. Træet er ualmindeligt velbevaret, og hvert øksehug står så tydeligt, som var det fra i går. I kulturlaget blev der fundet en del knogler, nåle, økser mv. af ben og tak, et økseskaft og andre genstande af træ, et stort lerkar, et fragment af en bronzespids m.m. Med henblik på C14 datering, dendrokronologi, vedbestemmelse og studier af bl.a. vækstbetingelser, insektspor og ikke mindst bronzealderens træteknologi er der indsamlet flere tusinde stykker træ, hvoraf en del vil blive konserveret og indgå i en træteknologisk studiesamling. Platformen dateres arkæologisk og ved C14 til tidlig yngre bronzealder. Vadestedet dateres til yngre bronzealder, og i de øverste sandlag er der fundet en spydspids af jern. Intern dendro vil formodentlig forbedre finkronologien anlæggene og faserne imellem.

VSM 910E

Mogens Schou Jørgensen

Mette Iversen

Kulturlag - Yngre bronzealder

Vej/bro - Yngre bronzealder

308. Påskeliljevej

13.12.14 Øster Bjerregrav

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

Prøvegravning på et areal, der topografisk indicerede bebyggelse. Herved fremkom enkelte stolpehuller, et hegnsforløb, fyldskifter og gruber. Den centrale del af bopladsen formodes at ligge vest for det undersøgte område.

KHM 0199

Folmer Christiansen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

309. Svinding

13.12.15 Ålum

Fladmarksgrav

Dyrkning

Y. stenalder

Efterundersøgelse af stensat jordfæstegrav. Graven var næsten tømt af finderens. Kisten var fundtom men typen antyder dateringen.

KHM 0166

Folmer Christiansen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Randers Amt

310. Fannerup

14.01.05 Ginnerup

Skaldynge

Dyrkning

Ældre stenalder

Prøvegravningen blev indledt i resterne af D-dyngen, hvor der i dag kun er bevaret en tiendedel på grund af udbygning af landbrugsbygninger. Skallaget på dette sted er ca. 70 cm tykt og fortrinsvis fra yngste Ertebøllekultur. I de øvre lag fandtes resterne af et velbevaret menneskeskelet. Skallaget indeholdt desuden rester af store mængder fiskeknogler, og fiskeriet er også dokumenteret ved fund af fiskekroge. Undersøgelsen afsluttes i 1994.

DJM 2473

Esben Kannegaard

Skaldynge - Ældre stenalder

311. Dybdal Ralleje

14.01.07 Glesborg

Jordfæstegrav

Råstof

Ældre romersk jernalder

sb. 154. Efter at en ca. 10 x 10 m stor og 0,5 m høj stenrøse var skubbet til side ved fjernelse af overjord i grusgraven, fremkom under dens midte en firkantet nedgravning pakket med hånd- til hovedstore sten. Under ca. to tons sten kunne gravlejjet frilægges. Det var 2,6 x 2,4 m stort og orienteret øst-vest. Graven fremtrådte som en lerkargrav med stenramme. Gravgodset bestod af ni lerkar, 11 glasperler, en guldperle, en sølvmalle, en sølvfibula, en sølvbelagt bronzefibula, et stykke ubestemmelig sølv, en jernkniv og en jernnål. I gravens nordvestlige del sås svage spor fra trækiste. Ingen skeletspor iagttoges, men liget var at dømme efter placeringen af gravgodset nedlagt langs nordsiden af graven med hovedet i vest.

DJM 2500

Lisbeth Wincentz

Gravplads/grav - Romersk jernalder

312. Grenaa Torv

14.01.08 Grenå

Ovnanlæg, kældre, vej

Vejanlæg

Vik./nyere tid

sb. 50. Ved omlægning af torvet omkring kirken undersøgte forskellige anlæg. 1: rester af et ovnanlæg med lerkappe. Slaggeklumper, hvæssesten m.m. i tilknytning hertil daterer det til vikingetid. 2: dele af to kælderrum opfyldt med murbrokker og affald. Heri stjertpotter, keramik og glas fra 1700-årene. 3. nordøstdelen af kælderen under Grenaa's første rådhus. Dets nogenlunde beliggenhed er angivet på Resens atlas, men blev nu nøjagtigt fastslået. Hele den 7,5 m lange østvæg og ca. 6,5 m af den angiveligt 11 m lange nordvæg blev registreret. 4: desuden registreredes rester af et vejforløb og en grøft eller rende i tilknytning hertil. Fundene herfra spænder fra renæssance til forrige århundrede.

DJM 2462

Niels Axel Boas

Lisbeth Wincentz

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Bebyggelse - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

313. Hammelev

14.01.09 Hammelev

Sølvskat

Dyrkning

Vikingetid

sb. 16. Under et amtsligt detektorprojekt afsøgte markerne vest og syd for Hammelev Kirke På vestmarken var tidligere fundet et vægtlod af bronze, en kniv og nogle nagler med rudeformede nitteplader af jern. På nabomarken syd for kirken fandtes et vægtlod af jern og en fuldstændig spredt skat af brudsølv. Den består af i alt 127 stykker sølv, hvoraf 113 er mønter, der alle, på nær to vesteuropæiske, er arabermønter. Foreløbig yngste mønt er fra 922 e.Kr. Der sås enkelte stolpehuller i det 68 m2 store udgravningsfelt. Undersøgelsen forventes fortsat i 1994.

DJM 2504

Niels Axel Boas

Depotfund/skattefund/offerfund - Vikingetid

314. Dybdal

14.01.10 Hemmed

Boplads

Dyrkning

Ældre stenalder

sb. 176. Fortsat undersøgelse af tørvedækket Ertebølleboplads (AUD 1992, 262), fra hvilken der i 1991 for første gang opsamledes materiale i pløjelaget efter dybdepløjning. Pladsen er beliggende på et lille næs, og efter en sonderende gravning i 1992 undersøgte 6 x 6 m af holmens sydøstlige del for nærmere at indkredse det egentlige bosættelsesområde i forhold til udsnidsområdet. Tilstedeværelsen af en meget stenet flade med høj koncentration af affald, især flintredskaber, viser, at vi sandsynligvis endnu befinder os i udsnidslaget. Yderst i feltet var en regulær stendynge, sikkert stammende fra stenrydning.

DJM 2450

Lisbeth Wincentz

Bebyggelse - Ældre stenalder

315. Dystrup

14.01.19 Ørum

Depotfund

Dyrkning

Ældre bronzealder

sb. 248. Efter at lodsejerens børn på kartoffeloptageren havde fundet størstedelen af et kortsværd fra tidligste bronzealder, afsøgte lokaliteten med detektor. Det lykkedes herved at lokalisere en samling af sværd, der ved udgravning viste sig at være et depot bestående af otte kortsværd af bronze, det først fundne incl. Sværdene lå uden synligt fyldskifte lige under pløjelaget, og kun tilfældigheder har forhindret de tilbageblevne sværd i at blive ramt af markredskaber. Ca. 0,5 m fra depotet var et stort og tydeligt stenspor, som muligvis har haft sammenhæng med depotet. Ved en mindre fladeafdækning sås bronzealderaktiviteter i form af kogegruber og kulturlagsrester. En afgrænset datering af disse foreligger endnu ikke.

DJM 2511

Lisbeth Wincentz

Depotfund/skattefund/offerfund - Ældre bro

316. Kumlhøj

14.02.01 Albøge

Gravplads

Dyrkning

Y.germ./vik.

sb. 97. Fortsat undersøgelse af gravplads under kraftig nedpløjning (AUD 1992, 265). Dette år udgravedes fem skeletgrave, hvoraf de to var så kraftigt destrueret, at kun en lille del af knoglerne var tilbage, mens de tre andre havde velbevarede skeletter. Jernknive var eneste gravgods, mens jernsøm og småskår fandtes i fylden. Også to brandgrave blev undersøgt. Gravpladsen er endnu ikke afgrænset. To overpløjede gravhøje på nabomarken undersøgte for tilknytning til gravpladsen. De viste sig at være helt nedpløjede og uden anlægsspor.

DJM 2011

Lisbeth Wincentz

Gravplads/grav - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

317. Rosengård

14.04.09 Udbyneder

Hellekiste

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 74. Undersøgelse af område omkring hellekiste undersøgt i 1992 (AUD 1992, 268). Der blev ikke fundet yderligere grave.

KHM 0260

Søren Berthelsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

318. Boeslum Renseanlæg

14.05.02 Dråby

Gruber

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 87. Ved en prøveudgravning blev der undersøgt flere bopladsgruber, heriblandt enkelte med større mængder affaldsflint.

EBM 358

Pauline Asingh

Grube - Yngre stenalder

319. Handrup Kirke

14.05.02 Dråby

Gruber

Andet anlægsarbejde

Jernalder

sb. 86. Prøvegravning, hvorved der blev undersøgt enkelte kogestensgruber og andre bopladsgruber, som alle var delvist ødelagt af tidligere skovbevoksning.

EBM 356

Pauline Asingh

Grube - Jernalder

320. Havmøllens Mark

14.05.02 Dråby

Markedsplads

Dyrkning

Midd./nyere tid

sb. 79. Tæt ved Havmølleåens udløb i Kattegat er der ved brug af detektor gennem en årrække fundet flere hundrede mønter, blyplomber, smykkevedhæng m.m. fra middelalder og frem til forrige århundrede. Samtlige genstande fra middelalderen lå inden for et mindre, velafgrænset område. Her blev der ved prøvegravning afdækket udstrakte kulturlag, dele af hegnsforløb og stolpehuller. Lerkarskår, mønter og en tenvægt daterer aktivitetssporene til 12-1300årene.

EBM 24

Pauline Asingh

Anløbsplads/handelsplads - Middelalder

Anløbsplads/handelsplads - Nyere tid

321. Gulspurvevej

14.05.10 Vistoft

Gravhøj

Andet anlægsarbejde

Bronzealder

sb. 109. Hidtil uregistreret gravhøj beliggende i skovbevoksning. Højen var 23 m i diameter og bevaret i over 2 m højde, opført af græstørv. Foruden centralgraven, en stenkiste som var plyndret, rummede højen tre sekundære grave, alle brandgrave. Heraf udgjorde den ene en over 4 m lang, knap 2 m bred trugformet stensætning. I gravlejets centrale del lå en stor hob brændte knogler, et grebtungesværd i træskede, små guldspiraler samt flere mindre bronzegenstande. Kredsen af tætstillede randsten var flere steder over 1 m høj, sat af 2-3 lag sten. Højen dateres til ældre bronzealder, per. III, de sekundære grave til hhv. per. III og IV.

EBM 359

Pauline Asingh

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

322. Ormehøj 11

14.07.02 Hem

Gravhøj/boplads

Dyrkning

Y.st./y.br/førrrom./rom.

sb. 2. Overpløjet gravhøj hvoraf intet var bevaret, bortset fra centralgraven, en fundtom jordfæstegrav, der dateres til senneolitikum. I en afstand af 2-9 m fra centralgraven fremkom 12 andre grave: tre urnegrave fra yngre bronzealder, per. IV-V, heriblandt en med tre ornamenterede benrør og et fladt ornamenteret behængesmykke. Syv brandgrave og en jordfæstegrav fra ældre romersk jernalder og en udateret brandgrav. Derudover spor af yderligere fire brandgrave. Endvidere var der bebyggelsesspor på stedet i form af gruber fra yngre bronzealder, kulturlag og ardspor fra sen førromersk jernalder og en grube fra yngre romersk jernalder. Der er formentlig flere grave på lokaliteten.

KHM 0191

Folmer Christiansen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Ager/mark - Førromersk jernalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

323. Vest Hem I og II

14.07.02 Hem

Rydningrøser

Skovrejsning

Udateret

sb. 111, 113. Undersøgelse af to formodede gravrøser fra jernalderen, som viste sig at være rydningsrøser.

KHM 0161,0162

Søren Berthelsen

Andre anlæg/diverse - Jernalder

324. Mariager Kloster

14.07.05 Mariager

Kælder

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I forbindelse med anlægsarbejde i den bevarede klosterfløj undersøgtes vestmuren af en senmiddelalderlig kælder, der har været 1,6-1,7 m dyb og har haft flere gulvfaser, senest en pikstensbro-lægning.

KHM 0449

Lis Trabjerg

Bebyggelse - Middelalder

Kloster - Middelalder

325. St. Bundgård

14.07.07 Nørre Onsild

Skaldyng

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 78. Partiel undersøgelse af en noget mishandlet skaldyng. Ved udgravningen undersøgtes to ildsteder samt et tyndt og ikke særligt fundførende skallag. Der er hjembragt et mindre oldsagsmateriale samt prøver til naturvidenskabelige dateringer og analyser.

ÅHM 3254

Erik Johansen

Skaldyng - Yngre stenalder

326. Holbækgård

14.08.02 Holbæk

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Undersøgelse af dele af bindingsværksbygning fra 1400-tallet i to faser ved herregården Holbækgård.

KHM 0417

Inger Marie Hyldgaard

Bebyggelse - Middelalder

Herregård - Middelalder

327. Tingparken

14.08.05 Ørsted

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 23. Udaterede bygningsrester i form af en væggroft, en formodet skelgroft samt nogle spredte stolpehuller. Endvidere blev der undersøgt to træbyggede brønde, der ud fra skår og rester af lædersko kan dateres til hhv. tidlig og sen middelalder. Brøndene var primært bygget af bøgetræ. En del af træet fra den ældste brønd er genanvendt bygningstømmer.

KHM 0418

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Middelalder

328. Enghøj

14.09.02 Borup

Gravhøj/bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 6. Prøvegravning hvor der var registreret en gravhøj, og hvor der var topografiske indikatorer for bebyggelse. Gravhøjen var for længst fjernet ved grusgravning. Derudover blev der fundet tre udaterede gruber.

KHM 0292

Folmer Christiansen

Bebyggelse - Udateret

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

329. Brødregade

14.09.08 Randers

Kulturlag

Selvvalgt forskning

Midd./nyere tid

sb. 63. I gården til et hus fra 1600-tallet foretoges en undersøgelse af et 5 x 5 m stort felt. Umiddelbart under brolægningen fremkom lag fra 1600-tallet. Igennem det ca. 3 m tykke kulturlag registreredes flere anlæg. Ældste anlæg, en afvandingsgrøft med flerværksgærde, kan formentlig dateres til 1100-tallet. Af genstande blev bl.a. fundet en runebeskrevet blyplade samt, fra et af de nederste lag, et klæberstensskår. Samme sted er i forbindelse med ledningsarbejde registreret kulturlag fra 15-1600-tallet. Undersøgelsen fortsætter i 1994.

KHM 0290

Inger Marie Hyldgaard

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

330. Dytmærskén

14.09.08 Randers

Bebyggelse

Selvvalgt forskning

Middelalder

I forbindelse med omlægning af gågadebelægning anlagdes et ca. 1,5 x 3 m stort maskinudgravet felt. På grund af at ældre ledninger indsnævrede feltet og den overraskende store dybde til undergrund (omkring 3 m) ansås det for uforsvarligt at foretage nærmere undersøgelse af de ældste lag. Fra disse blev der dog med maskine fremgravet kraftige planker fra en stavbygget konstruktion. De ældste registrerede lag dateres til sen middelalder.

KHM 0435

Inger Marie Hyldgaard

Bebyggelse - Middelalder

331. Nordens Plads

14.09.08 Randers

Kulturlag/bebyggelsesspor

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 60. Affaldslag og enkelte spor af bebyggelse fra 14-1600-tallet, der ligger uden for den middelalderlige bykerne.

KHM 0344

Inger Marie Hyldgaard

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

332. Storegade/Middelgade/Kirkegade

14.09.08 Randers

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 75. I forbindelse med omfattende ledningsarbejder registreredes og undersøgte kulturlag og anlæg, bl.a. vejbelægninger, et fletværksgærde, bygningsrester og en palisadevæg. Palisadevæggen, der formentlig hører til den ældste bybefæstning, er dendrodateret: til omkring 1120. Det ældste fundlag, et gulvlag med bl.a. skår fra et blødtbrændt halvkuglekar, siger slutningen af 1000-tallet eller begyndelsen af 1100-tallet.

KHM 0281

Inger Marie Hyldgaard

Bebyggelse - Middelalder

333. Krusborg

14.10.04 Gjesing

Teglovn

Dyrkning

Nyere tid

sb. 60. Undersøgelse af en 6 x 3,75 m stor formodet teglovn fra 16-1800-tallet med kampestensfundamenter, indfyringsåbning og askegrav.

KHM 0298

Inger Marie Hyldgaard

Bebyggelse - Nyere tid

334. Paderup

14.10.08 Krstrup

Boplads

Skovrejsning

Stenalder

sb. 64. Rekognoscering, hvorved der fremkom tre mindre koncentrationer af udateret flint, der dog ikke skønnedes egnet til undersøgelse.

KHM 0340

Folmer Christiansen

Bebyggelse - Stenalder

Bebyggelse - Stenalder

335. Blakbjerg

14.10.11 Marie Magdalene

Sarupanlæg

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 47. Afsluttende delundersøgelse af systemgravene i det befæstede anlæg på Blakbjerg (AUD 1992, 284). Der lagdes snit i to grave på østsiden og to på nordsiden af det ca. 10 ha store bakkedrag. Sektionerne var op til 2,3 m dybe og 4,5 m brede. Alle systemgrave indeholdt skallag, keramik, lerklining, flint og knogler. Det dateres alene til TNC/NINI, Fuchsbergfase.

DJM 2455

Niels Axel Boas

Sarupanlæg - Yngre stenalder

336. Bunkedal

14.10.20 Vivild

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Y.br./førrøm.

Prøvegravning på område, der topografisk indicerede forhistorisk bosættelse. Der fremkom fyldskifter og gruber fra yngre bronzealder, per. VI, førrømersk jernalder, per. I og IIIa. Prøvegravningen foranledigede ikke yderligere undersøgelse.

KHM 0447

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førrømersk jernalder

337. Bregnet

14.11.01 Bregnet

Landsby

Dyrkning

Middelalder

sb. 226. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 288). Der blev udlagt en serie søgegrøfter over et 3,5 ha stort område mellem den tidligere påviste 14-1500-tals bebyggelse og Bregnet Kirke. Foruden spredte spor efter den senmiddelalderlige bebyggelse blev der 100 m vest for kirken påvist rester af en bebyggelse, som bl.a. på baggrund af lerkarskår og stolpehuller og et mindre hegnsforløb formodentlig skal dateres til tidlig middelalder, 11-1200-årene. Undersøgelsens begrænsede omfang tillod ikke en nærmere undersøgelse af bebyggelsesporenes udstrækning.

EBM 289

Pauline Asingh

Bebyggelse - Middelalder

338. Kalø

14.11.01 Bregnet

Boplads

Vejanlæg

Førrømersk jernalder

sb. 225. Undersøgelse af en brønd og dele af et kulturlag samt enkelte større affaldsgruber, antagelig lertagningsgruber, indeholdende store mængder lerkarskår. Brønden var 1,5 m i diameter og 1,2 m dyb.

EBM 357

Pauline Asingh

Bebyggelse - Førrømersk jernalder

Grube - Førrømersk jernalder

Kulturlag - Førrømersk jernalder

339. Hjortshøj

14.11.03 Hjortshøj

Helligkilde

Diverse

Nyere tid

Lokale beboere havde lokaliseret en gammelkendt helligkilde i skoven Viruplund. Ved afdækning af det fugtige kildested fandtes en diffus stenlægning og en lav, stensat brønd, hvori der sekundært var placeret en trætønde sammenholdt af jernbånd. Der var ingen daterende fund.

FHM 3849

H.J. Madsen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

340. Vendehøj II

14.11.04 Hornslet

Landsby

Råstof

Førrom./æ.rom.

Fortsat undersøgelse af landsbyareal (AUD 1992, 289), hvorved der fremkom 11 huse, der sammen med de tidligere undersøgte kan indplaceres i ti individuelt indhegnede gårdsanlæg. Landsbystrukturen kan således sammenlignes med strukturen på Frederiksdalvej (AUD 1992, 267). Et af anlæggene kan betegnes som en storgård. Hele landsbyområdet, hvoraf knapt halvdelen formodes at være undersøgt, er truet af råstofudvinding.

KHM 0344

Søren Berthelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

341. Ballegaard

14.11.07 Skarresø

Sarupanlæg

Andet anlægsarbejde

Y.st./br.

sb. 9. I forbindelse med bygning af et aftægtshus skulle en del af Ballebakken afskrælles og afgraves til 2 m dybde i et område, hvor der tidligere var registreret systemgrave i forbindelse med vejarbejde. I den nu afdækkede flade blev mindst fem systemgravafsnit på 7-12 x 3,55 m registreret. De lå i to parallelle rækker med ca. 7 m afstand på stærkt skrånende terræn langs den østlige fod af bakken. Gravene var 0,6-2 m dybe. Nederst i gravene er fundet menneskeknogler og ganske få stykker TRB-keramik og flint. De herover liggende lag var stærkt præget af mollusker og indeholdt derudover i stratigrafisk orden bl.a. keramik fra sen EGK, tidlig SN, sen SN, ældre og yngre bronzealder. I en af gravene lå i SN-laget en affaldshob fra et flintværksted. I et lille fyldskifte inden for gravene fremkom TRBkeramik og et flækkedepot.

DJM 2196

Lisbeth Wincentz

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Sarupanlæg - Yngre stenalder

Kulturlag - Bronzealder

Århus Amt

342. Hundslund Kirke

15.02.07 Hundslund

Kirke

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Et muret gravkammer formentlig fra 1600-årene blev lokaliseret ved skibets sydside øst for døren. Væggene var opmuret af utildannede marksten i mørtel, og indersiden var pudset og kalket. Kammeret, der indvendig målte 2,10 m i øst-vest og strakte sig 5 m nordover, har været plankeoverdækket uden nedgangstrappe. En 50 cm bred ventilationsåbning var tilmuret i udvendig murflugt.

NM II 967/93

Birgit Als Hansen

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

343. Skejbygårdsvej

15.03.06 Skejby

Boplads

Vejanlæg

Førromersk jernalder

sb. 5. Prøvegravning på lokalitet, hvor der ved rekognoscering var påvist bopladslevn fra ældre jernalder. I den anlagte søgegrøft fremkom en stor affaldsgrube med keramik fra tidlig førromersk jernalder. Derudover blev der kun påvist et par mindre, fundtomme fyldskifter.

FHM 3855

Jens Jeppesen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

344. Vejlbj Enge

15.03.09 Vejlbj

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 43. På sydsiden af Egådalen blev der foretaget muldafrømning over en 1 km lang strækning i en bredde af 20 m. Det berørte areal forløb på stenalderens kystskrænt og umiddelbart neden for denne. Gennem hele den afdækkede strækning fandtes umiddelbart over råjorden et 15-20 cm tykt, sort kulturlag. Fire steder blev der afsat udgravningsfelter i dette lag. Det indeholdt flintoldsager, der hovedsageligt tilhører sen Ertebøllekultur. Udover spredte ildsteder var der ingen anlægsspor.

FHM 3835

Jens Jeppesen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

345. Tiset Kirke

15.04.09 Tiset

Boplads

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

sb. 27. Tæt øst for Tiset kirke blev der afdækket en flade på 450 m² hvori der fandtes fem gruber samt et grubehus med et stolpehul i hver gavlen. Grubehuset indeholdt en jernkniv samt væbevægte og keramik, der kan dateres dl 8.-10. årh.

FHM 3850

H.J. Madsen

Bebyggelse - Vikingetid

346. Haldum Grusgrav

15.05.04 Haldum

Boplads

Råstof

Ældre romersk jernalder

sb. 44. Prøvegravning på lokalitet, hvor der ved rekognoscering var påvist bopladslevn fra ældre jernalder. I søgegrøfterne fremkom ret tætliggende affaldsgruber samt stolpehuller. Der blev ikke påvist hustomter. Keramikfund daterer bopladslevnene til ældre romersk jernalder.

FHM 3257D

Jens Jeppesen

Bebyggelse - Romersk jernalder

347. Haldum Grusgrav

15.05.04 Haldum

Høj

Råstof

Udateret

sb. 48. Formodet overpløjet gravhøj, der blev registreret under rekognoscering. Lokaliteten kunne også erkendes på luftfoto. Ved prøveudgravningen blev der ikke påvist højrester eller spor efter gravanlæg. Placeringen var på en lille naturlig højning i terrænet. Uvist om der har været en gravhøj på stedet.

FHM 3257H

Jens Jeppesen

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

348. Lystrup Enge

15.06.01 Elev

Stammebåd

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 9. Ved maskinel afgravning af kulturlag fremkom rester af en stammebåd af lindetræ. Efter frilægning "in situ" fremstod båden som et ca. 7 m langt og ca. 1,5 m bredt nordvest-sydøst orienteret område med tre store paralleltliggende træflager omgivet af en række mindre, løse stykker. Den lå på gammel havbund i den yderste del af et affaldsområde ud for en boplads, kote ca.(0,80 m. Den var fladtrykt af overliggende, marine jordlag, men meget velbevaret. Hele bunden, styrbordsside, stævnen og store stykker af agterstævnen, der har været åben og lige afskåret, var bevaret; indvendig ses en tværgående række af taphuller. Rælingen er tynd, lige afskåret og med ca. 2-3 cm bred udvendig skrå affasning. Stævnen har været jævnt tilspidset og med lidt "spring". I agterenden fandtes en lille forkullet plet, måske spor efter et ildsted; midt i båden lå en flage af sandblandet ler dækket af fire flade sten; formålet med dette anlæg er ukendt. Båden er C14 dateret til 5440 f.Kr. (K-6012) og er dermed om ikke den ældste så en af vore allerældste stammebåde.

FHM 2718

Søren H. Andersen

Vrag - Ældre stenalder

Skanderborg Amt

349. Skellerup

16.01.05 Linå

Høj

Råstof

Yngre stenalder

sb. 91. Undersøgelse af overpløjet enkeltgravshøj. Centralt i højen fremkom et kraftigt stenleje til en 2,4 x 1,3 m stor, øst-vest orienteret kiste. I graven fandtes en stor flække af flint samt en stridsøkse af Glob's type D, der daterer anlægget til yngre undergravstid.

SIM 85/1993

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

350. Skellerup Nygårde

16.01.05 Linå

Gruber

Plantning

Førromersk jernalder

sb. 236. Mindre undersøgelse af en række keramikholdige gruber fra tidlig førromersk jernalder, fremkommet ved dybdepløjning.

SIM 110/1993

Knud Bjerring Jensen

Grube - Førromersk jernalder

351. Teglhøj

16.01.14 Tvilum

Høj/teglavn

Dyrkning

Y.st./æ.br./midd.

sb. 71. Ved en udgravning afdækkedes resterne af en middelalderlig teglavn, der var anlagt i sydsiden af en ca. 20 m stor, stenkranset gravhøj. Ovnens var ca. 7 x 8 m stor og bevaret i omkring 1 m højde. Gulvet bestod af teglsten, med spor efter tre symmetrisk anbragte indfyringskanaler. Ovnens og området foran denne var helt opfyldt med teglsmuld og brokker, hvor imellem der fandtes en del eksempler på forskellige typer af munkesten, formsten og tagsten, der alle kan genfindes i den nærliggende Tvilum Kirke, der er opført som kirke i et Augustinerkloster, grundlagt mellem 1246 og 1249. Nord for teglavlens fandtes omkring højens midte i alt ni jordfæstegrave. De to øverste grave, der var noget forstyrret af dyrkningen, var fra ældre bronzealder. Under disse fremkom syv grave fra yngre stenalder, bl.a. tre grave med velbevarede skeletspor. På grund af teglavlens historie og tilknytning til den nærliggende klosterkirke, blev der under udgravningen truffet aftale om en fredning af teglavlens og den omgivende gravhøj.

SIM 1/1993

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Middelalder

352. Tvilum Kirke

16.01.14 Tvilum

Klosterkirke

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Der blev afdækket flere forskellige gulvniveauer, som hver for sig kaster lys over klosterkirkens bygningshistorie. En meter under det nuværende gulv erkendtes det ældste gulv og derunder et urørt vækstlag. Ingen middelalderlige begravelser blev lokaliseret, men muligvis er der en nichegrav i korets nordvæg. Sammen med kirkens kalkmalerier vil den blive undersøgt i 1994.

NM II 795/93

Henrik Græbe

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kloster - Middelalder

353. Tvilum Kloster

16.01.14 Tvilum

Kloster

Selvvalgt forskning

Middelalder

De tidligere års undersøgelser fortsattes (AUD 1992, 298), dels med et snit gennem østfløjen, der klart daterede den grundmurede fløj til senmiddelalderen (1400-tallet), dels med yderligere undersøgelser i klosterets økonomiområde med jernbearbejdning m.m.

SIM 30/1990

Hans Krongaard Kristensen

Kloster - Middelalder

354. Horsens Købstad

16.03.03 Horsens

Voldgrav/befæstning/bro

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 54, 485. Som afslutning på omfattende udgravninger i forbindelse med kloakeringsarbejder i Horsens midtby (AUD 1992, 302) undersøgtes Søndergade Vest. Den middelalderlige voldgrav havde ca. midt i den nuværende Søndergade et fremspring mod vest, men da det ikke lykkedes at fastslå placeringen af den formodede byport, kan forløbet af den 12-14 m brede voldgrav ikke umiddelbart forklares. Overraskende har ingen af de mange arkæologiske undersøgelser dokumenteret rester af en tilhørende vold. Efter tilkastning af voldgraven opbyggedes i anden halvdel af 1500-tallet en stenvange med en vandførende, træforet rende i midten. Vest for voldgraven og uden for den befæstede middelalderlige by registreredes en ralagtig brolægning. Det er sandsynligvis den samme brolægning fra begyndelsen af 1300-tallet, som er registreret ved flere af de tidligere undersøgelser og defineret som nyanlagt: byplan.

HOM 5 70, 612, 616, 617,619

Hans Mikkelsen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

355. Jessensgade

16.03.03 Horsens

Kælder

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 57. I forbindelse med kloakering registreredes det sydvestlige hjørne af en kælder i det hus, hvor Vitus Bering (1681-1741) formentlig blev født.

HOM 570,620

Hans Mikkelsen

Bebyggelse - Nyere tid

356. Sejet

16.04.01 Bryrup

Grav

Dyrkning

Udateret

sb. 146. Ved en mindre undersøgelse udgravedes et 1,8 x 1,4 m stort øst-vest orienteret, stenpakket gravanlæg under flad mark. Der fremkom ikke daterende oldsager i anlægget.

SIM 80/1993

Knud Bjerring Jensen

Gravplads/grav - Udateret

357. Grædstrup Kirke

16.04.03 Grædstrup

Kirke

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 146. Undersøgelsen havde til formål at klarlægge spørgsmålet om en nedreven apsis' størrelse ved Grædstrup Kirkes kor. Ved undersøgelsen lykkedes det at fastlægge apsis' forløb nogenlunde præcist samt at løse spørgsmålet, om de i 1938 registrerede fundamentspor stammede fra et eller to fundamenter. Det står således nogenlunde klart, at de iagttagne spor stammer fra ét fundament, som har været mindst 2 m bredt, yderst opbygget af meget store sten, inden for hvilke der findes lidt mindre sten, hvorpå selve muren har stået. Muren har antagelig været ca. 1,2 m bred, og dens indre forløb kunne følges ved det gamle gulvlag, som lå bevaret som et stenpikket mørtellag med klart afrundet ydre grænse. Mørtellaget viste, at apsis' runding må have været ca. 1,4 m i indvendigt mål. Op mod koret fandtes flade jernfliser, som sandsynligvis stammede fra selve gulvet. Et par af fliserne havde på oversiden et tyndt pudslag, hvorfor gulvet i apsis sandsynligvis bestod af pudset jernal. I den øverste fyld over fundamentsporene fandtes en sølvsterling fra 1405-1420.

HOM 755

Ole Schiørring

Orla Madsen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

358. Løvet Overgård

16.04.03 Grædstrup

Høj

Dyrkning

Y.st./æ.br.

sb. 52. Delundersøgelse af overpløjet høj. Muldlaget afrømmedes i 1993, og det kunne konstateres, at højen var relativt velbevaret med ret komplicerede randstenskæder. Ved siden af en større moderne forstyrrelse centralt i højen fandtes sporene af en velbevaret bulkistegrav. Undersøgelsen måtte standses pga. manglende midler, og den bliver genoptaget i 1994.

HOM 587

Orla Madsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

359. Vinding

16.04.10 Vinding

Gruber

Plantning

Ældre jernalder

sb. 112. Mindre undersøgelse af gruber og kogestensgruber fremkommet i forbindelse med læplantning.

SIM 111/1993

Knud Bjerring Jensen

Grube - Ældre jernalder

360. Kalvø

16.05.03 Hylke

Kloster

Selvvalgt forskning

Tidlig middelalder

sb. 118. Forskellige forhold vedr. munkenes bebyggelse på øen ønskedes oplyst. Benediktinerne kom til øen på et tidspunkt før 1168, og cistercienserne beboede Kalvø i årene 1168/69-1174, hvorefter de flyttede til Øm Kloster. Øen har i flere omgange været rekognosceret, bl.a. med henblik på at fastslå den nøjagtige placering af rester af en frådstenskirke, som blev udgravet i 1944 og 1946. Ved undersøgelsen i 1993 blev fremgravet et stenforløb, ca. 6 m langt og omtrent øst-vest orienteret og med en bredde på ca. 0,5 m. Materialerne var næve- og hovedstore natursten, iblandet frådsten. Anlægget er antagelig rester af omtalte klosterkirke, men det var ikke muligt at afgøre, om det drejede sig om benediktinernes og/eller cisterciensernes kirke.

SBM 280

Jens Ingvordsen

Helle Reinholdt

Kloster - Middelalder

361. Fuldbro Mølle

16.05.10 Tåning

Vadested/bro

Andet anlægsarbejde

Germ./vik.

sb. 47. Fortsatte udgravninger (AUD 1992, 308). Placering af trækonstruktion registreret i 1971 passer stort set med retningen af anlægsforløbet, der i så fald har strakt sig over mindst 100 m langs Mossøs strand mod Tåning Å. 1993-udgravningen viste, at denne trækonstruktion ud mod søen var udbygget med en svellebro i form af et antal vandretliggende elletræskævler. Hen over disse registreredes et komprimeret trælag, et kørelag, hvorfra der afventes C14-datering.

SBM 284

Jette Bang

Vej/bro - Germansk jernalder

Vej/bro - Vikingetid

362. Horndrup Holm

16.05.10 Tåning

Vandmølle/overgangssted

Diverse

Vik./midd.

sb. 84. Undersøgelsen resulterede ikke i lokalisering af et vandmølleanlæg, men i tre felter fremkom tørvelag og mængder af tildannet træ: egeplanker, hjulnav, nagler, tilspidsede pæle og stolper, bjælker m.m. samt huggespånere. Af genstandsfund i øvrigt er der rester af lerkarskår, bl a. skår af et kuglekar. Dendrodateringer har indtil videre vist tiden omkring 1000-årenes 2. halvdel til 1110-1115.

SBM 125

Anne Bloch Jørgensen

Vej/bro - Vikingetid

Vej/bro - Middelalder

363. Hedegård

16.06.01 Ejstrup

Gravplads/landsby

Dyrkning

Førrom./rom.

sb. 200. Udgravningen på den store Hedegårdgravplads havde udelukkende til formål at sikre, at den var totalundersøgt. Der var især tvivl om gravpladsens østområde, hvorfor udgravningerne i 1993 koncentreredes her. Under et op mod 1 m tykt muldlag fremkom en bred grøft, som allerede var lokaliseret i 1992 (AUD 1992, 310) opfyldt af gråligt materiale. Grøften var 3-6 m bred med et klart nord-syd forløb med fald mod en mindre lavning mod nord. Grøften var opfyldt med gråligt sandet muld med en del kulturmateriale i form af skår (fra ældre romersk jernalder), trækul, brændte sten og aske, altså et regulært affaldsmateriale. I enkelte områder var der sekundære anlæg (stolpehuller) gravet ned i fylden. Grøften er antagelig en naturlig sænkning, hvor der i perioder har stået lidt vand og plantemateriale. Efterhånden er grøften så blevet opfyldt med affald fra den store bebyggelse fra ældre romersk jernalder. Bortset fra en enlig liggende brandplet fandtes der ingen grave i området. Dette sammenholdt med, at der kun var yderst få grave her i de østligste 1992-felter antyder, at grænserne for gravpladsen er nået. Hedegårdgravpladsen må således for perioderne sen førromersk jernalder og ældre romersk jernalder anses for at være totaludgravet. I forbindelse med nedpløjningen af et højspændingskabel er der i tilknytning til Hedegård landsbyområdet blevet trukket fem søgegrøfter, hvor kablet skulle sammenføjes, vandleddninger krydses osv. Søgegrøfterne viste, at Hedegårdlandsbyen muligvis er noget større end antaget efter 1987-sonderingerne, samt at en yngre landsby, muligvis fra yngre romersk jernalder, findes vest for landsbyen fra sen førromersk og ældre romersk jernalder.

HOM 151

Orla Madsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

364. Højgård

16.06.01 Ejstrup

Høj/gravplads

Dyrkning

Yngre bronzealder

sb. 67. Udgravning af totaldestrueret gravhøj uden spor af centralgraven. Nordøst for denne udgravedes dele af gravplads fra yngre bronzealder, per. IV. I alt fem brandgrave (fire urnegrave, en brandplet) undersøgtes. Bortset fra brændte knogler indeholdt to af gravene bennåle, samt lidt rav og bronze. Ved siden af urnerne undersøgtes to gruber og et stenfyldt anlæg. Disse er antagelig samtidige med gravene.

HOM 685

Orla Madsen

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

365. Ballehøj

16.06.06 Them

Høj

Andet anlægsarbejde

Ældre romersk jernalder

sb. 26. Ved en mindre undersøgelse i forbindelse med omlægning af villahave, fremkom en del lerkarskår fra ældre romersk jernalder i nordsiden af en stor, overpløjet gravhøj, der blev delvis udgravet af Nationalmuseet i 1947. Skårene stammer formodentlig fra ødelagte grave.

SIM 81/1993

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

366. Hedegård

16.06.06 Them

Grav

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 343. Udgravning af et gravanlæg bestående af en vestnordvest-østsydøst vendt, ca. 2,4 x 0,65 m stor og let trugformet brolægning af ca. 5 cm store sten, der var helt opfyldt af hvidbrændt, ildskørnet flint, i alt ca. 120 l. I hver ende afsluttedes brolægningen af et kraftigt, ca. 0,7 x 0,5 m stort, tværstillet stolpehul, der nåede ca. 20-25 cm ned under gravens bund. Anlægget knytter sig konstruktionsmæssigt nært til visse tidligneo-litiske grave, men de eneste oldsager, der fremkom i graven, var en typisk enkeltgravsstridsøkse af overgravstype (Globs type L) samt enkelte, spredte skår af et overgravsbæger, der fandtes øverst i gravens østende.

SIM 78/1993

Knud Bjerring Jensen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

367. Them

16.06.06 Them

Jernudvinding

Vejanlæg

Jernalder

sb. 393. Ved rekognoscering og prøvegravning fremkom en del slaggestykker fra jernudvinding, men egentlige anlæg kunne ikke påvises inden for vejtracéet.

SIM 79/1993

Knud Bjerring Jensen

Jernudvinding - Jernalder

368. Virklund

16.06.06 Them

Kirke

Diverse

Middelalder

sb. 98. Ved en mindre undersøgelse afdækkedes dele af et meget kraftigt kampestensfundament under et tykt muldlag fyldt med al- og mørtelstumper. Da der tidligere er påtruffet middelaldergrave på stedet, er der muligvis tale om fundamenter fra den middelalderlige Virklund Kirke, der blev nedlagt i 1500-tallet.

SIM 83/1993

Knud Bjerring Jensen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

369. Nørremarkshus

16.06.07 Tørring

Boplads

Vejanlæg

Y.rom./germ.

Omfattende prøveudgravning, hvorved der afdækkedes dele af et gårdsanlæg fra yngre romersk jernalder bestående af et langhus og tre udhuse, delvist omgivet af hegn. Ca. 200 m herfra fremkom et bopladsområde med mindst ti huse og hegn fra såvel ældre som yngre germansk jernalder.

Udgravningen fortsætter i 1994.

VKH 1618

Folmer Christiansen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Vejle Amt

370. Boller Slot

17.01.12 Uth

Borg

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

Fund af fundamentrester til to hjørnetårne og en stenbygning, henholdsvis bygget sammen med og opført umiddelbart nord for den stående nordfløj, antagelig anlagt i anden halvdel af 1500-tallet. Desuden registreredes fundament og murrester fra en ældre stenbygning fra middelalderen.

HOM 622

Hans Mikkelsen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

371. Birkemosevej

17.02.06 Nørre Bjert

Boplads

Vejanlæg

Førromersk jernalder

Spredte bebyggelsesspor i form af et hus, et ildsted, et grøftforløb, 22 gruber og 56 stolpehuller. Hovedparten af disse anlæg kan ved hjælp af keramik dateres til førromersk jernalder, per. I; også huset kan, typologisk, dateres til førromersk jernalder. Desuden fandtes i pløjelaget en kuglefibula, førromersk jernalder, per. III.

MKH 829

Vivi Jensen

Kirsten Prangsgaard

Bebyggelse - Førromersk jernalder

372. Korshøjgård

17.02.06 Nørre Bjert

Boplads

Vejanlæg

Førrom./midd./nyere tid

sb. 64. Et hegnsforløb, en lertagningsgrube, to små kogestensgruber, 30 gruber, 231 stolpehuller samt 16 pælehuller. Et enkelt hus kan muligvis udskilles. Hovedparten keramikdateredes til førromersk jernalder, per. II/IIIa. Desuden iagttoges det, der efter al sandsynlighed var fire rener af højryggede agre. Enkelte af ovenanførte anlægsspor kan være knyttet hertil.

MKH 829

Vivi Jensen

Kirsten Prangsgaard

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Ager/mark - Udateret

373. Annexgården

17.07.01 Dalby

Langhøj/runddysse

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 13. Ved en prøvegravning frilagdes over et ca. 40 x 15 m stort areal en uregelmæssig stenbestrøning af overvejende hånd- til hovedstore sten, sporadisk dog også større sten, muligvis rester af en randstenskæde. Fulden omkring stenene er præget af relativt store mængder af hvidbrændt flint og centralt i feltet, omkring et bortsprængt dyssekammer, iagttoges op til 40 cm højfyld. Anlægget, der er stærkt nedpløjet og forstyrret af talrige nyere nedgravninger, tolkes foreløbig som en langhøj overlejret af en runddysse. Udgravningen forventes fortsat i 1994.

VKH 1585

Folmer Christiansen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

374. Sædbæk, Grarup

17.08.02 Brande

Boplads/grav

Andet anlægsarbejde

Y.st./br./fjorrom./udateret

sb. 265. Registrering af tre områder med flint fra yngre stenalder. Der blev udgravet et område på ca. 12.000 m². Herved fandtes en grube med skår, som dateres til tidlig neolitikum, tragt bægerkulturens Vollinggruppe. Nord for denne fandtes en grube med dele af et retvægget bæger fra enkeltgravskulturens overgravstid. 50 m øst for foregående grube udgravedes en grube med keramik fra overgangen bronzealder/jernalder. I hele området registreredes bl.a. kogegruber og stolpehuller. Selvom flere kan tolkes som spor efter tagbærende stolper, var det ikke muligt at udskille egentlige hustomter eller hegn. Enkelte stolpehuller indeholdt skår fra overgangen bronzealder/jernalder. I den sydøstlige del af området udgravedes en dyb øst-vest orienteret jordfæstegrav, som ikke indeholdt daterende fund, men ud fra fyldens karakter tilhører den yngre stenalder. 20 m syd for graven opsamledes en halv stridsøkse fra enkeltgravskulturens bundgravstid.

HEM 3276

Tinna Møbjerg

Hans Rostholm

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Ældre jernalder

Bebyggelse - Jernalder

375. Klostergade

17.08.15 Vejle

Kloster

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 19. Undersøgelse af dele af Sorterbrødreklosteret, der blev nedlagt ved reformationen. I forbindelse med udskiftning af en kloakledning blev der fundet skeletter og murrester. Der blev undersøgt et område på 4 x 12 m. De fundne fundamenter stammede fra hjørnet af klostergårdens vest- og nordfløj. Senere afdækkedes vestfløjens vestmur/ydermur, ligeledes fandtes fundamenter efter en indvendig korsgang. De fundne skeletdele stammer fra begravelser i denne korsgang. Efter udgravningerne i 1992 (AUD 1992, 324) og 1993 har vi kendskab til både selve klosterkirken og klosterets vest- og nordfløj samt korsgangen.

VKH 1615

Turi Thomsen

Kloster - Middelalder

376. Ravning Enge

17.09.01 Bredsten

Bro

Selvvalgt forskning

Vikingetid

sb. 66. I forbindelse med bearbejdning af Nationalmuseets udgravninger af vikingetidsbroen over Vejle Ådal er der foretaget en række mindre, kontrollerende undersøgelser, hovedsageligt i forbindelse med opmåling og boringer. Forskellige træ- og tømmerlag er lokaliseret; de hidrører sandsynligvis fra broens opførelse år 979 (1. Undersøgelsen, der finansieres af Carlsbergfondet, fortsætter i 1994.

NM I 1150/75

Mogens Schou Jørgensen

Vej/bro - Vikingetid

377. Amhøjvej

17.09.04 Jelling

Høj/boplads

Andet anlægsarbejde

Æ.br/førrom./æ.rom./germ.

sb. 48-50. Prøvegravninger over et større område umiddelbart syd for Jelling. Herved fremkom flere lokaliteter med bebyggelsesspor i form af gruber, dels fra tidlig førromersk jernalder, dels fra germansk jernalder. Herudover opdagedes en hidtil uregistreret overpløjet gravhøj, antagelig fra ældre bronzealder, samt et regulært bopladsområde fra ældre romersk jernalder.

VKH 1602,1626

Folmer Christiansen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

378. Søndergård

17.09.04 Jelling

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førrom/y.rom./æ.germ.

400 m syd for Jelling Kirke undersøgtes et 11.000 m² stort område med bopladsspor fra yngre romersk og ældre germansk jernalder. Der afdækkedes i alt 15 hustomter fordelt på fire langhuse på ca. 25-35 m længde, tre huse på 10-16 m, seks udhuse af stakladetypen og to grubehuse. Pladsen tolkes som fire successive faser af et gårdsanlæg fra perioden 3.-5. årh. e.Kr. Gårdsanlæggets seneste fase fremtræder tydeligt med langhus og udhuse, delvist omgivet af hegn. Bopladsen, der ligger på Jelling-plateauests sydkant, er både topografisk og arkæologisk afgrænset mod nord og vest, men løsfund antyder en fortsættelse, især mod øst. I udgravningsfeltet fandtes endvidere et antal gruber fra førromersk jernalder, per. I.

VKH 1587

Folmer Christiansen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

379. Troldborg Ring

17.09.07 Nørup

Voldanlæg

Selvvalgt forskning

Jernalder

sb. 107. I forbindelse med bearbejdning af Nationalmuseets udgravninger af vikingetidsbroen i Ravning Enge er der foretaget en mindre undersøgelse i det cirkulære voldsted Troldborg Ring, der ligger på en bakketop nær broens nordlige landfæste. Ved en række boringer er et omfattende brandlag, sandsynligvis en del ældre end voldanlægget, samt forskellige lagserier i voldgraven kortlagt. Der er ikke fremkommet noget, der bestyrker opfattelsen af, at voldstedet, der har en brugstid i 5.årh., har været anvendt i broens funktionstid omkring 980. Undersøgelsen, der finansieres af Carlsbergfondet, fortsætter i 1994.

NM I 6559/87

Mogens Schou Jørgensen

Forsvarsanlæg/voldsted - Jernalder

Ringkøbing Amt

380. Margrethelund

18.01.02 Dejbjerg

Bebyggelse

Selvvalgt forskning

Y.rom./æ.germ.

sb. 139. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 328) af et område, der viste sig at dække over flere hustomter, hvoraf den absolut mest interessante var en brandtomt efter et 16,5 x 6 m stort hus med kraftige væggrøfter og usædvanligt store stolpehuller efter de tagbærende stolper. Blandt fundmaterialet må fremhæves rester af luksusvarer, først og fremmest ca. 150 glasskår af bægre, horn, skåle m.m. Hertil kommer et bronzesmykke, rester af en bronzehalsring, en sværdklinge, en lansespids, samt et bronzespænde. Hustomten er foreløbig dateret til 5. årh., og fundet er derfor et betydningsfuldt modstykke til Dankirkehuset, der blev undersøgt i 1960'erne.

SKJ 205

Torben Egeberg

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

381. Rakkerhuset

18.01.02 Dejbjerg

Bebyggelse

Selvvalgt forskning

Nyere tid

Tæt ved Bundsbæk Mølle har museet undersøgt ruinen efter et rakkerhus, der har været beboet helt frem til 1932 af de sidste egentlige rakkere i Vestjylland. Bygningen er fra midten af forrige århundrede og har været opført i typisk vestjysk byggeskik. Oprindeligt har den meget beskedne, 10 x 5 m store bygning været delt i to lejligheder med hver sin stue og bryggers, men med fælles køkken og åbent ildsted.

SKJ 13

Torben Egeberg

Bebyggelse - Nyere tid

382. Søndergård

18.02.05 Hodsager

Boplads

Dyrkning

Førrøm/æ.rom.

sb. 650. Ved en mindre prøvegravning udgravedes enkelte fyldskifter med keramik, der kan dateres til sen førromersk/ældre romersk jernalder. Der er formentlig tale om en større jernalderbebyggelse. På hele arealet ligger store mængder slagter.

HOL 20.131

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

383. Abildgård

18.02.08 Sahl

Boplads/gård

Vejanlæg

Vik./midd.

Udgravningsfeltet rummede foruden en del "løse" stolpehuller og smågruber to huse med en datering (typologisk og keramisk) til en sen del af vikingetid og tidlig middelalder. Der er tale om huse af Vilslevtype. De er henholdsvis 28 og 19 m lange og 5,5-6,0 m brede, plus støttestolper. Stratigrafisk kan de være samtidige og dermed danne en gård bestående af to indbyrdes lidt forskellige huse (bestemt af funktion?). Begge huse kan dateres ud fra ornamenteret keramik. Lerkarskårene stammer formentlig fra kuglekar. Dateringen af keramikken, ca. 1100 e.Kr., stemmer godt overens med hustypens almindelige datering ca. 1000-1150 e.Kr.

HOL 20.122

Bjarne Henning Nielsen

Bebyggelse - Vikingetid

Grube - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Middelalder

384. Bjørnkærgård

18.02.08 Sahl

Boplads

Plantning

Yngre stenalder

sb. 13. På et højtliggende areal, øst for et større vådområde, foretoges en mindre prøvegravning. Der registreredes en række mindre fyldskifter, samt et større 9 x 4 m stort, ca. 30 cm dybt øst-vest vendt, i hvis overflade der fandtes bearbejdet flint, lerkarskår, et lille ravstykke og stumper af ildskørnede sten. Fyldskiftet opfattes som dele af en hustomt, der på baggrund af den fundne keramik dateres til yngre stenalder, formentlig SN.

HOL 20.152

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

385. Hasselholt

18.02.08 Sahl

Boplads

Plantning

Førrom./æ.rom.

sb. 126. Prøvegravning på et område, hvor der ved rekognoscering var registreret ildskørnede sten. Der fandtes ingen oldtidsanlæg, men 150 m østligere registreredes omfattende opløjede bebyggelsesspor i form af ildsteder, ildskørnede sten, askepletter og større eller mindre koncentrationer af lerkarskår. Skårene dateres til sen førromersk jernalder/ældre romersk jernalder.

HOL 20.125

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

386. Trængsel

18.02.08 Sahl

Boplads/hustomter

Plantning

Y.st./y.br./æ.j.

sb. 125. Registrering af fem opløjede mørke fyldskifter. Alle 8-10 m lange og 4-5 m brede, orienteret øst-vest. Fyldskifterne tolkes som den østlige del af huse med delvist forsænkede gulve. To af de opløjede fyldskifter er undersøgt, de resterende tre er kun delvist undersøgt. Fundmaterialet består af keramik, bearbejdet flint og enkelte redskaber, f.eks. segl, pile, skaftskrabere mv. Desuden registreredes opløjede anlæg og oldsager, der i tid rækker fra tidlig MN TRB til yngre bronzealder/tidlig jernalder. Ved prøvegravning var konstateret to formodede huse med forsænkede gulve på nabomarken. Denne mark blev friholdt for plantning.

HOL 20.124

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

387. Trængsel Nord

18.02.08 Sahl

Boplads/grave

Plantning

Y.st./y. br./æ.j.

sb. 133. Registrering af bopladsspor i form af stolpehuller, gruber og formodede rester af lergulv. Bopladssporene dateres på baggrund af den fundne keramik til yngre bronzealder/tidlig jernalder. Desuden udgravedes en uregistreret overpløjet høj med tre grave. Den ældre grav med stridsøkse, flintøkse og flintflække dateres til yngre undergravstid. En grav dateres til tidlig SN ved type I-dolk. Den yngste grav indeholdt en dårligt tilhugget, fladehugget spids og dateres til SN, evt. yngre bronzealder.

HOL 20.123, 20.137

Poul Mikkelsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

388. Trængsel Syd

18.02.08 Sahl

Boplads

Plantning

Yngre stenalder

sb. 124. På et mindre sydvestvendt næs udgravedes en række stolpehuller og gruber, hvori fandtes en del bearbejdet flint og lerkarskår, der dateres til yngre stenalder, formentlig SN.

HOL 20.128

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

389. Toftegård

18.02.09 Sevel

Grubehus

Selvvalgt forskning

Yngre romersk jernalder

sb. 702. Udgravning af et grubehus, der var registreret ved luftrekognoscering. Grubehuset var godt 3,5 m langt og 2,6 m bredt, orienteret øst-vest. Dybden var 0,5 m, siderne forholdsvis stejle. I hver gavlen var anbragt en kraftig stolpe. I fyldlagene er fundet en del lerkarskår, der kan dateres til yngre romersk jernalder. I bundlaget er fundet mange stykker af vævevægte af ubrændt ler, samt en jerngenstand, formentlig en kniv.

HOL 20.080

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

390. Toftegård Nord

18.02.09 Sevel

Boplads/jernudvinding

Dyrkning

Førrom./æ.rom.

sb. 694. Ved en mindre undersøgelse udgravedes dele af et øst-vest vendt, ca. 2 m bredt og mindst 8 m langt fyldskifte. Det var få cm dybt og hele overfladen var dækket af rødbrændte lerpartier og mere eller mindre findelte jernslagge. Anlægget skal formentlig sættes i forbindelse med jernbearbejdning. Der er i pløjelaget syd for anlægget fundet enkelte lerkarskår, der ikke kan dateres nærmere end til ældre jernalder.

HOL 20.132

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Ældre jernalder

Jernudvinding - Ældre jernalder

391. Trandum

18.02.09 Sevel

Bebyggelse/grubehuse

Selvvalgt forskning

Y.j./vik.

sb. 686. På en mark ca. 1 km nord for Trandum Kirke kunne på luftfoto ses en række aftegninger i kornet. Deres form og størrelse kunne lede tanken hen på yngre jernalders- og vikingetids grubehuse. Ved en prøvegravning registreredes boplads spor i form af stolpehuller og gruber. I toppen af en grube fandtes et stykke klæbersten. Der udgravedes et ovalt grubehus, ca. 3 m langt og 2 m bredt og op mod 1 m dybt. Huset havde bevaret væggroft med spor af mindre stolpehuller samt kraftige gavlstolper. Fundmaterialet begrænser sig til enkelte slagger, lidt knogle, lerklining? og en lille samling skår, dels af halvkuglekar, dels af kar med udfaldende rand.

HOL 20.142

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

392. Lille Damgård

18.03.03 Avlum

Vejanlæg

Naturgas

Oldtid

sb. 103. I engen nord for Løvenå udgravedes i et ca. 3,5 x 7,5 m stort felt et trælag med op til 4,25 m lange stammer, antageligt rester af et vejanlæg. Træet lå 150-170 cm under den nuværende overflade og var dækket af et tykt tørvelag. Der hjemtoges prøver til dendrokronologi.

HEM 3254

Hans Rostholm

Vej/bro - Oldtid

393. Lille Damgård

18.03.03 Avlum

Boplads

Naturgas

Yngre stenalder

sb. 103. I et ca. 28 x 8 m stort felt lidt nord for Løvenå undersøgtes syv gruber eller forsænkninger med fund fra tragtbægerkulturen, bl.a. fire øksefragmenter og to skår. Den største af gruberne var 75 cm dyb, 21 m lang og mindst 3 m bred.

HEM 3223

Hans Rostholm

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

394. Ljørring

18.03.02 Assing

Boplads

Naturgas

Y.st./æ.j.

sb. 81. I et 40 x 12 m stort felt undersøgtes en 1,10-1,15 m stor og 40 cm dyb grube, som indeholdt skår, trækul og flintaffald fra enkeltgravskulturen. Desuden fremkom en del yngre anlægsspor, bl.a. stolpehuller og to ildsteder, antagelig fra ældre jernalder.

HEM 3253

Hans Rostholm

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

395. Ny Gjellerupvej I

18.03.05 Gjellerup

Boplads

Vejanlæg

Ældre jernalder

Undersøgelse af grube og fyldskifte med skår og andre fund fra ældre jernalder.

HEM 3230

Hans Rostholm

Bebyggelse - Ældre jernalder

396. Ny Gjellerupvej II

18.03.05 Gjellerup

Boplads/grave

Vejanlæg

J./vik.?

Ved undersøgelse af et ca. 2.000 m² stort område fremkom seks, evt. syv, jordfæstegrave under flad mark. Nedgravningerne var fra 1,25 til 1,80 m lange og 10-55 cm dybe. Gravene lå inden for 25 x 10 m, alle i retningen øst-vest, og fem af gravene lå på række. Flere af gravene indeholdt trækul fra kisten og rester af hår eller skind og tekstiler. Der var ingen daterende fund. De tre af gravene hjemtoges som præparat. Over en af gravene lå et 1,60 m langt trætrug med bunden opad. Der fremkom desuden bopladslevn bestående af stolperækker, kogegruber, trækulsmiler og en sænkning med jernslagge og rester af ovne.

HEM 3231

Hans Rostholm

Bebyggelse - Jernalder

Gravplads/grav - Jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Gravplads/grav - Vikingetid

397. Ny Gjellerupvej III

18.03.05 Gjellerup

Boplads

Vejanlæg

Bronzealder

Over en ca. 100 m lang strækning udgravedes koncentrationer med stolpehuller, kogegruber og mindre gruber med skår fra bronzealderen.

HEM 3232

Hans Rostholm

Bebyggelse - Bronzealder

398. Skovby I

18.03.05 Gjellerup

Boplads/tegløvn/brønd

Vejanlæg

Førrøm./nyere tid

sb. 58. Undersøgelse af et 3.360 m² stort område med 92 stolpehuller og gruber. De fire af gruberne indeholdt et omfattende fundmateriale fra førrømersk jernalder, per. I. Der var bl.a. rester af mindst 105 lerkar og en jernslagge. Fra nyere tid er ud over enkelte gruber og brønde undersøgt to tegløvne, hvoraf den ene blev helt udgravet. Den bestod af to rektangulære gruber, dels et teglstensopbygget ovnrum på 5,5 x 4,25 m, dels en arbejdsgrube på 5 x 3 m og med nedgang i det ene hjørne. Begge var nedgravet 1,5 m i undergrunden og forbundet af tre murede indfyrringskanaler.

HEM 3266

Martin Winther Olesen

Hans Rostholm

Bebyggelse - Førrømersk jernalder

Grube - Førrømersk jernalder

Bebyggelse - Nyere tid

Grube - Nyere tid

399. Holing

18.03.06 Herning

Boplads

Andet anlægsarbejde

J./midd./nyere tid

sb. 31. Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 337) på et 420 x 310 m stort område med bosættelse fra ca. 500 f.Kr. til nutiden. Fra oktober 1992 til december 1993 er undersøgt ca. 75.000 m² eller ca. en tredjedel af det samlede bopladsområde. Der er registreret ca. 20.000 stolpehuller fra huse og hegn. Foreløbig er udskilt 64 langhuse. Desuden er der tre grubehuse og rester af gårde fra nyere tid. Der er 94 gruber fra jernudvinding, knap 200 gruber fra lertagning, bl.a. 11 gruber fra førromersk jernalder og ca. 75 gruber fra senere perioder af jernalderen. Talrige gruber fra nyere tid lå omkring en ca. 3 m dyb teglovn. Der er undersøgt 93 brønde, heraf 25 fra nyere tid. I oldtidsbrøndene er bl.a. fundet hele lerkar, jernøkser, bygningstømmer og forskellige redskaber af træ, f.eks. skåle, tønder og stiger. Hovedparten af fundene er fra yngre romersk jernalder og germansk jernalder.

HEM 3176

Hans Rostholm

Grube - Førromersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Kulturlag - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

Jernudvinding - Jernalder

Bebyggelse - Oldtid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

400. Nøvling

18.03.09 Nøvling

Boplads

Naturgas

Br/j.

sb. 52. På en knap 200 m lang strækning, i alt 3.150 m², undersøgte tre korte stolperækker, 15 kogestensgruber, 15 gruber samt 120 stolpehuller. Nogle få ukarakteristiske fund daterer pladsen til bronzealder eller jernalder.

HEM 3221

Bo Steen

Hans Rostholm

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

401. Skibbild Vest

18.03.09 Nøvling

Brønd

Naturgas

Nyere tid

Undersøgelse af stensat brønd samt et mindre fyldskifte. Brønden var 1,40 m i ydre diameter foroven og 2,40 m dyb. Glaserede skår m.m. daterer brønden til 1800-tallet.

HEM 3225

Bo Steen

Hans Rostholm

Bebyggelse - Nyere tid

402. Lille Visgård

18.03.12 Sinding

Boplads

Naturgas

Middelalder

Undersøgelse af et 3.300 m² stort bopladsudsnit, hvor der kunne udskilles tre nord-syd gående, parallelle hegnsforløb samt to nord-syd orienterede huse og et øst-vest orienteret. Det var toskibede langhuse med stolpevægge, 15-20 m lange og 4-5 m brede. Ud fra hustypen dateres bosættelsen til middelalder.

HEM 3224

Bo Steen

Hans Rostholm

Bebyggelse - Middelalder

403. Damgård

18.03.18 Tjørring

Boplads

Vejanlæg

Førrom./y.rom./æ.germ.

Undersøgelse af et 27 x 46 m stort, indhegnet bopladsområde med fem ca. øst-vest orienterede langhuse og en mindre bygning. Indhegningen bestod af et hegnsgrøftesystem med to modstående indgange, mod ca. øst og vest. Ud for den østlige indgang var et 38 x 8 m stort område med tørveholdigt kulturlag, som indeholdt skår, knusesten, kværne mv. Huse, indhegning og kulturlag er fra førromersk jernalder, per. IIIa. I det ca. 200 m lange udgravningsområde fremkom desuden enkelte bopladsfund fra yngre romersk jernalder eller ældre germansk jernalder.

HEM 3226

Bo Steen

Hans Rostholm

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

404. Tvis

18.03.19 Tvis

Grube

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 387. Fund af en cirkulær grube, ca. 70 cm i diameter og 46 cm dyb med et tykt lag slagge og nederst et lag trækul.

HOL 20.151

Poul Mikkelsen

Grube - Udateret

405. Norgesvej

18.03.20 Vildbjerg

Boplads

Vejanlæg

Ældre jernalder

sb. 49. Afsluttende undersøgelse (AUD 1992, 340) på del af boplads med huse, hegn, affaldsgruber og brønde fra førromersk jernalder og yngre romersk jernalder.

HEM 3220

Hans Rostholm

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

406. Sverigesvej

18.03.20 Vildbjerg

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./y.br./æ.j.

sb. 50. Udgravning i fire omgange, hvorved der undersøgtes i alt 4.200 m². Der fremkom en grube fra enkeltgravskulturen med skår og flint og et par gruber fra yngre bronzealder med bl.a. skår og brændte knogler. Desuden er der muligvis rester af et hus fra bronzealderen. Hovedparten af anlægssporene er fra ældre jernalder. Det drejer sig om 110 små gruber, hvoraf de fleste lå inden for et mindre område, samt rester af fire huse, 16 hegn, især i form af grøfter og 15 koge gruber, ca. 550 stolpehuller og 100 andre fyldskifter. De fleste af gruberne indeholdt fund fra ældre romersk jernalder. En brønd og mindst to huse er fra samme periode. Mindst et hus og et lille antal gruber kan dateres til tidlig førromersk jernalder.

HEM 3255

Bo Steen

Hans Rostholm

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

408. Bastenrårtoft

18.04.14 Torsted

Bebyggelse/gravhøj

Plantning

Y.st./æ.j.

sb. 145. De tilgængelige dele af et 1 km² stort område blev rekognosceret. 12 lokaliteter blev prøvegravet. En sløjfet gravhøj og tre steder med bebyggelse spor vil bl.a. blive friholdt for plantning.

RIM 7294

Palle Eriksen

Bebyggelse - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

409. Brødbæk Øst

18.05.02 Borbjerg

Boplads

Dyrkning

Ældre romersk jernalder

sb. 631. På et, lokalitet, hvor der var gjort mange fund af fibler og fibelfragmenter med detektor foretoges en mindre prøvegravning, hvorved der udgravedes en koge grube samt dele af et kulturlag med skår, der dateres til ældre romersk jernalder.

HOL 20.081

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

410. Vandborg

18.05.02 Borbjerg

Brandgrav/gruber

Andet anlægsarbejde

Y.st./oldtid

sb. 622. Undersøgelse af halvdelen af en brandgrube med brændte menneskeknogler og enkelte stykker keramik med mulig klokkebægerornamentik. Desuden fandtes tre maksimalt 10 cm dybe, stenfyldte gruber.

HOL 20.075

Ole Nielsen

Grube - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Oldtid

411. Engdal

18.05.12 Navr

Gravhøj

Plantning

Ældre bronzealder

sb. 92. Højen, der var umiddelbart synlig i terrænet, har haft mindst tre faser, med en største diameter på ca. 14 m. Den ældste grav, der var orienteret vestnordvest-østsydøst, har ligget i en lille græstørvsopbygget høj og målte 2,4 m i længden, 0,90 m i bredden og 0,20 m i dybden. Der blev intet fundet i graven. Denne ældste grav overlejres delvist af en omtrent øst-vest vendt, 2,6 m lang og godt 1 m bred grav, hvori der fandtes en perle og to knapper af rav med V-formet gennemboring, samt to bronzearmringe. Lidt nord for denne grav fandtes lige under plovfuren en flintdolke af Lomborgs type VI. Dolken stammer formentlig fra en ødelagt grav.

HOL 20.150

Poul Mikkelsen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

412. Sønder Tolsgård

18.05.15 Vejrum

Voldgrav/bebyggelse

Selvvalgt forskning

J./tidl.midd.

sb. 32. Over en strækning på ca. 20 m frilagdes Vendeldiget, og der gravedes fire snit i voldgraven. Graven er 2,5-3 m bred, godt 1 m dyb og mere eller mindre spidsbundet. Der fandtes ingen genstande ved udgravningen, men i to af snittene fandtes trækul i fyldlagene. Ca. 75 m syd for diget udgravedes en grube på ca. 3 x 3 m og 0,6 m dyb med keramik og enkelte jerngenstande. Desuden undersøgte dele af en nord-syd orienteret hustomt, grøftforløb m.m. Grube, hustomt og øvrige anlægsspor dateres til tidlig middelalder.

HOL 20.097

Poul Mikkelsen

Forsvarsanlæg/voldsted - Jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Middelalder

413. Åbjerg

18.07.09 Møborg

Ardspar

Plantning

jernalder

Prøvegravning på et område, hvor der tidligere ved rekognoscering var fundet enkelte lerkarskår af oldtidskarakter. I to af søgegrøfterne kunne registreres meget velbevarede ardspar. De skal formentlig sættes i forbindelse med en nærliggende jernalderbebyggelse.

HOL 20.103

Poul Mikkelsen

Ager/mark - Jernalder

414. Nr. Felding Kirke

18.08.04 Nørre Felding

Boplads

Dyrkning

Vikingetid

sb. 229. Fortsættelse af undersøgelse fra 1992 (AUD 1992, 353). I alt undersøgtes et område på ca. 6.000 m² umiddelbart nord for kirken, hvor otte langhuse, fire småhuse og to grubehuse blev udgravet. Desuden afdækkedes delvist et 10 m bredt og 22 m langt hus mod øst. Langhusene lå inden for og i forbindelse med et hegn. De fleste af disse kan dateres til 7-800-tallet. Vi har hermed en afgrænsning af denne bebyggelse på ca. 300 x 100 m. Tre af småhusene ligger uden for dette hegn og to tæt op mod kirken. Det der ligger nærmest kirken, synes at være ældre end 7800-tals bebyggelsen. På trods af, at alle huller blev snittet, og den ene halvdel blev udgravet med graveske, fandtes usandsynlig få oldsager, og husene kan kun dateres på hustypologi og stratigrafi. Nogle hegn i feltets nordøsthjørne og det 22 x 10 m store hus mod øst peger på, at den senere bebyggelse har større udstrækning end 7800-tals bebyggelsen.

HOL 16.265

Lis Helles Olesen

Bebyggelse - Vikingetid

415. Nørregård

18.08.04 Nørre Felding

Grube

Dyrkning

Y.br./førrom.

sb. 236. På nordvendt skråning udgravedes en 5 x 3 m stor og 0,6 m dyb grube, som indeholdt store mængder keramik, en del slagsten, flintafslag og dele af en bronzenål.

HOL 20.089

Poul Mikkelsen

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

416. Fjandhuse

18.08.07 Sønder Nissum

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.j./midd./nyere tid

sb. 16. Prøvegravning af et større område med 1300- og 1700-tals bebyggelse og højryggede agre. Nøjere undersøgelse af en 1700-tals brønd samt en middelalderlig hustomt med store dele af lergulvet bevaret samt et ildsted/ovn. Genstandsmaterialet omfatter skår af kuglepottes, glaserede kander, hvæssesten, jerngenstande, tenvægt af bly m.m. Hustomten har været i brug omkring år 1300. Under huset fandtes en væggrøft til et hus fra yngre jernalder. En søgegrøft blev lagt gennem tomten til et tørvevægsbygget hus med forgård (kålhaven?). Den var iagttaget ved luftfotografering. Anlægget forventes undersøgt i 1994.

RIM 6834

Palle Eriksen

Helle Henningsen

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

417. Nørrelund

18.09.02 Engbjerg

Boplads

Selvvalgt forskning

Æ.br./nyere tid

På tre lokaliteter kunne det konstateres, at pladserne lå så tæt ved kystskrænten, at de i høj grad har været orienteret mod havet (fiskeri og handel). Spredningen i tid af de prøvegravede lokaliteter viser, at det er et gammelt mønster i området. Adskillige lovende objekter var ikke tilgængelige på tidspunktet for undersøgelserne. Ved prøvegravningen blotlagdes et muligt møllefundament fra nyere tid samt en grube med en del keramik, der kunne dateres til sen ældre bronzealder. Desuden fandtes stolpehuller fra et hus, der dog ikke kunne dateres ved oldsager, men sandsynligvis skal sættes i forbindelse med nævnte grube. Hvorvidt der er tale om et treskibet hus eller et rammevægshus er usikkert. Der er et spænd mellem stolpesættens huller på op til 4,5 m. Huset er 11-13 m langt.

HOL 20.146

Bjarne Henning Nielsen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

418. Ørum by

18.09.03 Ferring

Boplads

Selvvalgt forskning

Yngre romersk jernalder

I seks søgegrøfter afslørede et stort antal stolpehuller og gruber/grubehuse?, en skaktovn og en cylinderformet grube/brønd? med et stort indhold af brændte, knuste dyrekogler. Det lykkedes ikke at konstatere huse i det store område, grøfterne dækkede, men der hersker ikke tvivl om, at de er til stede. Pladsen er ikke afgrænset. Keramik fra stolpehuller og gruber/grubehuse? daterer pladsen til yngre romersk jernalder.

HOL 20.144

Bjarne Henning Nielsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

419. Avang

18.09.11 Vandborg

Boplads

Selvvalgt forskning

Vik./tidl.midd.

Prøvegravning, hvor der i fire søgegrøfter fandtes stolpehuller, grubesystemer og grøftanlæg. Fylden i grøftanlæggene, en blanding af trækul, brændt sand/ler og humus, leder tanken hen på en produktionsfunktion. Grubesystem, og grøftanlæg blev ikke afdækket i sin helhed, og det var derfor ikke muligt at tolke disse nærmere. Stolpehullerne kunne ikke sammensættes til huse. Keramik fra anlæggene daterer lokaliteten til sen vikingetid/tidlig middelalder.

HOL 20.14 S

Bjarne Henning Nielsen

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Ribe Amt

407. Kirkevej

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Brønd/boplads/grave

Andet anlægsarbejde

Yngre romersk jernalder

sb. 33. Ved en prøvegravning for at udstrækningen af en jernalderboplads fandtes en brønd og et par grave, som blev undersøgt. Den ene grav var 1,3 m dyb. Den døde var lagt på siden med optrukne knæ. Foran ansigtet var placeret et ornamenteret lerkar. Den anden grav viste sig som et stort, rundt fyldskifte med et tværmål på 4,5 m. I toppen af det lå en 1,8 x 2,2 m stor stenlægning, som var sunket sammen på midten. 25 cm dybere fandtes en anden og mindre stenlægning. Nedgravningens sider var tragtformet med en aflang bund. Dybden var 1,5 m. Der var ikke spor af gravlægning, ej heller gravgaver. Anlægget lå lige op til den først omtalte grav. Der er sikkert tale om en tom grav, en kenotaf.

RIM 7353

Palle Eriksen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

420. Vejen Vest-Åkær Å

19.01.00

Diverse anlæg

Vejanlæg

Oldtid

Rekognosceringer og prøvegravninger på den knap 10 km lange etape af motorvejstracéet Kolding-Esbjerg. 38 lokaliteter er udvalgt til prøvegravning på grundlag af de forundersøgelser, museet gennemførte i 1993. Rekognosceringen er suppleret med en systematisk fosfatkartering. I november 1993 prøvegravedes de første 11 af de udvalgte lokaliteter. Særlig må fremhæves en lokalitet (Havgård 1) med velbevarede gårdsanlæg fra 4.-6.årh. Hertil kommer lokaliteter med fund fra Maglemose-kultur, neolitikum og tidlig førromersk jernalder. De resterende lokaliteter prøvegraves i 1994 - blandt disse er Trældiget.

HBV 433

Ejvind Hertz

Per Ole Rindel

Lars Nørbach

Niels Hartmann

Andre anlæg/diverse - Ældre stenalder

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Førromersk jernalde

Bebyggelse - Germansk jernalder

Andre anlæg/diverse - Oldtid

421. Mannehøj

19.01.02 Bække

Gravhøj

Vejanlæg

Ældre bronzealder

sb. 149. Udgravning af den vestlige del af en bronzealderhøj. Gravhøjen har oprindeligt været 24 m i diameter med bevaret græstøvsopbygget højfyld i en højde af 1,85 m. Dele af den oprindelige randstenskæde fandtes intakt, men den stensatte centralgrav var kraftigt forstyrret som følge af en usagkyndig undersøgelse omkring år 1900. Ved denne undersøgelse blev der fundet en guldspiralring og tre bronzegenstande. Ved museets undersøgelse fandtes de yderste 9 cm af en bronzesværdklinge i centralgraven. Der blev ikke påvist spor af en egekiste. Gravlæggelsen fandtes centralt i højen, orienteret sydvest-nordøst. I højfylden fandtes enkelte keramikskår af ældre bronzealderkarakter, der indikerer bebyggelse i området. Under højen fandtes ardspor.

HBV 559

Svend Aage Knudsen

Ejvind Hertz

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Ager/mark - Oldtid

422. Kirkebro

19.02.01 Bramminge

Boplads

Vejanlæg

Førrom/rom/germ.

sb. 82. Udgravning af et 5.100 m² stort område med bopladsspor fra germansk jernalder. Der blev fundet spor af mindst 11 bygninger fordelt på 6 gårdsanlæg, bestående af langhuse med omgivende hegn samt hegnshuse og mindre sidebygninger. Mindst 4 af gårdene var samtidige. Endvidere fandtes en del affaldsgruber med keramik og velbevarede dyreknogeter, slaggegruber fra jernudvinding samt en 2 m dyb sten- og plankeforet brønd med bevarede egeplanker. Der fandtes også et hus samt andre spor af aktiviteter fra tiden omkring Kristi fødsel.

ESM 1899/2101

Arne Tubæk Naamansen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

423. Varhogård

19.02.03 Gørding

Boplads

Råstof

Førromersk jernalder

sb. 163. I et tidligere undersøgt område skulle der foretages lergravning. Området var afrømmet for muld og dækket med tilføjet sand. De mørke kogestensgruber sås stadigvæk, ligesom der lå keramik på fladen. Det blev nødvendigt at fjerne det tilføjede sand med gravemaskine. Der blev registreret en del spredte stolpehuller samt enkelte meget keramiske gruber fra førromersk jernalder. Det nu undersøgte område må sammen med de tidligere undersøgte områder være en del af et større bebyggelseskompleks fra århundrederne før Kristi fødsel

ESM 1512

Arne Tubæk Naamansen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

424. Sdr. Vejrup

19.02.06 Vejrup

Bosættelsesspor

Vejanlæg

Æ.rom/rmidd./nyere tid

sb. 58. Udgravningen omfattede ca. 15.000 m² med enkelte bebyggelsesspor fra ældre romersk jernalder i form af et par huse, affaldsgruber, hegnsgrofter og to brønde. Hovedparten af bebyggelsessporene stammer fra middelalder samt renæssance. Der er tale om toftegrænser, småhuse og gruber, hvorimod landsbyens egentlige gårdsanlæg ligger uden for motorvejstracéet, som løber på kanten af et eng- og moseområde, Det keramiske materiale, der er fundet i gruber og stolpehuller fra middelalderen, er særdeles omfattende. I fem af de middelalderlige stolpehuller fandtes træ bevaret.

ESM 1910

Ulla Mejdahl

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

425. Bakkegård II & IV

19.03.01 Brørup

Boplads

Vejanlæg

Y.st./br./førrom.

Undersøgelse af bebyggelsesspor fra flere perioder af oldtiden på den sydligste del af et bakkeplateau umiddelbart nord for Holsted Ådal. Ved hjælp af en serie søgegrøfter og et mindre felt på ca. 1.500 m² blev der påvist bebyggelsesspor i form af spredte stolpehuller, mindre gruber og kogestensgruber over en strækning på 400 m langs ådalen. I en større grube fandtes en del keramik fra yngre bronzealder per. VI eller førromersk jernalder per. I. Ca. 30 m sydvest for gruben er der rester af et treskibet langhus, hvis præcise grundplan dog er noget usikker pga. bevaringstilstanden. Der foreligger ikke daterende fund fra huset. Løsfund viser, at der også har været bebyggelse i området i tragtbægerkultur/enkeltgravskultur samt senneolitikum/ældre bronzealder. På den vestlige del af arealet var i 1991 udgravet et gravanlæg fra enkeltgravskultur (AUD 1991, 3 50), men der blev ikke påvist andre grave

HBV 284 & 359

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

426. Nordtoft

19.03.01 Brørup

Boplads

Vejanlæg

Oldtid

Mindre udgravning af en boplads vest for Stilde Ådal. Ved forundersøgelserne var der påvist et forhøjet fosfatindhold i området. Der blev påtruffet stolpehuller og en lille grube med en halv skubbekværn, men ikke egentlige hustomter. Der foreligger ikke nærmere daterbare fund

HBV 457

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Oldtid

427. Solvang

19.03.01 Brørup

Boplads

Vejanlæg

Germansk jernalder

Undersøgelse af en landsby fra 6. årh. ved Holsted Ådal. Hele den berørte del af landsbyen inden for det 60 m brede motorvejstracé blev frilagt i et stort felt på ca. 10.500 m². Herved frilagdes tre indhegnede gårdsanlæg næsten fuldstændigt. Hver gårdstoft er 40-45 m på hver led. Hovedbygningen i hver gård er et centralt placeret ca. 38 m langt hus. Hertil kommer flere større og mindre huse til hver gård. I alt er 15 langhuse og 2 småhuse udgravet. I de fleste huse markeres væglinjen af adskilte stolpehuller, men tre af de mindre huse har væggrøft på alle sider. En serie grubehuse er placeret i det åbne areal umiddelbart nord for gårdsanlæggene. Der foreligger et meget rigt keramikinventar fra bopladsen, heriblandt et par sluttede inventarer med et rigt formudvalg, hhv. fra et grubehus og fra en kælder, der tillige indeholdt forkullede planker og en større portion forkullet korn, som er indleveret til analyse på Nationalmuseets Naturvidenskabelige Afdeling

HBV 459

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Germansk jernalder

428. Stensvanggård

19.03.01 Brørup

Boplads

Vejanlæg

Y.st./førrom.

Undersøgelse af et større bopladsområde fra førromersk jernalder, beliggende langs sydsiden af et bækløb, der få hundrede meter længere mod nordvest udmunder i Holsted Å. Over en strækning på ca. 300 m anlagdes inden for det 60 m brede motorvejstracé en serie søgegrøfter og mindre felter. Fra nogle store gruber blev tilvejebragt et bredt inventar af bopladskeramik fra førromersk jernalder per. I og IIIa. Der blev tillige påvist en del stolpehuller, men ikke egentlige hustomter, de ligger formodentlig umiddelbart syd for det aktuelle undersøgelsesområde. En serie løsfundne flintgenstande synes at afspejle en neolitisk bebyggelse i samme område

HBV 285

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

429. Ågård I

19.03.01 Brørup

Boplads

Vejanlæg

Førromersk jernalder

Fortsat undersøgelse (AUD 1992, 361) af en boplads på et bakke drag nær Holsted og Stilde Ådale. På den østlige del af bopladsen anlagdes et system af søgegrøfter, hvorved der blev påtruffet endnu et langhus (hus 3) af samme karakter som de to (hus 1-2), der var udgravet i 1992. Hus 3 er et treskibet langhus med rette langsider og ret østgavl med afrundede hjørner, 16-18 x 6 m, med vægggrøft i den østlige halvdel af huset og (bevaret) partielt i den vestlige del af den nordlige langvæg. Der er påvist to indgange, som er placeret lige over for hinanden i hver langside. Husene kan på grundlag af deres konstruktion og keramik fra nærliggende gruber mest rimeligt dateres til førromersk jernalder per. I

HBV 283

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Førromersk jernalder

430. Bavnegård I

19.03.04 Holsted

Formodet boplads

Vejanlæg

Udateret

Prøvegravning inden for motorvejstracéet Vejen V-Holsted V på et areal ved Nørre Holsted, hvor der var påvist forhøjet fosfatindhold, som kunne indicere en forhistorisk bebyggelse. Der blev åbnet en serie prøvegrøfter, men ikke påvist anlægsspor eller andet, der kunne bekræfte denne mistanke

HBV 213 & 301

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Udateret

431. Faurskovgård 11

19.03.04 Holsted

Boplads

Vejanlæg

Oldtid

Mindre udgravning på en boplads på en markant bakke. Ved forundersøgelserne var der påvist et forhøjet fosfatindhold i området. Der blev påtruffet stolpehuller og mindre gruber, men ikke egentlige hustomter. Som løsfund foreligger en fladehugget pilespids, men der er ikke gjort fund, der daterer bebyggelsen med sikkerhed

HBV 483

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Oldtid

432. Gretenlund III

19.03.04 Holsted

Grav

Vejanlæg

Enkeltgravskultur

Undersøgelse af en grav fra enkeltgravskultur, påtruffet tilfældigt ved udgravningen af et stort bopladsområde fra vikingetid og tidlig middelalder på Vejen Vestermark (jf. HBV 292 & 293). Graven er anlagt som en øst-vest orienteret undergrav med en ramme af hånd- til hovedstore sten omkring en kiste, som kun kunne påvises indirekte ved den skarpe afgrænsning af den mørke primære gravfyld i et rektangulært fyldskifte inden for stenrammen. Et kompakt lag knust frostsprængt flint på gravbunden er ligeledes begrænset til kistens udstrækning. En sleben flintøkse udgjorde udstyret. Der blev ikke påvist rester af en højtomt i forbindelse med graven, men det udelukker ikke, at graven har været højdækket i lighed med to meget lignende grave knap en kilometer vest herfor (Moselund III & VI, HBV 291 & 515)

HBV 554

Per Ole Rindel

Gravplads/grav - Yngre stenalder

433. Holstedgård I

19.03.04 Holsted

Boplads

Vejanlæg

Æ.rom/vik./midd.

sb. 80. Udgravning af dele af et bopladsområde med hustomter fra ældre romersk jernalder og sen vikingetid/tidlig middelalder. Jernalderbebyggelsen strækker sig fra et bakkeplateau ned ad en sydskråning til en lavtliggende terrasse nær kanten af et vådområde. Fire øst-vest orienterede langhuse og et udhus er helt eller delvis frilagt, men bebyggelsen omfatter utvivlsomt flere huse. Af bebyggelsen fra sen vikingetid/tidlig middelalder er to øst-vest orienterede langhuse på terrassen neden for bakkeskråningen frilagt i deres helhed. Hus 1 er 27 m langt og 9 m bredt, med buede langsider med dobbelte rækker af vægstolper og lige gavle, hvortil kommer et lille anneks ud fra den sydlige del af husets østgavl. Hus 2 er 23,5 m langt og 7,5 m bredt, opdelt i en østlig 15,5 m lang sektion med buede langsider og ydre vægstolper (kun) på sydsiden, samt en 8 m lang vestlig sektion med lige langsider. Ud fra den sydlige del af husets vestgavl er der desuden et anneks af samme karakter som i hus 1. De få stolpespor viser, at i hvert fald nogle af de ydre vægstolper i begge huse har hældet skråt indad, mens de indre vægstolper har været lodretstillede. Dateringen af husene bygger dels på keramik fra husenes stolpehuller (primært hus 1), dels på husenes grundrids. En stor oval fladbundet nedgravning i den vestlige del af hus 1 er stratigrafisk yngre end hus 1 og tolkes som et grubehus

HBV 471

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

434. Holstedgård II

19.03.04 Holsted

Teglovn

Vejanlæg

Nyere tid

sb. 81. Udgravning af et velbevaret fundament på ca. 4 x 3,5 m, opbygget som en ramme med øvre skifter af mursten af tegl, der hvilede på et fundament af håndstore marksten. I den nordlige halvdel var gulvet belagt med teglsten. Anlægget tolkes som rester af en teglovn fra nyere tid

HBV 472

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Nyere tid

435. Nørre Holsted

19.03.04 Holsted

Boplads

Vejanlæg

Br./førrom/tidl.midd.

sb. 435. Fortsat undersøgelse af stort bopladsområde med huse fra bronzealder, jernalder og tidlig middelalder (AUD 1992, 365). I 1993 udgravedes yderligere ca. 13.000 m² Fra bronzealder udgravedes tre treskibede langhuse og en serie mindre gruber med keramik (hertil kommer endnu et langhus på det umiddelbart tilstødende areal mod nord, "Nørregård 1", HBV 473). Frilæggelsen af den store indhegnede landsby fra sen førromersk jernalder blev fortsat, således at den yngre fase i landsbyen nu synes næsten totalundersøgt, hvorimod en væsentlig del af landsbyen i den ældre fase synes at ligge uden for det aktuelle undersøgelsesområde. I den yngre fase omfatter den indhegnede landsby et areal på 150 x (mindst) 50 m og omfatter mindst 16 gårde, som næsten alle har deres selvstændige udgang i den fælles indhegning. En udvidelse af indhegningen har givet plads til tre gårde uden for den oprindelige indhegning. Gårdsanlæggene fra tidlig middelalder synes nu totaludgravet, idet de afgrænses af vådområder mod syd og vest og af store arealer uden middelalderanlæg mod nord og øst. I den østlige del af middelalderbebyggelsen synes husene at indgå i et samlet firelænget gårdsanlæg omkring en åben gårdsplads. På hver side af gårdspladsen ligger et langhus med buede langvægge, hvortil kommer en serie mindre bygninger

HBV 280

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Bebyggelse - Middelalder

436. Nørre Holsted II

19.03.04 Holsted

Grav

Vejanlæg

Yngre stenalder

Undersøgelse af en grav fra enkeltgravskultur, påtruffet tilfældigt ved udgravningen af et stort bopladsområde ved Nørre Holsted (jf. HBV 280). Graven er anlagt som en øst-vest orienteret undergrav med en ramme af hånd- til hovedstore sten omkring en trækiste, hvoraf der endnu var svage spor. En sleben flintøkse udgjorde udstyret. Der blev ikke påvist rester af en højtomt i forbindelse med graven, og placeringen af anlæg af boplads karakter fra bronze- og jernalder i gravens umiddelbare nærhed tyder på, at graven ikke har været højdækket

HBV 552

Per Ole Rindel

Gravplads/grav - Yngre stenalder

437. Nørre Holsted III

19.03.04 Holsted

Vævegrube

Vejanlæg

Yngre stenalder

Undersøgelse af en vævegrube fra tidlig dolktid, tilfældigt påtruffet ved udgravningen af et stort bopladsområde med bebyggelsesspor fra bronzealder og tidlig middelalder ved Nørre Holsted (jr. HBV 280). Gruben indeholdt resterne af to fint udsmykkede klokkebægre, heriblandt hovedparten af et lille drikkebæger og en klynge på 17 vævevægte af brændt ler. Vævevægtene lå nær bunden af den ovale grube (ca. 2,0 x 1,4 m i tværmål), der var nedgravet ca. 75 cm under det nuværende pløjelag. Gruben har sandsynligvis været anvendt i sammenhæng med en vandret væv, der har været anbragt hen over gruben, så væveren under arbejdet har kunnet sidde på nedgravningens kant med benene ned i gruben

HBV 553

Per Ole Rindel

Grube - Yngre stenalder

438. Nørregård I

19.03.04 Holsted

Boplads

Vejanlæg

Bronzealder

sb. 82. Partiel undersøgelse af bronzealderboplads med hustomt (hus 37). Det undersøgte areal støder direkte op til et stort udgravet bopladsområde, som administrativt betegnes "Nørre Holsted" (AUD 1992, 365). Hus 37 er et treskibet langhus med lige langsider og rundede gavle (17 m langt, 6 m bredt), med kraftige stolpehuller i væglinien

HBV 473

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Bronzealder

439. Læborg I

19.03.06 Læborg

Bebyggelse

Diverse

Ældre germansk jernalder

sb. 145. Nord for Læborg landsby er registreret et gårdsanlæg fra ældre germansk jernalder. Et mindre tømmerbygget hus, ca. vestnordvest-østsydøst orienteret på 9,5 x 4,5 m med dobbelt stolperække i vægforløb afdækkedes i gårdsanlæggets sydvesthjørne. Indgangsparti findes ca. midt for hver langside. Huset har desuden to sæt tagbærende stolper og en enkelt stolpe i midtaksen i husets vestende. Det vestlige hegnsforløb er et "cykelskurhegn", og det sydlige hegn er et enkeltstolpehegn med enkelte støttestolper på indersiden. Dateringen er baseret på anlæggenes samlede karakter og den fundne keramik

HBV 542

Svend Aage Knudsen
Ejvind Hertz

Bebyggelse - Germansk jernalder

440. Møllehus III

19.03.06 Læborg

Bebyggelse

Diverse

Y.rom./æ.germ.

sb. 146. Undersøgelse af et større område nordøst for Læborg Landsby. På arealet blev dele af et gårdsanlæg fra 4.-5. årh. undersøgt. Undersøgelsen omfatter et 5,5 m bredt og 26,5 m langt langhus i ældste fase og 30,5 m i yngste fase. Det omtrent øst-vest orienterede hus har haft rundbuet gavle mod vest og åben gavle mod øst. Væggenes stolpesætning er noget uregulær, ligesom de henholdsvis syv og otte sæt tagbærende stolper. Der er påvist sikre indgangspartier i begge langsider i husets vestligste del. Et nord-syd orienteret hegnsforløb for vestenden af husets ældste fase giver sig til kende ved en hegnsgrøft med indgangsparti. Dateringen er givet ud fra husets grundform og et lille "snapsebæger" i ler med knop og vandret gennemboring fundet i et stolpehul i det nordlige indgangsparti. Flere andre anlæg blev undersøgt og i en grube blev der fundet en spillebrik i brændt ler med hvælvet overside

HBV 541

Svend Aage Knudsen
Ejvind Hertz

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

441. Stagelund II

19.03.06 Læborg

Bebyggelse

Vejanlæg

Y.st./y.br./førrom.

I muldafrømmet flade på et nordvendt jævnt faldende terræn ned til Asbo Bæk fandtes 11 gruber af forskellig karakter. To er dateret på keramik til bondestenalder og en grube til sen bronzealder/førromersk jernalder, per. I.

HBV 564

Svend Aage Knudsen

Ejvind Hertz

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

442. Birkely

19.03.07 Malt

Boplads

Andet anlægsarbejde

Æ.st./førrom.

sb. 175. Prøvegravning af 1.830 m² tæt på tidligere undersøgt hustomt fra førromersk jernalder. Et hegnsforløb kunne følges over 9 m, og havde tilsyneladende adskilt huset fra et område med over 85 anlæg i form af spredte stolpehuller, sænkninger samt mindre gruber og kogestensgruber. Flere af gruberne indeholdt oldsager, der muligvis er samtidige med huset. Der fandtes i alt 55 skår, hvoraf mange randskår og beklaskede sideskår var daterbare. Der registreredes ligeledes en del flint på pladsen, og på lokalitetens højeste punkt fandtes en koncentration af Maglemoseflint. De 15 m², der blev soldet, indeholdt 424 stykker flint. Der blev fundet 2 retoucherede afslag, 1 bor, 1 mikrostikkel, 1 økse, 4 mikrolitter og 4 mikroflækkeblokke. Omkring 20% af flinten var ildskørnet, og en tilsvarende del bestod af små flintfliser. Der var ingen egentlige anlægsspor på denne usædvanligt højtliggende flinthugningsplads fra ældre Maglemosetid

HBV 434

Stig Grummesgaard-Nielsen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

443. Estrup I

19.03.07 Malt

Flint

Naturgas

Ældre stenalder

Rekognoscering og prøvegravninger i et 400 m langt tracé nær sydbredden af Estrup Mose i forbindelse med forlægning af naturgasledning. Hvor der på grundlag af topografien og sporadiske overfladefund af bearbejdet flint var mistanke om bopladser fra senpalæolitikum eller mesolitikum, blev pløjelaget soldet stikprøvevis i felter á 1/4 m² for hver 8. meter i tracéets længdeakse (i alt 12 felter). Resultatet var negativt (jf. dog den i forvejen registrerede lokalitet, Estrup Mose I, ved vestenden af tracéet (jf. HBV 28)

HBV 555

Per Ole Rindel

Andre anlæg/diverse - Palæolitikum

Andre anlæg/diverse - Ældre stenalder

444. Estrup Mose I

19.03.07 Malt

Boplads

Naturgas

Stenalder

Fortsat undersøgelse af bopladsområde med fund fra senpalæolitikum, mesolitikum og neolitikum på en banke nær sydbredden af Estrup Mose (AUD 1992, 367). I forbindelse med forlægning af naturgasledning som følge af anlæggelse af motorvej undersøgtes et område umiddelbart sydøst for det hidtil udgravede areal. Pløjelaget soldedes i et netværk af felter á 1 m², anlagt for hver 4. meter (i alt 9 m²-felter). Ud over en moderat forekomst af flintafslag fandtes en serie flintredskaber, omfattende økser, skrabere og en mikroflækkeblok, som kan henføres til de tidligere påviste bosættelser fra ældre stenalder. Hertil kommer et afslag fra en sleben flintøkse

HBV 288

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Palæolitikum

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

445. Gretenlund I-II

19.03.08 Vejen

Boplads

Vejanlæg

Vik./tidl.midd.

Delvis udgravning af et stort bopladsområde fra yngre del af vikingetiden. Bebyggelsen strækker sig muligvis ind i tidlig middelalder. Over en strækning på 250 m åbnedes inden for det 60 m brede motorvejstracé et stort og to mindre felter, i alt ca. 8.500 m² Herved frilagdes 6 store langhuse, 6 mindre huse, 2 grubehuse, en brønd og partielt bevarede hegnsgrøfter. Blandt husene er et 30 m langt treskibet langhus (hus 10) med let buede langvægge og 8 par tagbærende stolper (de yderste par placeret i gavlene). I fundmaterialet indgår bl.a. kuglekar, tenvægte og jernslagget. Bopladsen fortsætter utvivlsomt uden for det undersøgte tracé

HBV 292 & 293

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

446. Mariasminde I

19.03.08 Vejen

Boplads

Vejanlæg

Ældre bronzealder

Mindre undersøgelse af et bopladsområde fra ældre bronzealder på samme flade højderyg som bronzealderbebyggelsen ca. 250 m nordvest derfor (AUD 1992, 373). I en 3,5 m bred søgegrøft i vejtracéets længdeakse blev et treskibet langhus fra ældre bronzealder påtruffet og frilagt. Huset har lige langsider og rundede gavle (14 m langt, 7,5 m bredt) med kraftige stolpehuller i væglinjen. I en lille grube umiddelbart nord for huset fandtes bl.a. brudstykker af en skubbeværn

HBV 465

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Ældre bronzealder

447. Mariasminde II

19.03.08 Vejen

Boplads

Vejanlæg

Ældre bronzealder

Partiel undersøgelse af et bopladsområde fra ældre bronzealder på en flad højderyg. Det undersøgte areal støder direkte op til et stort udgravet bopladsområde, som administrativt betegnes "Stavnsbjerg" (AUD 1992, 373). Ved hjælp af et system af søgegrøfter blev to treskibede langhuse (hus 13-14) fra ældre bronzealder påtruffet og frilagt i et mindre felt. Begge huse har lige langsider, rundede gavle og kraftige stolpehuller i væglinjen. Hus 13 er 21,5 m langt og 7,5 m bredt, hus 14 er 18 m langt og 8,5 m bredt. I en mindre grube i vestenden af hus 13 fandtes en del keramik

HBV 466

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Ældre bronzealder

448. Stavnsbjerg

19.03.08 Vejen

Boplads

Vejanlæg

Ældre bronzealder

sb. 119. Fortsat undersøgelse af boplads fra ældre bronzealder (AUD 1992, 373). I et system af søgegrøfter blev yderligere to treskibede langhuse (hus 11-12) påtruffet og frilagt umiddelbart syd for det areal, der blev undersøgt i 1992. Begge huse har lige langsider og rundede gavle. Hus 11 er 22 m langt, 7,5 m bredt og har kraftige stolpehuller i væglinjen. Hus 12 er 22,5 m langt, 7 m bredt og adskiller sig fra de øvrige udgravede huse på bopladsen ved at have tætstillede spinkle stolpehuller i væglinjen og to par kraftigere, indtrukne stolpehuller, der markerer en indgang i hver langside, anbragt forskudt i forhold til hinanden. Hus 12 minder således meget om den hustomt, Haderslev Museum i 1975 udgravede ved Trappendal

HBV 296

Per Ole Rindel

Bebyggelse - Ældre bronzealder

449. Bispegade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Grave

Andet anlægsarbejde

Middelalder(?)

sb. 87. Opfølgende undersøgelse har stedfæstet skeletfund, som for år tilbage blev påtruffet ved anlæggelse af fjernvarmeledninger i præstegårdens have. Skeletresterne er problematiske, idet de ikke direkte kan knyttes til nogen af de kendte middelalderlige kirker eller kapeller i Ribe.

ASR 1101

Per Ole Rindel

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

450. Erik Menvedsvej

19.04.06 "Ribe Købstad"

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Ved etablering af en P-plads nær voldgraven til Riberhus blev kulturlag berørt. Det viste sig, at det pågældende sted var præget af massive lag havemuld, indeholdende potteskår fra stentøj, stjertpotter og jydepotter. Dateringen peger entydigt på 16-1700-årene.

ASR 1058

Hans Skov

Kulturlag - Nyere tid

451. Gasværksgrunden

19.04.06 "Ribe Købstad"

Voldgrav, kulturlag, grube

Andet anlægsarbejde

Y.germ/vik./midd.

sb. 77. I forbindelse med en planlagt rensning af den tidligere gasværksgrund i Ribe blev der foretaget en arkæologisk undersøgelse på området, der er placeret tæt på markedspladsen fra 7-800-tallet. Området var generelt meget ødelagt af ned- og afgravninger, men enkelte steder kunne det gule påkørte sand konstateres. Dele af en meget stor grube (ikke under 200 m²) blev undersøgt. Den var opfyldt med rige affaldslag, primært fra første halvdel af 8. årh., indeholdende de sædvanlige rige værkstedsrester. På området fandtes der desuden dele af en markant voldgrav. Undersøgelsen antyder et afrundet rektangulært forløb, der måler ca. 125 x 105 m. Voldgraven er foreløbig vanskelig at datere nærmere, men anlæggelsen finder sted i perioden efter ca. 800 og før ca. 1150

ASR 1085

Claus Feveile

Stig Jensen

Kulturlag - Germansk jernalder

Anløbsplads/handelsplads - Vikingetid

Forsvarsanlæg/voldsted - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

Kulturlag - Middelalder

452. Grønnegade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I forbindelse med gaderenovering og nykloakering blev Grønnegades nordlige halvdel undersøgt. Det blev konstateret, at gaden ligger på op til 5,3 m tykke opfyldningslag, der især er afsat i 11-1200-årene. Ved hjælp af to profilhuller, der blev gravet igennem kulturlagene ned til de naturligt afsatte lag, kunne det konstateres at lagenes alder tiltog, jo nærmere man kom Ribes centrum. Nærmest bymidten målte 1100-tallets kulturlag knap 3 m, mens lag af samme alder kun var en halv meter tykke længst borte fra centrum. Under kulturlagene påvistes det, der indtil 1100-årene var Ribe Åleje. Blandt fundene dominerer keramik, men en del lædersko, stavbægerdele samt enkelte stumper tekstil fremkom også. En stor mængde egepiloteringspæle, som formentlig har båret en vejkonstruktion, fremkom. De fleste pæle var tilspidsede og helt eller delvis glathuggede. De længste pæle var godt 4 m lange. Fældningstidspunktet for et par af pælene blev dendrokronologisk dateret til 1177 og 1121/22. Den yngste pæl fremkom i gadens nordlige del, længst fra centrum, mens den ældste pæl blev fundet nærmere centrum. Aldersforskellen på pælene støtter sammen med alderen på kulturlagene den antagelse, at gaden er udbygget trinvis fra centrum og ud efter. I samarbejde med Nationalmuseet blev der udtaget prøver til pollenanalyser og makrofossilundersøgelser. Prøverne skal kaste lys over områdets oprindelige vegetation og dannelsen af lagene.

ASR 1070

Hans Skov

Kulturlag - Middelalder

453. Gråbrødre Kloster

19.04.06 "Ribe Købstad"

Bebyggelse/brønd/vej/ kloster/kirkegård

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 71. Undersøgelse af et ca. 800 m² stort område i Ribes vestby med aktivitetsspor fra 1100-tallet til renæssance. De ældste bebyggelsesspor bestod af gruber og stolpehuller, men kun et enkelt sikkert hus. I næste fase afgrænsedes et nordligt og et sydligt bebyggelsesområde af skelgrøfter, der viser parceller med en bredde på ca. 14 m. Den senere bebyggelse i det sydlige område gav sig bl.a. til kende ved væggrøfter med stolpehuller af ler og mørtel, ovnanlæg og brønde. Mellem de to bebyggelsesområder og vest for disse lå to veje. Disse er tilsyneladende jævndrengende med den ældste bebyggelse. Den ældst konstaterede vejkonstruktion var en "brolægning" af småsten iblandet dyreknogler lagt direkte på undergrundssandets alprægede overflade efter fjernelse af såvel de indtil da tilkomne kulturlag inkl. vej(e) som det oprindelige vækstlag og det i Ribe obligatoriske lag blegsand. Den næste vej gav sig til kende ved store stolpehuller med dybe stolpespor, efter fuldstændig overdimensioneret konstruktion i forhold til undergrundens beskaffenhed. Konstruktionen af denne vej viser, at den øst-vest gående vejstrækning stødte op til den nord-syd gående, der altså var gennemgående. Herefter konstateredes en række vejfaser, hvor de ældste er konstrueret med en træbelægning, i denne fase var i hvert fald den øst-vest gående vej ude af funktion i en periode, og de yngste belagt med en stenbrolægning. Vejstrækningen kendes indtil 1600-tallet, hvor den gik ud af funktion. Det sydlige bebyggelsesområde blev 1232 givet til gråbrødrene, det første konvent af sin slags i Danmark, og 1280 blev kirken indviet. Inden for udgravningsfeltet fandtes den midterste tredjedel af kirken, der lå som nordfløj helt op mod vejen, og desuden blev en mindre del af østfløjen konstateret. Kirkens østlige del, tilsyneladende ca. halvdelen, blev bygget først, derefter tilføjedes vestdelen og så en korsgang. Senere blev korsgangen gjort bredere, og der skete en række bygningsmæssige ændringer på overgangen mellem øst- og vestdel. Østfløjen og dens korsgang synes at være stort set jævndrengende med kirken, og på et senere tidspunkt er samtlige fundamenter blevet udskiftet. I kirke og korsgange udgravedes ca. 130 grave. Klosteret blev nedrevet ved reformationen på nær østfløjen, der stod til 1670-71. Det nordlige bebyggelsesområde blev sandsynligvis fra en gang lige efter midten af 1200-tallet til omkr. 1400 anvendt til begravelser. Det vides ikke, til hvilken kirke kirkegården har hørt. I en del af denne periode anvendes noget af området til andet end begravelser, bl.a. et bronzestøberi. Der fandtes ingen spor af aktivitet efter omkr. 1400 før en renæssancebebyggelse kom til. På kirkegården udgravedes ca. 430 grave. Diverse gravtyper konstateredes: stengrave, hoveddrumsgrave, murede grave og trækistegrave, bl.a. et eksempel på genbrug af almindelig kiste med hængslet låg og lås. Af genstande fra gravene kan nævnes seglstamper, bedekranse og pilgrimsmuslinger, men ingen gravsværd. I øvrigt fandtes et par små klokker, en spillebrik. og over halvdelen af en kande af typen grøn Rouen (nordvestfransk monokrom)

ASR 1015

Jakob Kieffer-Olsen

Bebyggelse - Middelalder

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kloster - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Gravplads/grav - Nyere tid

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

454. Hundegade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Vandledning

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Fund af en knap 6 m lang vandledning, hvis underdel bestod af en kløvet og kvadratisk udspærret egestamme med stik- og mufteende. Låget bestod af en svær bøgeplanke, der var tappet og sømmet fast til underdelen. En fuldstændig tilsvarende underdel med samme dimensioner er tidligere blevet opgravet i Sortebrødregade (lb.nr. 464). Denne ledning blev dendrokronologisk dateret til 1605-15. Vandledningen opfattes som et afløb ud mod åen, og fund af stjertpotte- og jydepotteskår støtter en datering dl 1600årene.

ASR 1086

Hans Skov

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

455. Korsbrødregade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Undersøgelse af Korsbrødregades nordlige tredjedel. Længst mod nord var kulturlagene op imod 3,5 m tykke, mens de over gadens øvrige forløb ikke oversteg 2 m. Ved hjælp af keramikken kunne kulturlagene dateres til 11-1200-årene. Længst mod nord blev et profilhul gravet gennem kulturlagene ned til naturligt afsatte lag. Her påvistes den gamle åbred til Ribe Å. Opfyldningen af ålejet på dette sted kan på grund af keramikken dateres til 1200-årene. Længere mod syd hæver terrænet sig op på et lavt sandet plateau. Her vidner stolpehuller og gruber om spredt bebyggelse i 1100-årene. Fund af metertykke klæglag imellem kulturlag i gaden og i den nærliggende Grønnegade vidner indirekte om et større anlægsarbejde, der har fundet sted først i 1200-årene. Det er fristende at se de tykke klæglag som et biprodukt af en udbygning af det nærliggende Riberhus eller en forlægning af åløbet.

ASR 1074

Hans Skov

Kulturlag - Middelalder

456. Posthustorvet

19.04.06 "Ribe Købstad"

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

sb. 50. Undersøgelse af ca. 5 m² Undersøgelsen omfattede kun toppen af kulturlagene og resulterede i de sædvanlige rige værkstedsfund: 1 sceattas, kammageraffald, få glasperler, hjemlig og importeret keramik, samt få støbeformsfragmenter til bl.a. skålformede spænder. Lagene dateres til 1. halvdel af 9. årh.

ASR 1075

Claus Feveile

Kulturlag - Vikingetid

457. Puggaardsgade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 73. Der blev konstateret 3 m tykke kulturlag. På baggrund af potteskårene kunne det afgøres, at lagene primært er aflejret i 11-1200-årene. Der blev, som et led i samarbejdet med Nationalmuseet indsamlet jordprøver til pollenanalyser og makrofossilundersøgelser. Disse kan forhåbentlig bidrage med nye oplysninger om områdets oprindelige topografi og byens gradvise overtagelse af området.

ASR 1094

Hans Skov

Kulturlag - Middelalder

458. Ribe Statsseminarium

19.04.06 "Ribe Købstad"

Voldgrav

Andet anlægsarbejde

Vik./tidl.midd.

sb. 78. På en strækning over ca. 20 m, tæt ved Tved Å, blev 1000-tallets voldgrav undersøgt. Voldgraven er tidligere undersøgt længere mod syd (AUD 1992, 378) og er nu dokumenteret fem steder på den 650 m lange strækning hvor voldgraven forbinder Ribe og Tved Å.

ASR 994

Claus Feveile

Forsvarsanlæg/voldsted - Vikingetid

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

459. Sanders P-plads

19.04.06 "Ribe Købstad"

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Y.germ/vik.

Undersøgelse af markedspladsens kulturlag i et område på ca. 180 m². Enkelte mindre felter blev undersøgt til bunds, bl.a. ved at tømme moderne nedgravninger. Et rigt oldsagsmateriale dokumenterer aktiviteten på de enkelte parceller, ligesom undersøgelsen gjorde det muligt at konstatere fortsættelsen mod øst af den parcelinddeling der blev erkendt ved Posthusudgravningen i 1990/91 (AUD 1990, 322). Et af de helt specielle fund var bl.a. dele af en udskåret hvalbensplade med runer.

ASR 1077

Claus Feveile

Kulturlag - Germansk jernalder

Kulturlag - Vikingetid

460. Skt. Katharina Kloster

19.04.06 "Ribe Købstad"

Grave, kulturlag

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

Fund af grave og kulturlag. I alt 15 begravelser blev påvist. Med baggrund i fundmaterialet i og omkring gravene kunne de primært placeres i 15-1700-årene. Blandt de gravlagte var der mænd, kvinder og børn. Det kunne konstateres, at kirkegården var anlagt på massive opfyldningslag der har været op imod 6 m tykke. Opfyldningslagene daterer sig til årtierne omkring år 1200 og ligger hen over et gammel åleje.

ASR 1104

Hans Skov

Kloster - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Gravplads/grav - Nyere tid

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

461. Skt. Laurentiigade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Grave

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 58. Opfølgende undersøgelser har stedfæstet skeletfund, som fremkom ved anlæggelsen af transformerstation i 1970. Begravelserne tilhører efter alt at dømme Johanitterklosteret, som indtil reformationen lå i umiddelbar nærhed.

ASR 1103

Hans Skov

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kloster - Middelalder

462. Skt. Nicolajgade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Y.germ/vik.

sb. 40. I den østlige del af gaden kunne parcelstrukturen fra 721/22 konstateres ca. 100 m længere mod øst end tidligere antaget. Samtidig lykkedes det adskillige steder at påvise det gule påkørte sand, der omkring år 700 markerede anlæggelsen af markedspladsen.

ASR 1084

Claus Feveile

Kulturlag - Germansk jernalder

Kulturlag - Vikingetid

463. Skt. Pedersgade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Grave

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 86. Upræcise oplysninger om den nøjagtige placering af Skt. Peders Kirke og kirkegård afstedkom en opfølgende undersøgelse. Herved blev udstrækningen af skeletfund, fremkommet ved tidligere anlægsarbejde, præciseret.

ASR 1100

Hans Skov

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Gravplads/grav - Nyere tid

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

464. Sortebrødregade

19.04.06 "Ribe Købstad"

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 57. Stort set hele gadeforløbet blev opgravet og undersøgt. Der blev påvist kompakte kulturlag aflejret fra 1200-1400-tallet, samt et brandlag fra 1580. Kulturlagenes samlede tykkelse blev målt til godt 4 m. I gadens nordlige del blev munkestensfundamentet af en hidtil ukendt bygning påvist. Bygningen er sandsynligvis opført i det 15. eller 16. årh. og gået til grunde ved den store brand i 1580. En del piloteringspæle blev påvist. Især i gadens sydlige del var pælene svære. Formodentlig har en del af disse båret vejens træbelægning. Der blev påvist to efterreformatoriske vandledninger af forskellig type. Den ene bestod af en 6 m lang kløvet og udhulet egestamme, mens den anden bestod af fire tykke bølgeplanker. Førstnævnte vandledning er dendrokronologisk dateret til 1605-1615.

ASR 974

Hans Skov

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

465. Grønnegård IV

19.05.03 Esbjerg

Boplads/grave

Plantning

Førrom./rom./y.rom./germ.

sb. 276. Fortsat undersøgelse (AUD 1989, 371), hvorved der afdækkedes ca. 45.000 m² af bebyggelsesområdets centrale del, Der fandtes spor efter en lille landsby fra tiden omkring Kristi fødsel. Nord for landsbyen fandtes et stort antal materialegruber, som var fyldt op med affald, primært keramik, fra bebyggelsen. I den nordlige del af det undersøgte område fandtes massive bebyggelsesspor fra 4.-6. årh. e.Kr. i form af spor efter store velbyggede huse med indhegnede gårdtomter. Der fandtes også to grave fra 3.-4. årh. e.Kr.

ESM 1697

Palle Siemen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

466. Præstestien

19.05.06 Guldager

Bebyggelse/grave

Selvvalgt forskning

Førrom./y.rom./æ.germ.

sb. 271. Fortsat udgravning (AUD 1992, 383), der hovedsageligt koncentreredes om en snes grave fra 3.-5. årh. e.Kr., men også medførte undersøgelse af flere tuegrave fra begyndelsen af jernalderen (ca. 500-300 f.Kr.) samt dele af et hus fra ældre germansk jernalder. Gravene viste sig i lighed med tidligere at indeholde et forholdsvis enkelt udstyr af lerkar og personlige genstande som kniv, fibler og remspænder samt i enkelte tilfælde mindre kæder af glas- og ravperler. I langt de fleste grave bestod kisten af et trug med lågdække, men flere af gravene var opført på stedet som et lille kammer af tætstillede, lodrette planker, der var banket ned i undergrunden i gravgruben. En anden usædvanlig kisteform var en lille båd med lige agterende. De i 1993 undersøgte grave kan uden videre indpasses i den samlede model for bebyggelse og grave og udgør således dele af en eventuel to familiers/gårds gravområde på den fælles gravplads. Der er indtil videre undersøgt lidt under 150 grave på denne gravplads.

ESM 1421

Palle Siemen

Ingrid Stoumann

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

467. Skovridervej II

19.05.06 Guldager

Boplads spor

Plantning

Førrom./rom.

sb. 278. Undersøgelse af et område på ca. 10.000 m² afdækkede et mindre grubeområde med keramik fra ældre jernalder (omkring Kr.f.). Grubeområdet må være en perifer del af et større bopladsområde, beliggende mod sydøst i det område, der i foråret 1992 blev dybdepløjet og ødelagt

ESM 1843

Arne Tubæk Naamansen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Ældre jernalder

468. Korskroen

19.05.10 Nørre Skast

Boplads

Andet anlægsarbejde

Tidlig førromersk jernalder

sb. 218. Prøvegravning af et 60.000 m² stort område med udvidelser af grøfterne ved fund af anlæg. De første undersøgelser viste store diffuse fyldskifter med spredte fund af jernalderkeramik. I flere af fyldskifterne fandtes ca. 5 cm lave gruber med rødbrændte sider og en trækulsholdig fyld, men uden ildskørnede sten eller andet fundmateriale. De diffuse fyldskifter tolkes som resterne af det gamle muldrag i forbindelse med flade sænkninger i undergrunden. Der blev kun fundet et hus, som var af treskibet konstruktion med væggrøft i østenden. Rundt om huset var flere kogestensgruber. Det kan ud fra keramik og konstruktion dateres til tidlig førromersk jernalder

ESM 1911

Ulla Mejdahl

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

469. Størsbøl Øst I

19.05.15 Vester Nykirke

Boplads/grav

Andet anlægsarbejde

Y.st./br./æ.rom.

sb. 64. Undersøgelsen omfattede ca. 7.000 m² på et højdedrag, som mod øst falder markant ned mod Sneum Å. De ældste bosættelsesspor er spredte stolpehuller fra tragtbægerkultur. I flere af stolpehullerne fandtes fint ornamenteret keramik og forkullet korn. Den næste bosættelse er to små øst-vest orienterede huse med forsænket gulv. De få fund, som er gjort i forbindelse med gulvlagene, antyder en datering til senneolitikum. Fra bronzealderens midte stammer et velbevaret øst-vest orienteret hus med treskibet konstruktion og kogestensgruber placeret mellem det første og det andet sæt tagbærende stolper fra vest. De øvrige bosættelsesspor bestod udelukkende af spredte stolpehuller samt to gruber, som begge dateres til ældre romersk jernalder. I den ene grube udgravedes et stort keramisk materiale, mens den anden grube indeholdt et deformeret importstykke fra Romerriget, formentlig en kasserolle. Inden for udgravningsområdet fandtes endvidere en rammegrav fra enkeltgravstid, indeholdende ca. 80 ravperler

ESM 1907

Ulla Mejdahl

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

470. Jerrig

19.06.02 Grindsted

Høj/boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 64. Prøvegravning på et ca. 300.000 m² stort område på nordsiden af Grindsted Å. Der blev på området registreret enkelte stolpehuller. Højen tegnede sig på undersøgelsestidspunktet som en meget svag, ca. 10 cm hævnings med en diameter på 13-14 m. Ved udgravningen viste det sig, at mindre end 5 cm højfyld var bevaret under pløjelaget, og det kun i et mindre område centralt i højen. Primærgraven, der lå øst-vest, en smule acentralt i højen, indeholdt som eneste gravgave en enkelt udformet stridsøkse af Glob's type H. Der blev konstateret en stolpenedgravning henholdsvis 1 m øst og vest for graven. Der er muligvis tale om en spinkel trækonstruktion over graven. Højen er fra midten af enkeltgravskulturen.

ESM 1889

Arne Tubæk Naamansen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

471. Søgård/Donslund

19.06.03 Hejnsvig

Jernudvinding/boplads

Andet anlægsarbejde

Germansk jernalder

Ved overvågning fandtes jernslagge og keramik, der formodentlig stammer fra en nærliggende ældre germanertidsboplads, der tidligere er undersøgt.

ESM 1892

Arne Tubæk Naamansen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Jernudvinding - Germansk jernalder

472. Slagterigade

19.07.12 Varde

Fyldskifter/kulturlag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 68. Udgravning i Varde midtby i forbindelse med nedrivning af huse. Der blev fundet talrige fyldskifter af nyere tids dato, men ingen sikre spor af den middelalderlige bebyggelse, hvorfra der fandtes stolpehuller på grundens sydlige del i 1991 (AUD 1991, 359). Det må blot konstateres, at eventuelle spor af middelalder er forsvundet som følge af intensiv bebyggelsesaktivitet i området i nyere tid

VAM 1140

Anne Mette Kristiansen

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

473. Storegade/Nicolaj kirkegård

19.07.12 Varde

Grave

Andet anlægsarbejde

Midd./nyere tid

sb. 69. I forbindelse med restaurering af en ejendom i Varde midtby udgravedes et antal skeletter fra middelalder og nyere tid. Det var kun meget få grave, der lod sig undersøge i sin helhed, idet det var muligt at udgrave den centrale del af de enkelte rum. Husets fundament havde i øvrigt forstyrret mange grave. Der blev ikke fundet bygningsrester eller andre spor af Nicolaj Kirke. Man kunne ellers have forventet, at en del af apsis ville have ligget inden for udgravningsområdet

VAM 1235

Anne Mette Kjærgård

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Gravplads/grav - Nyere tid

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

474. Hesselmed

19.07.14 Ål

Boplads

Dyrkning

Førrom./æ.rom.

sb. 134. Fortsat undersøgelse af boplads fra slutningen af førromersk og begyndelsen af ældre romersk jernalder (AUD 1992, 385). Foreløbig er der udgravet tre gårdsanlæg, bestående af øst-vest orienterede langhuse med tilhørende småbygninger. To af gårdsanlæggene indeholdt to-tre faser, mens det tredje kun havde en; dette afveg i øvrigt også ved at have stald i vestenden. Karakteristisk for husene var velbevarede brolægninger af grebninger og indgangspartier, samt flere hele, nedsatte forrådskar

VAM 1179

Lene B. Frandsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

475. Tinghøje

19.07.14 Ål

Høj?

Plantning

Udateret

sb. 45. Selvom det meste af "højen" blev undersøgt, fandtes der ingen grave eller spor af tørveopbygning. I fylden fremkom en del flintafslag og en tværpil.

VAM 1240

Lene B. Frandsen

Gravhøj - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

476. Horne

19.08.03 Horne

Boplads/jernudvinding

Andet anlægsarbejde

Jernalder

sb. 205. Undersøgelse af et område ved hjælp af søgegrøfter og en mindre fladeafdækning. Der blev fundet fem slaggeblokke fra jernudvinding, samt spredte stolpehuller, der må tolkes som et dårligt bevaret langhus, tilsyneladende ældre end jernudvindingssovnene. Der blev ikke gjort fund, der kan dateres nærmere end til jernalder

VAM 1236

Anne Mette Kjærgård

Bebyggelse - Jernalder

Jernudvinding - Jernalder

477. Hornelund

19.08.03 Horne

Gruber/jernudvinding?

Dyrkning

Førrøm./æ.rom.

På den pågældende mark er de berømte Hornelundsspænder fra vikingetiden fundet. Fundstedet har aldrig tidligere været undersøgt. Formålet med undersøgelsen var dels at efterspore anlæg, der evt. kunne knyttes til spænderne, dels at se om der overhovedet var bebyggelsesspor bevaret, efter at marken er grubbet, og der var kørt med stenstrenglægger. Der blev ikke gjort sikre fund fra vikingetid. Til gengæld fandtes der gruber fra førromersk jernalder, per. I, med keramik og slagge, muligvis fra jernudvinding, samt en række kogestensgruber uden daterende fund

VAM 1182

Lene B. Frandsen

Grube - Førromersk jernalder

Jernudvinding - Ældre jernalder

Grube - Udateret

478. Snorup

19.08.04 Tistrup

Jernudvinding

Dyrkning

Rom./germ.

sb. 101. Fortsat udgravning (AUD 1992, 388). Tatyana Smekalova, St. Petersborg, har foretaget magnetisk detektering af 9 ha af området og her kortlagt yderligere 1.400 slaggegruber, hvorefter det samlede antal nu er 2.800. Om magnetisk detektering se AUD 1992, s. 7-16

VAM 1068

Lene B. Frandsen

Olfert Voss

Jernudvinding - Romersk jernalder

Jernudvinding - Germansk jernalder

479. Snorup

19.08.04 Tistrup

Landsby/boplads

Dyrkning

Y.rom./germ.

sb. 101. De tidligere fundne langhuse (AUD 1986, 470) blev i 1993 knyttet til en mere omfattende bebyggelse med 15-20 huse, der ligger centralt i jernudvindingsområdet. De kunne ses på luftfotografier i bygmarker, optaget 15. juli og senere på måneden af Hans Buhl, Hoddeskov. Det er øst-vest orienterede langhuse, 5-6 m brede og omkr. 30 m lange, og de er fordelt over et område på ca. 200 m i øst-vest og 3 50 m i nord-syd. Husene fremtræder tydeligt med aftegning af såvel vægge som tagstolper

VAM 1068

Lene B. Frandsen

Olfert Voss

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Haderslev Amt

480. Skovlund

20.01.03 Lintrup

Gravhøj

Plantning

Yngre stenalder

sb. 14. Der udgravedes en mindre gravhøj, diameter 9,5 m, med stenspor langs højfoden og spor af en stenpakning i centralgraven. Der fandtes ingen genstande, men tidligere er der fundet to bjergartsøkser på stedet

HAM 3015

Jens Kristian Nygaard

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

481. Lokhøje

20.01.06 Skrave

Gravhøj

Plantning

Yngre stenalder

sb. 36. En høj med ringgrøft indeholdende en sandsynlig dobbeltbegravelse, nedgravet i undergrunden. Ringgrøften var afbrudt af en stenlægning mod nord. To nedsænkede grave synes samtidige, en voksen- og en barnegrav

HAM 3016

Jens Kristian Nygaard

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

482. Gram kirke

20.02.01 Gram

Hustornt

Diverse

Midd./nyere tid

sb. 123. I forbindelse med en kirkegårdsudvidelse undersøgtes området mellem to fredede gravhøje. Her fandtes i en af søgegrøfterne en koncentration af store rektangulære stolpehuller med indhold af brændt ler og tegl. Stolpehullerne synes at stamme fra en hustomt, men mange rødde gjorde iagttagelsesforholdene vanskelige.

HAM 2981

Per Ethelberg

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

483. Skt. Thøgers kapel

20.02.01 Gram

Kirkegård/grube

Dyrkning

Middelalder

sb. 185. På kirkegården til den i 1500-tallet nedlagte Endrup kirke var der med metaldetektor fundet adskillige mønter samt et segl fra en hidtil ukendt adelsmand. Ved prøvegravning fandtes kirkegårdsafgrænsningen i form af en grøft, adskillige grave samt en stor, meget trækulsholdig grube. Af gruben, der har en størrelse på ca. 5 x 5 m, udgravedes ca. 2 m². Heri fandtes mere end 100 borgerkrigsmønter, samt andre metalgenstande. Gruben ødelægges af stenstrenglægning

HAM 2427

Lennart S. Madsen

Grube - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

484. Skibelundbjerg

20.02.06 Nustrup

Gravhøj

Råstof

Oldtid

sb. 148. Prøvegravning af en næsten totalt fjernet høj, hvor kun nogle enkelte udaterbare fyldskifter var tilbage

HAM 2956

Per Ethelberg

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

485. Brdr. Gram

20.02.08 Skrydstrup

Gravhøj/boplads

Råstof

Y.st./æ.br.

sb. 18. Gravhøjen viste sig uventet at dække over flere interessante anlæg med spor af ardplojning under alle. Dernæst fulgte en senneolitisk fladmarksgrav ældre end gravhøjen, samt en hustomt med forsænket gulvflade og vægggrøft, keramikdateret til dolktid. Næste fase var et stort treskibet langhus, keramikdateret til ældre bronzealder, per. II, bl.a. indeholdende kogegruber og to næsten 2 m dybe huller, hvoraf det ene havde været foret med et organisk materiale. Husets datering svarer til Skrydstruppigens, hvis høj ligger 750 m derfra. Huset var dækket af et tykt brandlag med et stort indhold af frø og korn. Herpå var gravhøjen anlagt. Udgravningen forventes fortsat

HAM 2957

Per Ethelberg

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Ager/mark - Oldtid

486. Lilholt kapel

20.02.08 Skrydstrup

Kirkegård/bebyggelse

Dyrkning

Middelalder

sb. 68. Årets udgravning ved den nedlagte Nybøl kirke afslørede to faser af kirkegårdsgrøften afgrænsende et samlet areal på omtrent 4.000 m². Tilsammen må de to kirkegårdsfaser rumme mere end 1.000 grave. Uden for den yngste kirkegårdsgrøft fandtes fyldskifter stammende fra en bebyggelse fra højmiddelalder. Kirkegård og bebyggelse ødelægges af stenstrenglægning

HAM 2843

Jakob Kieffer-Olsen

Bebyggelse - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

487. Slotseng

20.02.09 Sommersted

Bopladser

Selvvalgt forskning

Ældre stenalder

sb. 101. Fortsatte undersøgelser (AUD 1991, 3 69). I 1993 udgravedes en meget stor flintkoncentration, der efterhånden, som udgravningen skred frem, opløste sig i to bopladser fra hhv. Hamburgkulturen (a) og Federmesserkulturen (e). De to pladser, der målte hhv. ca. 7 x 8 m og 4 x 5 m, overlappede delvis hinanden, og oldsagerne var desværre mere eller mindre blandet sammen. Hertil kommer de voldsomme forstyrrelser af geologisk, biologisk og dyrkningsmæssig karakter, som er påført pladserne efter bosættelsestidspunktet. Men der foreligger i det mindste et stort og smukt oldsagsmateriale, der omfatter bl.a. 62 zinken, 61 skafittungespids, 77 rygspids (eller Federmesser), 89 skrabere, heraf 39 af Wehlentype, og 109 stikler

NM I 6884/89

Jørgen Holm

Bebyggelse - Palæolitikum

Bebyggelse - Ældre stenalder

488. Abkærvej

20.02.10 Vedsted

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 358. Et større område med stolpehuller og gruber blev undersøgt. Der fandtes ingen genstande, og ingen af stolpehullerne dannede hustomter eller lignende. Sandsynligvis drejer det sig om et aktivitetsområde i udkanten af en boplads

HAM 2899

Per Ethelberg

Bebyggelse - Oldtid

489. Sydvejen

20.02.10 Vedsted

Gravhøj

Råstof

Oldtid

sb. 45. Højen viste sig at være en velbevaret lille gravhøj med en usædvanlig dyb ringgrøft med plankespor. Den lille centralgrav var velbevaret men rummede ingen fund

HAM 2958

Per Ethelberg

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

490. Nørregade

20.03.04 Haderslev

Vejanlæg/kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 51. Nedgravning af en ny fjernvarmeledning gav anledning til at få en profil fra byens torv hele vejen ned ad bybakken til voldgraven. I den smalle grøft fandtes Nørregades ældste gadebelægning (1200-årene), ligesom voldgravens præcise placering kunne fastlægges. Undersøgelsen gav desuden et indblik i kulturlagens forløb i denne del af byen.

HAM 2974

Lennart S. Madsen

Kulturlag - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

491. Møllestrømmen

20.03.04 Haderslev

Bro- og vejanlæg/kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 128. Foranlediget af nybyggeri blev der foretaget prøvegravning på det sted ved Møllestrømmen, hvor en dæmning (Haderslev sb. 83) i byens første århundreder førte sydfra ind i byen. Der fandtes mange pæle, dels som kantforstærkning ud mod strømmen, dels som egentlig broanlæg, sandsynligvis med tilknytning til dæmningen. Tømmeret er dendrodateret til ca. år 1200. Desuden fandtes spor af vejanlæg, samt højmiddelalderlige kulturlag. Udgravningen forventes fortsat

HAM 3024

Lennart S. Madsen

Kulturlag - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

492. Galsted Nord

20.04.01 Agerskov

Gravhøj/boplads/gravplads/gård

Dyrkning

Æ.rom./midd.

sb. 142. I forbindelse med stenstrengslægning udgravedes ca. 12.000 m² af en boplads med tilhørende gravplads (Agerskov sb. 157), samt to gravhøje. (Agerskov sb. 108-109). Bopladsen, der bestod af huse med væggrøfter og hegnsforløb samt et par ovnanlæg, den ene en keramikovn, ligger i områdets vestlige og nordvestlige del. Centralt på området, øjensynligt grupperer omkring tre gravhøje fandtes gravpladsen. Her er foreløbig undersøgt 47 brandgrave, 25 urner og 22 brandpletter. I områdets sydøstlige del fandtes to samtidige storgårde, hvoraf den ene dækkede et areal på 30 x 42 m og bl.a. rummede et hus på 32 m. Inden for et begrænset område er der således udgravet dele af et helt ældre romertids miljø bestående af landsby, storgård og gravplads. I tilgift fandtes et højmiddelalderligt gårdsanlæg. Udgravningen forventes fortsat

HAM 2908

Per Ethelberg

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravhøj - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

493. Allerup

20.04.05 Toftlund

Gravhøje

Plantning

Bronzealder

sb. 21-22. Reolpløjning havde beskadiget to tidligere delvist udgravede høje så meget, at der næsten intet fandtes bevaret. Det lykkedes dog at fastslå, hvilken høj Nationalmuseet havde undersøgt i 1933 (sb. 22), og hvilken Haderslev Museum udgravede 1937 (sb. 21).

HAM 2907

Per Ethelberg

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

Tønder Amt

494. Gl. Hviding

21.01.03 Hviding

Stolpehuller/Gruber

Dyrkning

Førrom./rom./vik./midd.

sb. 57. Fortsat gravning (AUD 1992, 398) af gårdsanlæg vest for Gl. Hviding Kirke. Ved årets undersøgelse blev der afdækket et kraftigt stolpebygget hovedhus på ca. 10 x 30 m, der kan dateres til første halvdel af 12. årh. Desuden fremkom der en række større og mindre økonomihuse fra samme periode, samt dele af huse fra førromersk og romersk jernalder

ASR 440

Claus Feveile

Stig Jensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

495. Løgumkloster

21.03.04 Løgumkloster

Vandmølle

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 93. Igen i år fortsatte museet udgravninger (AUD 1992, 402) i samarbejde med den lokale højskole for at fastslå karakter og placering af cisterciensernes vandmølle. Det lykkedes at fastslå placeringen af møllehuset, der var lagt på en kunstigt opbygget tørvebanke umiddelbart op til møllen og med forbindelse til den økonomibygning, der udgravedes i 1992.

HAM 2440

Tenna R. Kristensen

Vandmølle - Middelalder

496. Ottersbøl

21.03.06 Mjolden

Boplads

Plantning

Romersk jernalder

sb. 2 a-c. I læhegnstracé udgravedes dele af en boplads, der var samtidig med dele af Hjemstedpladsen og placeret godt 1 km derfra. Der fandtes stolpehuller fra treskibede huse og hegn samt en del gruber med keramik. Større flader var desuden dækket af et kraftigt kulturlag. Keramikken daterer bopladsen til ældre og begyndelsen af yngre romersk jernalder

HAM 3014

Jens Kristian Nygaard

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

497. Nr. Løgum kirke

21.03.07 Nørre Løgum

Boplads

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

sb. 100. Undersøgelse på den vikingetidsboplads, som museet tidligere har gravet på, beliggende umiddelbart syd for kirken. Der udgravedes i alt seks grubehuse samt et midtsulehus. Dertil enkelte gruber og en hegnsgroft. I grubehusene fund af væve- og tenvægte, keramik (bl.a. Sønderjyllands første Badorfskår uden for Hviding) samt enkelte perler. Bopladsen kan dateres til 900-årene og er langsomt ved at udvikle sig til et af landsdelens bedre fund fra vikingetid

HAM 1913

Per Ethelberg

Bebyggelse - Vikingetid

498. Elhjelm Pold

21.03.03 Døstrup

Jernudvindingsplads?

Dyrkning

Middelalder

sb. 1. På en naturlig pold i de flade engarealer syd for Grånåen er der tidligere trukket en del pæle op, der er dendrodateret til årene efter 1305. En prøvegravning på det formodede voldsted gav dog noget andet resultat, idet voldstedsteorien hurtigt måtte aflives. Flere steder på polden fandtes store gruber med et stort indhold af slagger og brændte sten, ligesom der adskillige steder var gravet smalle, op til 60 cm tyde render, der sås at have været vandførende. Langs en af disse render fandtes flere nedhamrede pæle. Der var ingen spor efter bygninger på stedet. De mange slagger, som et nærtliggende myremalmsdepot leder tanken i retning af metalhåndværk eller lignende, men kun en større undersøgelse kan afsløre anlæggets karakter

HAM 1805

Lennart S. Madsen

Jernudvinding - Middelalder

Åbenrå Amt

499. Frøslev Polde

22.01.02 Bov

Gårdsanlæg

Plantning

Middelalder

sb. 235. Prøvegravning efter en formodet urnegravplads. Denne fandtes ikke, men derimod afdækkedes de meget velbevarede rester af en trelænget gård, der kan dateres til årene omkring 1100. Bl.a. fandtes Haderslev Museums første Pingsdorfskår. Gården synes at være en enkeltgård og er yderligere interessant ved at være dækket af et op til 50 cm tykt flyvesandslag, en naturkatastrofe, der sandsynligvis har medført gårdens opgivelse. Museet agter at fortsætte undersøgelseerne.

HAM 2280

Per Ethelberg

Bebyggelse - Middelalder

500. Bjerndrupvej

22.01.10 Uge

Forsvarsanlæg

Naturgas

Romersk jernalder

sb. 46. To gange i løbet af året blev Olgerdiget ved Tinglev gennemgravet i forbindelse med ledningsarbejde, der var lagt med 50 m mellemrum på hver side af Bjerndrupvej. En vandledning gravedes gennem det fredede stykke af diget, da to ejendomme stod uden vand. Her bestod Olgerdiget af en fladbundet grav med en, muligvis to palisaderækker. En af de bevarede pæle er sendt til dendronanalyse. I naturgastracéet længere mod nord bestod anlægget af en fladbundet grav med to palisaderækker bevaret. Pælene her var dog ikke så velbevarede om på det fredede stykke

HAM 2959

Lennart S. Madsen

Per Ethelberg

Forsvarsanlæg/voldsted - Romersk jernald

501. Bolderslev Frigård

22.02.01 Bjolderup

Kælder

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 99. I forbindelse med nedgravning af en vandledning på den fra 1400-tallet kendte frigård støtde ejeren på store sten. Ved museets undersøgelse viste det sig at være rester af en stor middelalderlig kælder med rester af et nedbrudt ovnanlæg. Keramikken daterer kælderens sløjfning til renæssancen.

HAM 2972

Lennart S. Madsen

Bebyggelse - Middelalder

502. Faversmølle Bæk

22.02.05 Åbenrå

Stenkiste

Vejanlæg

Nyere tid

I forbindelse med en vejoplægning skulle stenkisten over bækken nedtages og flyttes, og museet foretog en mindre undersøgelse samt en opmåling af broen med henblik på genopførelse andetsteds.

HAM 3011

Hans Peter Jørgensen

Vej/bro - Nyere tid

503. Nybro 3

22.02.05 Åbenrå

Voldgrav/vejanlæg

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 61. Før anlægsarbejde blev der foretaget en prøvegravning, der for første gang afslørede beliggenheden af det middelalderlige Aabenraahus. Borgens sydlige voldgrav blev påtruffet samt en trælågt gade langs voldgravens yderside

HAM 3023

Lennart S. Madsen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

504. Æ Vold

22.03.04 Øster Løgum

Forsvarsanlæg

Andet anlægsarbejde

Romersk jernalder

sb. 146. Der gravedes et snit igennem forsvarsvoldet Æ Vold. Det konstateredes, at anlægget på dette sted bestod af to voldgrave med en indbyrdes afstand på 2 m. I den dybeste fandtes sten placeret som en art støtte om lodretstående pæle. Der fandtes dog ingen stolpehuller

HAM 2118

Hans Skov

Forsvarsanlæg/voldsted - Romersk jernald

Sønderborg Amt

505. Perlegade

23.02.08 Sønderborg

Vejanlæg/kulturlag

Vejanlæg

Middelalder

sb. 76. I forbindelse med gade- og ledningsrenovation i Sønderborgs hovedgade gjordes adskillige iagttagelser i de smalle grøfter. Det kan konkluderes, at det ældste vejanlæg på dette sted var anlagt umiddelbart på den lerede undergrund i årene omkring 1400. Vejen bestod af et kompakt lag af småsten og grus. En yngre brolægning, antagelig fra 1500-årene, bestod af større sten lagt i et sandlag. Der konstateredes endvidere et vandløb langs med og ældre end den ældste brolægning, men ingen hustomter eller lignende.

HAM 2906

Charlotte Boje Nielsen

Vej/bro - Romersk jernalder

Kulturlag - Middelalder

506. Kær Vestermark

23.02.10 Ulkebøl

Gravhøje/dysse

Andet anlægsarbejde

Oldtid/y.st.

Før opførelsen af et kraftvarmeværk udgravedes fem gravhøje. De fire viste sig at være meget dårligt bevarede, hvorfor de kun prøvegravedes. Den sidste viste sig til gengæld at være en rimeligt velbevaret dysse med et polygonalt dyssekammer uden gang. Der var bevaret standspor fra bærestenene, samt rester af tørmur. Kammerets gulv var brolagt, og heri fandtes et næsten intakt traghæger.

HAM 2996

Per Ethelberg

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

507. Nydam Engmose

23.03.04 Sottrup

Våbenofferfund/båd

Selvvalgt forskning

jernalder

sb. 30. Ved udgravninger i 1992 (AUD 1992, 410) lykkedes det at lokalisere Conrad Engelhardtts bådudgravningsfelter fra 1863. Med dette som udgangspunkt påbegyndtes undersøgelser i og omkring findstederne for bådene. Mere end 1200 trægenstande blev udgravet, blandt disse var temmelig mange båddele. Vigtigst var fundet af et komplet sideror af fyrretræ, 11 årer, en tofte og fem årekejer. Et ca. 40 cm langt udskåret mandshoved af elletræ kan muligvis være en stævnpfyndelse til en af bådene. Foruden båddele fandtes våbenudstyr, en høvl og et runebeskrevet økseskaft, se under "Runer 1993".

NSL 217

Flemming Rieck

Depotfund/skattefund/offerfund - Jernalder

Vrag - Jernalder

Undersøgelser på havbunden Amt

508. Kriegers Flak

40.17.40. Farvandet ml. Stevns - Møn langs 15° N til 1

Topstang

Diverse

Nyere tid

sb. 6. Topstang opfisket ved Kriegers Flak ud for Møns Klint. Stangen er ca. 6 m lang med en kugleformet fortykkelse i den øverste ende med et skivgat. Den nederste ende har en lang anlægsflade på den ene side, der har ligget ind mod undermasten, hvortil den har været surret. Denne type af mastetoppe genfindes på flere gamle stik fra 1700-tallet af især hollandske fartøjer kuf, smakke, galiot m.fl.

NSL 468

Morten Gøthche

Vrag - Nyere tid

509. Lund (Stevns)

40.17.41b Fællesskov Rev

Kobbermønter

Dyrkning

Nyere tid

sb. 1. Ved fortsatte marinarkæologiske undersøgelser ud for Lund havn på Stevns blev der på 4,5 m vand fundet yderligere fem svenske kobbermønter (1-ører), to kobberplademønter (dalere) på hhv. 1,308 og 1,468 kg samt 4 småfragmenter af en kobberbarre. Mønterne er slået omkr. 1650. Der er på fundstedet ikke fundet vrag hvortil mønterne kan relateres. Undersøg fortsættes i 1994.

NSL 402

Jørgen Dencker

Depotfund/skattefund/offerfund - Nyere tid

510. Lynæs Sand

40.12.51 Lynæs Rende - Vesterløb

Vrag

Diverse

1600-tallet

sb. 1. Vrag på Lynæs Sand truet af blotlægning pga. ændrede strømforhold. Stedet er tidligere besøgt, hvor der ved samme lejlighed blev hjemtaget et stævnestykke med en spunding for en dobbelt klædning og med amningsmærker. Vraget er et lille spidsgattet fartøj ca. 12 m langt. Det har været bygget med dobbelt klædning med et mellemlæg af tjærefilt. Der er udtaget prøver til dendrodatering. Vraget er nu sikret med sandsække,

NSL 313

Morten Gøthche

Vrag - Nyere tid